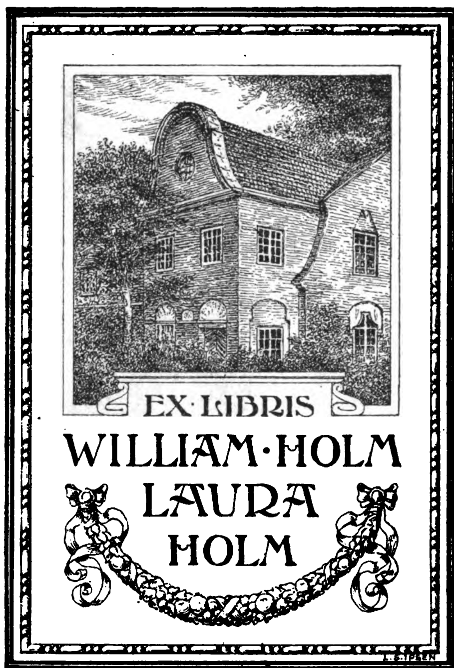

"Grandmama" bekiendelser."

Sophie Dorothea Zinn Thalbitzer, Julius Clausen, Peter Frederik Rist

EX·LIBRIS
WILLIAM·HOLM
LAURA
HOLM

Digitized by Google

325

MEMOIRER OG BREVE

UDGIVNE AF

JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST.

IV

GRANDMAMAS BEKIENDELSER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN
1906

UDGIVNE AF JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST

TRYKT 800 EKSEMPLARER

LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

Disse Memoirer, som før kun har været kendt af en lille indviet Kres og nu fra Familielivets hemmelige Gemmer sendes ud i den store Læseverden, er ret enestaaende i dansk Literatur.

Det er en ung og skøn Hustru og Moder, som skriver dem; hun har været ramt af den fortvivlede Sorg at miste et Par Børn, og mærket af Livets Alvor tænker hun nu, da hun sidder med sin sidste, sunde og kraftige sexaarige Dreng paa sit Skød, tilbage paa sit rige, glade og flagrende Ungpigeliv. Paavirket, som hun altid har været det, af Rousseaus mægtige Aand, vil hun ogsaa for sin Dreng — og for hvem der ellers vil læse dem, naar hun er død — nedskrive sine „Bekiendelser", som hun kalder dem; og under Navnet „Grandmamas Bekiendelser" har disse Optegnelser ogsaa været kendt mellem hendes Efterkommere og Slægt og været betragtet med Ærbødighed og Pietet. Og saaledes vil de sikkert ogsaa modtages af den store Læseverden.

Hun taler meget om sin Letsindighed og Forfængelighed i sine Bekendelser, men Læseren kan ikke ret tage det for Alvor; hun lever jo i et Milieu, som former hendes purunge Personlighed, og naar hun taler om sine Fejl, klinger Sangen om Dronning Dagmars Helligbrøde: de snørte Silkeærmer for Ens Øre. Hun rives da ogsaa selv med, naar hun skriver og giver os

et fortrinligt Familiebillede fra Kjøbenhavn i Revolutionstiden, ja langt mere end det; hun giver os Baggrunden for meget af det, der sker, og den ligesaa begavede som yndefulde unge Grossererdatter kommer, uden selv at vide det, til at gribe ind i Begivenhederne; — det er jo f. Ex. hende, der præsenterer de to Franskmænd *Grouvelle* og *Duveyrier* for *P. A. Heiberg* og hans Hustru. Vi véd, hvilken Rolle disse Mænd kom til at spille for den senere Forfatterinde Fru *Gyllembourg*, og at denne med Navns Nævnelse ogsaa har ført dem frem paa Scenen i „To Tidsaldre", den sidste af hendes Noveller, der blev udgivet c. 40 Aar efter at „Grandmama" skrev sine Bekendelser, og som — det være sagt i Forbigaaende — staar langt under disse i Sprog og Stil.

Men ogsaa selve „Grandmama", den unge, dejlige Frøken *Zinn*, fører Fru *Gyllembourg* paa Scenen. Der kan ikke være nogen Tvivl om, at hun har benyttet i hvert Tilfælde *Sophie Zinns* ydre Person til Skildringen af den unge Pige Claudine i „To Tidsaldre"; ja Madame *P. A. Heiberg* maa have været tilstede i det Selskab hos den rige Agent *Erichsen*, hvor Sophie vakte saa megen Opsigt med det trefarvede Skærf (se nedenfor Side 71), og Beskrivelsen af hende giver os et levende Billede af „Grandmama" som ung Pige. Man høre blot:

„I det samme traadte Claudine ind, og alle Omstaaende standsede i deres Samtale ved Synet af hendes Skønhed. Det tricolore Tørklæde var bundet om hendes brune Haar, og dets høje Farver hævede paa en særegen Maade de dunkle Lokkers Glands,

den sneehvide Pande og de regelmæssige sorte Øjebryn. Om sin hvide Kjole bar hun det trefarvede Belte, og da det var langt, var det snoet to Gange om Livet og knyttet i en Knude til den ene Side, hvorved hendes fine Taille viste sig mere til sin Fordeel, end den Tids Mode almindeligviis tillod det. Alle Herrer bragte deres Tribut af Beundring og Smiger. En sagde, at hun saaledes udstyret kunde forestille Frihedsgudinden ved de republikanske Fester og begeistre Frihedens Forsvarere. Ministeren Grouvelle, hvis Styrke i epigrammatiske Svar og Impromptus maa være i frisk Minde hos de faa Nulevende, der have kendt ham under hans Ophold her i Landet, svarede med det ham ejendommelige fine Smiil: „Vel vilde Mademoiselle Claudine som Frihedens Gudinde formaae at begeistre for Friheden, medens hun med det Samme berøvede Individerne den.“ (Se „To Tidsaldre“ i Skrifter af Forf. til „En Hverdagshistorie“ 11. Bind S. 21.)

Ligeledes maa Madame *P. A. Heiberg* have været tilstede ved det republikanske Selskab hos Grosserer *Zinn*, hvor Marseillaisen synges første Gang i Kjøbenhavn. Det har sin store Interesse at sammenligne Grandmamas Virkelighedsberetning med Digterindens Skildring.

Naar saaledes Fru *Gyllembourg* har gjort sine Modelstudier i det Zinnske og andre velhavende Købmandshuse til Fortællingen „To Tidsaldre“, maa det dog siges, at dennes øvrige Indhold, saavelsom Indførelsen af den unge Republikaner, er helt af hendes egen Opfindelse og i ingen Henseende passer paa nogen af de franske Emissærer.

Men hvad mon den 70-aarige Fru *Sophie Thalbitzer,*

født *Zinn*, har tænkt, da hun 1845 læste denne Novelle og saa sin Person benyttet som Model af sin Ungdomsveninde, den jævnaldrende Fru *Gyllembourg?*

Fru *Sophie Dorothea Thalbitzer* fortæller selv i sine Memoirer om sit Ungdomsliv, fra sin Fødsel, den 15. April 1774, til hun blev gift med kgl. preussisk Konsul i Helsingør *Henry Thalbitzer*, der var født 1767 og allerede døde 1818. Hun boede derefter en Tid lang paa Frederiksberg, indtil hun tog Ophold hos sin Søn, Godsejeren, den bekendte Etatsraad, *Carl Vilhelm Thalbitzer* til Cathrinebierg, hvor hun døde den 27. December 1851. Hun omtales endnu i Slægten med en særlig Respekt. Professor *Frederik Hammerich*, der var gift med hendes Søsterdatter, *Julie Scheuermann*, skriver om hende i sit Levnedsløb, da han lærte hende at kende som ældre Dame: „Den mest fremragende af Søstrene [Zinn] var Generalkonsulinde *Thalbitzer* — hun var elskværdig i sin Stundesløshed, fint dannet og hjærtensgod. For fransk og engelsk Literatur sværmede hun, og hendes Tale kunde somme Tider tage sig ud som en Slags Mosaik: saa et lille Stykke fra Baggesen eller Holberg, og saa fra Byron, Shakespeare, Victor Hugo. Til hendes Omgangsvenner hørte Overpræsident Moltke, Bardenfleths og Etatsraad Brøndsted. — — —“ [1])

Hendes Fader, den gamle Agent *Johann Ludvig Zinn*, der var født 1734 i Maynbernheim ved Ansbach i Franken, sagdes at være kommen til København 1757 med 5 Rbdr. i Lommen. Han blev ansat hos Etatsraad

[1]) Fr. Hammerich. Et Levnedsløb, udg. af Angul Hammerich. Kbh. 1882.

C. W. Wewer og svang sig ved sin Dygtighed hurtig i Vejret. I Aarenes Løb blev han Direktør for den grønlandske Handel, Medlem af Direktionen for Asiatisk Kompagni og var en af Stadens 32 Mænd. Det var som saadan, at han 1793 skænkede Magistraten den skønne Stemmeurne af Sølv, der hører til det nye Raadhus' Skatte, „som et ringe Erkendtligheds-Tegn imod Borgerne i en Stad, hvor han som en fremmed har nydt Indfødsret, Venskab, Held og Hæder.“ [1]) Han havde Titel af Agent og døde 3. Februar 1802. Endnu 1809 var Huset Zinn det næsthøjst beskattede i Kjøbenhavn. Hans Datter har i sine Memoirer paa mange Maader og ved mange smaa fine Bemærkninger karakteriseret den meget elskede Fader, den myndige Husherre, den dygtige Handelsmatador, den gæstfri og gavmilde, i høj Grad musikalske Selskabsmand. Til de seneste Tider har hans gamle Købmandsgaard i Kvæsthusgade Nr. 3 genlydt af den skønneste Musik, der er skabt i Danmark; thi i den boede *I. P. E. Hartmann*, der var gift med hans højt begavede Sønnedatter *Emma Zinn*, fra sit Bryllup 1829 til sin Død 1900 — i 71 Aar.

Men man vil lægge Mærke til, at Datteren i sine Memoirer forholdsvis omtaler sin Moder meget lidt, og man faar derved det Indtryk, at hun, som det i Almindelighed var Tilfældet i hine Tider, ikke havde saa meget at sige i Huset som Faderen. *Johanne Charlotte Sophie Preisler* (1759—1833) var Datter af den ligesaa dygtige som agtede og ansete Kobberstikker og Professor ved Kunstakademiet *Johann Martin Preisler*. Fr.

[1]) Se „Illustreret Tidende“ 1903 Nr. 16, hvor Urnen findes afbildet.

Hammerich, der har kendt hende personlig, giver os til Gengæld et udmærket Billede af hende paa hendes gamle Dage, som Pladsen imidlertid ikke tillader at gentage i sin Helhed; men det kaster ogsaa Genskin tilbage til hendes yngre Aar, da hun forestod sit store Hus, hvor hun i gammel Stil viste sig i Køkkenet i sin Silkekjole med hvidt Overtræk, og var med, naar Maden skulde laves: „Det skyldte hun, sagde hun, sin Mand og sin Herre!“ Men klæde sig selv paa kunde hun ikke, hun holdt Kammerjomfru og Frisør. Paa sine gamle Dage boede den gamle Dame hos sin Datter, *Charlotte Scheuermann:* „Den fordum saa ranke, skønne Kvinde med sin fint krogede Næse sad nu i Lænestolen som en sammenskrumpen Skikkelse, og kun de milde Øjne var de gamle“. Fr. Hammerich fortæller videre, at da hun gav ham og hans Forlovede, hendes Datterdatter, sin Velsignelse, sagde hun til hende: „Men husk bare paa mit Barn, hvad der staar skrevet: *Und er soll Dein Herr sein!*“ Det havde i hendes dybe religiøse Gemyt været hende den vigtigste Maxime i Livet — og det spores i Datterens Optegnelser.

Her er da med faa og fattige Ord Scenen beredt for „Grandmama“. Hun træde da frem for med sin fine og yndefulde Pen at fortælle om sig selv!

Udg.

SOPHIE DOROTHEA THALBITZER
født Zinn.

KGL. PREUSSISK KONSUL HENRY THALBITZER

I

1774—1795

MINE BEKIENDELSER

„Oh Youth! season of delight, sweet era of premature immortality! what is there in the sober satisfaction, the cautious comforts, and solid certainties of age, to compensate for the loss of thy golden dreams? — dreams which memory cherishes with enthusiasm, and afterlife glances back on with a faint thrill of that rapture you once bestowed!"
The Novice of St. Dominic,
by Mis Owenson.

Fra det Øjeblik af jeg første Gang læste Rousseaus *Confessions*, opsteeg det Ønske i mig, at skrive noget lignende, endskiøndt jeg meget vel veed, at det jeg kunde skrive om mig selv, kun vilde interessere de faae, der kiendte mig, thi med min Villie skal disse Blade ikke sees af nogen førend efter min Død. Jeg vilde ellers ikke kunde skrive Ting, som jeg ikke uden Rødmen kunde fortælle; men naar den venlige Grav bedækker dette Hierte, som, uagtet al sin Letsind, alle sine Feil og Svagheder, ikke var ondt, og som, jeg haaber det, blev bedret, ikke hærdet af Skiebnens haarde Slag, der saarede det dybt og uudsletteligt, da maae hvem der vil, læse, hvad jeg her agter at skrive, og er jeg saa lykkelig, at det eneste Barn, jeg af 3 har beholdt tilbage, overlever mig, da helliger jeg ham disse Blade. Modtag dem, min *Billy,* som et Bevis

paa Din Moders Kierlighed. Jeg har begyndt at skrive dem, da Du var 6 Aar gammel, og Gud veed, min ivrigste Bøn til ham er, at Du og Din Fader maa overleve mig!

Jeg er født i Kiøbenhavn 1774. Min Fader var en rig Kiøbmand. Han havde selv ved Flid og Sparsomhed erhvervet sin Formue. Han var en klog Mand, men meget hidsig og opfarende. Min Moder var Fromheden selv. Hun taalte min Faders Urimelighed med den blideste Taalmod, førte Husholdningen og opammede sine Børn med Moder Omhu og Ømhed. Forresten da hendes Huusholdning var meget stor, og min Fader saa sparsommelig, at han kun gav hende det allernødvendigste til at føre den, og dog hver Dag vilde spise godt, maatte hun selv næsten bestandig være i Kiøkkenet, og vi Børn bleve overladte til Barnepigen, eller til os selv, naar vi ikke havde Læretimer.

Jeg var den ældste af 6 Børn, og min Faders Favorit. Da jeg havde et godt Næmme, ønskede han, jeg skulde lære alting saa tidligt og fuldkommen som muligt. Dengang jeg var 6 Aar, havde jeg Clavermester, Dandsemester, tydsk Informator, lærte at regne og skrive (læse kunde jeg allerede) og gik i fransk Skole to Gange om Dagen. Uagtet alt dette, var jeg dog bleven meget uvidende, om jeg ikke i mit aattende Aar var kommen ud af Huset. Min Clavermester var en gammel Mand,

CHARLOTTE SOPHIE ZINN
født Preisler.

Johan Ludwig

som lærte mig nogle Akkorder i hver Tonart, forresten sad han og sov, imedens jeg legede med Tangenterne. — Min Dandsemester passede bedre paa mig, og jeg dandsede efter alles sigende overordentlig godt, da jeg var 7 Aar gammel.

Da min Fader altid talte Tydsk med os, saa havde min tydske Informator ikke megen Umage med mig, han loed mig lære de 10 Bud og Artiklerne uden ad, og da jeg sielden kunde min Lektie, naar han kom, loed han mig lære den i Læretimerne. Naar jeg havde lært den sidste Artikel, havde jeg i Almindelighed glemt det første Bud, og saaledes havde jeg nok at bestille dermed fra mit siette til mit aattende Aar. Jeg gik i fransk Skole hos en Handskemager-Madam, hvor der baade gik Drenge og Piger, men vi lærte mere Uartigheder af hinanden indbyrdes, end vi lærte Fransk af Madamen, og jeg erindrer, at da jeg havde gaaet der i 2 Aar, kunde jeg netop sige bon jour og bon soir og comment vous portez vous, uden at vide hvad det egentlig betydte.

Min Fader havde sin Brodersøn i Huset.[1]) Han var 15 Aar ældre end jeg, et smukt Menneske, men saa hidsig og urimelig, at han mere lignede et glubende Dyr end et Menneske, naar hans Heftighed kom over ham. Alle Folk i Huset var næsten lige saa bange for ham, som for min Fader, og han var den eneste, som min Fader kun sjelden var hidsig imod. Men naar de havde en Scene

[1]) Johan Ludvig Frederik Zinn, død 1811 i Neundorff, Søn af Agent Zinns Broder, der var bosat i Tyskland.

sammen, var den saa græsselig, at hele Huset bævede, min Moder og vi Børn græd, og min Fader var gierne syg en Dag efter. Jeg erindrer, at han en Dag stak en Kniv efter min Fader, og at kun et Silke-Lommetørklæde, som min Fader altid bar i Lommen, naar han havde Slaabrok paa, reddede hans Liv. Jeg var kun 6 Aar dengang, og Tildragelsen blev skiult for mig, men jeg veed ikke, hvorledes jeg fik den at vide alligevel, og jeg kiendte godt Lommetørklædet, som min Fader siden den Tid gemte i sit Chatol og aldrig saae paa uden at blive rørt. At min Fader desuagtet beholdt dette afskyelige Menneske paa sit Comptoir, var fordi han havde lovet sin Broder aldrig at forlade ham, og fordi *Ludvig,* saaledes heed han, engang havde truet med at drukne sig, ifald min Fader sendte ham ud af Huset. Fra den Tid af behandlede han ham med megen Skaansel, han fik næsten alt, hvad han begierte og var Aarsag i, at min Fader sielden var i godt Humeur hiemme, men giemte sit muntre Lune, til han var i Selskab, hvor *Ludvig,* som ingen af vore Bekiendtere kunde lide, aldrig blev buden med. Os Børn loed han ellers til at holde meget af, kjøbte Legetøi til os og toeg os sommetider op paa sit Kammer heele Timer, naar vore Forældre vare ude. Da han enten forærede os noget, tegnede for os, eller viste os Billeder, vilde vi gjerne være hos ham, endskiøndt vi vare meget bange for ham. Mig overkom især en panisk Skræk, hvergang jeg tænkte paa Lommetørklædet, men jeg vovede aldrig at tale derom,

og turde ligesaa lidt nægte ham de Kys, han begierte til Belønning for det Legetøj, han gav mig. Det afskyelige Menneske vilde snart tiltage sig større Frieheder, men den Afskye, jeg havde for ham, gav mig Mod. Jeg truede med at sige det til min Fader; han bad mig paa sine Knæe ikke at giøre det, og fra den Tid af troede jeg at have ham i min Magt. Jeg gik aldrig op til ham uden at have en af mine Sødskende med, saa meget han end bad mig komme ene; jeg skosede ham ved alle Leiligheder, og dette Menneske, som næsten blev rasende over den mindste Modsigelse, taalte alting af mig.

Dog engang giorde jeg ham det for broget. Det havde nær kostet mig Livet, men blev Anledning til min Lykke, da jeg ved den Anledning kom ud af Huset. Det var min aattende Fødselsdag,[1]) og min Fader gav et Bal i den Anledning. Om Formiddagen fik jeg Foræringer af vores Famille og Bekiendtere. Cousin *Ludvig* gav mig ogsaa et meget smukt Florstørklæde. Tillige viste han mig et Par Spænder, han havde kjøbt til sig selv, for ret at være pæn til Ballet om Aftenen. Man brugte dengang meget store Spænder, men jeg fandt disse saa urimelig store, at jeg ikke kunde bare mig for at lee af dem, og sagde, alle Folk vilde giøre Nar af ham, naar han toeg dem paa til Ballet. Det ærgrede ham, da han havde betalt dem meget dyrt; for at bevise mig de klædte godt paa Foden, spændte han det ene i Skoen, og i det

[1]) Altsaa 1781.

samme gik det midt over. Nu foer han om i Stuen som et rasende Menneske, bandte mig, Manden, der havde solgt Spænderne, og de Danske, som solgte saadanne elendige Varer. Han kaldte Danmark *ein elendes Land*, som han ønskede aldrig at have seet. Dette ærgrede mig, og jeg sagde temmelig spodsk: „Hvorfor blev Du da ikke i Tydskland, Du var saamænd ikke bleven savnet her.“ Jeg tror endda ikke, han havde brydt sig derom, ifald Mægler *Hyllested*,[1]) som dengang var paa vort Comptoir og stoed i Stuen, ikke havde leet ganske høit deraf. Denne turde han ikke binde an med, men nu foer han mod mig som en glubende Tiger, stødte mig 2 Gange med saadan Heftighed for Brystet, at jeg faldt omkuld, og jeg troer vist, han havde dræbt mig, ifald *Hyllested* ikke havde baaret mig ind til min Moder, som sad i den anden Stue og blev friseret. Blodet styrtede mig ud af Munden, og i det samme kom min Fader ind. Min Cousin stoed bleg som et Lig ved Siden af mig og sagde, at han havde myrdet mig. Min Fader slog ham saaledes, at det tilsidst giorde mig selv ondt for ham. Han fik et blaat Øie, og maatte lægge sig til Sengs isteden for at dandse. Mine Forældre vare i den største Uroelighed for mig, men da Blodet var standset, sagde jeg, at jeg var ret rask, endskiøndt jeg følte Smerter i Brystet. Det havde været en evig Skam, syntes jeg, om jeg ikke havde dandset paa det Bal, der gaves paa min Fødselsdag, og da min Fader om Aftenen saae,

---

[1]) Stadsmægler Christian August Hyllested (1757—1819).

jeg var saa munter, tilloed han mig at dandse saameget jeg lystede, indtil jeg besvimede midt i en Dands. Nu var Dands og Lystighed forbi. Da jeg kom til mig selv igien, havde jeg stærk Feber og Hoste. — Jeg maatte ligge 3 Uger til Sengs.

Jeg blev omsider frisk, og nu ønskede min Fader at faa mig ud af Huset. Frue *Black*,[1]) som han betroede sin Forlegenhed i den Henseende, proponerede ham, at sætte mig i Pension tilligemed hendes Datter hos et Fruentimmer, som var bleven hende meget anbefalet og havde været Française hos Etatsraad *Rothes*. Det var *Henriette Erichsen*. Min Fader gik strax hen til hende, blev indtaget af hendes Forstand, Blidhed og Kundskaber, og nogle Maaneder efter kom jeg tilligemed *Karine Black* i Pension hos hende.

Jeg har ikke kiendt hos noget Menneske saa megen Godhed, forenet med saa mange Kundskaber og en saadan Lethed i at lære dem til andre, som hos *Henriette Erichsen*.[2]) At læse og

1) Johanne Blach født Vadum, der efter sin Mands Død 1781 var Indehaver af Huset Blachs Enke & Co., giftede sig kort efter med Købmand Erich Erichsen. Hendes Datter Anna Karine Blach døde 1784 i sit 11. Aar.

2) Henriette (Henrica) Erichsen (1752—90) var en Datter af den tyskfødte, mærkelige Projektmager, Stiftsfysikus i Bergen, Joh. Gottfr. Erichsen og Anna Thode. Hun nød saa stor Anseelse som Lærerinde, at Tyge Rothe og hans Hustru havde valgt hende til at udføre deres pædagogiske Ideer og Principer ved Børneopdragelsen i deres Hjem. (Se Karen Biørns Minde ved hendes Mand Tyge Rothe. Kbh. 1796). Rahbek berømmer hende i høje Toner (Erindringer IV. S. 21), og det er om hende, at Digteren Pram siger: „Min Kones Søster har Død og Pine kun den eneste Fejl, at hun er en Engel, der ingen Fejl har." Hun blev gift i Novbr. 1785 med Fuldmægtig, senere Konferensraad Joh. Philip Kneyln Rosenstand Goiske (1754—1815). Mærkelig nok omtales dette Giftermaal slet ikke af hendes Elev, skøndt det fandt Sted, medens hun var hos hende. Rimeligvis blev hun i Huset hos de Nygifte, til hun i sit 15. Aar (1788) blev konfirmeret og kom hjem. Men allerede 1790 døde hendes kære Lærerinde, Henriette Rosenstand Goiske, et Dødsfald, der vakte stor Sorg viden om.

forstaae Fransk lærte jeg meget snart, men jeg turde aldrig tale det uden med hende, med min Fader allermindst, hvilket voldte mig mange Skiend af ham. Dog min største Plage var at skrive det Franske efter Reglerne, hvilket Jfr. *Erichsen* kunde til Fuldkommenhed, og hun var meget vreed, naar der fandtes orthographiske Feil i vore Oversættelser. Vi maatte conjugere og analysere hver Løverdag; desuagtet, og endskiøndt jeg ellers ikke var dum, men skrev Dansk og Tydsk temmelig rigtig, vare mine Oversættelser altid fulde af Feil. Det voldte mig slette Karakterer og mange Skiend af min Fader, naar jeg kom hjem om Søndagen. Han troede, det var Ondskab af mig, at jeg hverken vilde tale eller skrive Fransk. Gud veed, det var mig umueligt at tale Fransk med ham, og skrive det kunde jeg ikke, hvormegen Umage jeg end giorde mig.

Endelig hændte der mig noget, som jeg her anfører, da jeg endnu ikke kan begribe Aarsagen dertil. Jeg havde en Dag som sædvanligt, syntes mig, skreven en meget slet fransk Oversættelse, og ventede med Bæven paa, at *Jette Erichsen* skulde corrigere den og give mig mine sædvanlige Skiend og min sædvanlige slette Carakteer. Paa engang faldt det mig ind, at jeg Dagen i forvejen havde hørt en Præken, som handlede om Bønnens Indflydelse paa vor Lyksalighed, og at Præsten havde citert det Sted af Biblen: „Naar I havde Troe som et Sennopskorn, kunde I fløtte Bierge.“ Min Gud, tænkte jeg, kan Bønnen giøre saadanne

Underverker, hvorfor skulde den da ikke kunne rette en slet fransk Oversættelse? Jeg gik i vores Sængkammer, kastede mig paa Knæe og bad med inderlig Andagt, at Gud vilde giøre min Oversættelse god. Idet samme kaldte Jfr. *Erichsen* paa mig, — hun var just ifærd med at rette min Oversættelse. Til min og hendes største Forundring var der ikke eneste Fejl i den, og fra den Tid af har mine franske Oversættelser næsten altid været feilfrie, og jeg blev sadt til Mønster for de andre i alt, hvad der angik Skrivning og Læsning.

Læsning har overalt fra mit syvende Aar af været min Passion. Jeg begyndte med „Aftenposten“ [1]) og Holbergs Comedier, som jeg lykkeligvis ikke forstoed det halve af, og siden vare tydske Romaner, Tragedier og Comedier min kiereste Læsning. Min Fader havde en stor Forraad deraf i sit Bibliothek, og naar jeg kom hjem om Søndagen, tilloed han mig at tage en Bog af Bibliotheket og tage den med mig i Skolen, naar jeg ikke fik den udlæst om Søndagen. Da min Fader selv havde været og endnu var en stor Elsker af Læsning, og ofte havde fortalt os, hvorledes han i sin Ungdom havde læst hele Nætter igiennem, saa var han meere overbærende, end han burde være mod min overvættes Læselyst. Jeg fik mange Skiend og slette Carakteerer af *Jette Erichsen*, fordi en Roman eller Comedie loed mig forsømme

---

[1]) 1772 begyndte Indehaveren af „Kbhvn.s Adressecontoir“, den foretagsomme Agent Holck, Udgivelsen af „Kjøbenhavns Aftenpost“ under Ledelse af Literat Emanuel Balling. Aftenposten udkom et Par Gange ugentlig og giver ved sit tidsskriftmæssige Præg gode Bidrag til Tidens Kulturhistorie.

mine vigtigere Beskieftigelser. Mit Tøy var næsten aldrig i Orden, thi isteden for at sye derpaa og holde mine Skuffer i Orden, som var vores Beskieftigelse i vore Frietimer, sadt jeg i en Krog med en Roman eller en Comedie i Haanden og læste med Liv og Siel. Ja saa forfængelig jeg end var, saa opofrede jeg gierne den Glæde at klæde mig til Bal eller Selskab for at læse en Bog ud, der interesserede mig.

At ikke de mange tydske Romaner og Comedier, hvoriblandt der dog vare endeel maadelige, reent fortumlede mit Hoved, maae jeg tildeels takke den Omstændighed for, at vi tilligemed *Henriette Erichsen* boede og spiste hos Sekretair *Pram*, som var givt med hendes Søster. Der forsamlede sig næsten hver Aften de beste danske Digtere, blandt hvilke vare *Rabeck* og *Baggesen*. *Pram* skrev netop i den Tid sin Stærkodder og *Baggesen* sine komiske Fortællinger. Jeg var ganske øre, naar de om Aftenen oplæste Stæder af hvad de havde skreven om Dagen.[1] *Henriette Erichsen* havde *Ewalds* Skrifter i sin Bogsamling, snart interesserede de mig lige saa meget som Romanerne, især Rolf Krage, som jeg næsten kunde udenad.

---

[1]) Digteren Christian Henriksen Pram (1756—1821) var dengang Fuldmægtig i Kommercekollegiet og boede ved Holmens Kanal Nr. 399. Han havde været Huslærer i Etatsraad Vilh. Bornemanns Hus, hvor Henriette Erichsens Søster Marie Magdalene (1754—1819) var Française. De blev gifte 1782, levede i smaa Kaar, og det blev et højst ulykkeligt Ægteskab. Pram var en tung opfarende Natur, og hun var en svagelig fordringsfuld Kvinde, der fandt sin Trøst i Baggesens, Olufsens og andre unge Mænds erotiske Sværmeri for hende. (Baggesens „Seline“). Prams „Stærkodder“, et nationalt Epos, der er ulæseligt for Nutiden, udkom 1785, og samtidig udgav Baggesen, der dengang var en tyveaarig Student, sine komiske Fortællinger, der vakte overordenlig Opsigt.

Jeg fik nu det Indfald selv at skrive en Tragedie, og toeg Æmnet dertil af *Marmontels* moralske Fortælling „Lausas og Lydie".[1]) Jeg veed ikke, hvor dette Mesterstykke er bleven af, men jeg erindrer, at *Baggesen* en Aften fik fat paa det, læste nogle Scener høit deraf, og forsikrede med sin sædvanlige Enthousiasme, at naar der ikke havde været saa mange O'er og Ha'er deri, havde det været meget godt. Dagen efter gav *Jette Erichsen* os et Æmne op, som vi i vore Fritimer skulde skrive en moralsk Fortælling over, og *Marie Bilsteds* og min vandt Prisen.[2])

Forresten var jeg i Syening, Huusholdning og Fruentimmer-Arbeider ikke nær saa flink som mine Skolekammerater, hvilket bedrøvede den fornuftige *Henriette Erichsen* og min Fader, som, uagtet han ønskede jeg skulde lære Sprog og Musik til Fuldkommenhed, ikke vilde have det vigtigste burde forsømmes.

Det gik ogsaa kun maadeligt med Claveret. At jeg havde Stemme, vidste ingen, ikke engang jeg selv. En Hændelse opdagede dette, og gav min Fader, som holdt meget af Musik, en ganske uventet Glæde. *Henriette Erichsen* havde en meget smuk Stemme og sang tidt med Frue *Pram*, naar vi vare ene om Aftenen. Jeg hørte dem engang synge: un matin brusquement etc., som dengang var ganske

1) Jean François Marmontel (1723—99), en literær Parvenu fra Ludvig XVs Hof, blev berømt ved sine „Contes moraux", der i og for sig ikke var særlig moralske. De udkom 1794 paa Dansk ved Rahbek.

2) Marie Bilsted (1773—1849), Datter af Grosserer, Kancelliraad Jacob Bilsted, blev selv gift med en „Digter", nemlig 1797 med den meget produktive Professor Frederik Høegh-Guldberg. (1771—1852).

nye, og den behagede mig saa meget, at jeg bad dem gientage den, til jeg troede, jeg kunde den. Nogle Dage efter blev jeg buden tilligemed mine Forældre hos *Duncans*, hvor man bad *Sally Heiliger*, som var paa Alder med mig, at synge. Hun sang ret godt, men mig syntes hendes engelske Vise var ikke saa smuk som min franske. De roeste hende alle, og min Fader sagde høit, at det var en Skam, at jeg, som havde lært saa længe Claveer, ikke kunde synge endnu. Jeg sagde, jeg havde lært en ganske nye fransk Arie, man bad mig synge den, og nu begyndte jeg: un matin etc. Ingen af Selskabet kiendte den, og den blev saa almindelig yndet, at jeg maatte gientage den 3 Gange. Nu var Isen brudt. Claveerspil og Sang blev mig næsten lige saa kiert som Læsning. Min Claveerspiller vilde ikke lade mig spille Viser, jeg skrev derfor selv Vers for at have den Glæde at componere Musik til dem. Begge Deele vare rigtignok erbarmelige, men det toeg dog lidt Tankerne bort fra Werther, Siegwart, Karl von Burgheim og Consorter.[1]) Hvad der endnu meere drog mine Tanker fra Romanerne, var et udsøgt Bibliothek, en af mine Skolekammerater fik af sin Fader; *Jette Erichsen* havde udvalgt Bøgerne. Her var blandt andre fortræffelige, Forstand og Hierte dannende Verker, Mad. *Beaumouts* „Magazin des Adolescentes“ og „Magazin pour les jeunes Dames“ — hvilket ufordærvet ungt Hierte kan læse dem uden at fatte

1) S. M. Millers „Siegwart, eine Klostergeschichte“ og lignende overspændte tyske Romaner var stærkt paavirkede af Goethes Werther og Tidens overdrevne Sentimentalitet, som den franske Revolution nu gjorde Ende paa.

det Forsæt at blive saa dydig som mueligt! At *jeg* fattede dette Forsæt, er vist. At min Letsind, min Forfængelighed og min heftige Karakteer imidlertid snart loed mig begaae mine sædvanlige Feil, er lige saa vist.

Imidlertid var dog saadan en god Bogs Læsning en Slags Modgivt mod de mange maadelige, og deriblandt virkelig farlige Romaner, jeg læste. Det var min Faders Princip at jeg turde læse alt, undtagen virkelig uanstændige Bøger, og dem havde han ingen af i sit Bibliothek, men han tænkte ikke paa, hvormegen Givt endogsaa det uskyldigste Hierte kan suge af mange Bøger, som forresten ansees for Mesterstykker, f. Ex. *Meisners* Skizzen, ja, selv Carl von Carlsberg[1]) erindrer jeg satte mit Blod i heftig Bevægelse. Jeg var dengang 14 Aar, og jeg takker Gud, at det faldt min Fader ind, at forære mig paa min Fødselsdag en Bog, hvis Titel havde behaget ham, og som han derfor kiøbte til mig. Det var: *„Für Töchter edler Herkunft“*. Jeg forstoed den ikke ganske, men hvad jeg forstoed behagede mig, især da den var skreven af Forfatteren til *„Sophiens Reise“*, og i samme Smag.[2]) Da min Fader siden læste den, og jeg klagede over, at der var mange Steder deri, som jeg ikke forstoed, omfavnede han mig og sagde: „Seelig die, die reines Hertzens sind“! Disse Ord have

[1]) Konsistorialraad Aug. Gottl. Meisner i Prag udgav 1778—96 fjorten Samlinger dels rørende, dels frivole Smaafortællinger; og Pædagogen Chr. Gotthilf Salzmann 1788 sin barnlige Roman: «Carl von Carlberg eller om den menneskelige Elendighed«.

[2]) „Sophiens Reise von Memel nach Sachsen“ 1—6 udkom anonymt 1769. Forf. var J. T. Hermes; ligesom hans andre Skrifter fik den mange Oplag.

altid svævet mig for Ørene, naar en vellystaandende Roman har sadt mine Sandser i Bevægelse.

I mit femtende Aar blev jeg confirmert og kom hiem. Min Cousin *Ludwig* var dengang selv etablert og ikke meere i Huset, men hver Søndag spiste han hos os, og plagede mig, naar vi et Øieblik vare eene, med sine Kierlighedsforsikringer. Jeg havde rigtig nok Lyst til at være Heltinden i en Roman, men dette sandselige Kødmenneske havde saa lidt Lighed med mine Romanhelte, at han var mig en Afskye.

Det besynderligste var, at Hændelsen loed mig spille min første Roman med min Mand. Jeg læste nemlig en Dag en af Ifflands Skuespil, jeg husker ikke meere Titlen, hvori et ungt Menneske, Helten af Comedien, ernærer sin Moder. Jeg havde netop udlæst, da min Fader kom ind med Consul *Thalbitzer*[1]) ved Haanden og presenterede ham for min Moder og mig som et ungt Menneske, der fortiente al Agtelse, og der allerede i 5 Aar ved sin Flid havde ernæret sin Moder og Bedstemoder. Mere behøvtes der ikke for at indtage mig, som alt lidt i forveien havde været indtaget af Helten i Comedien, hvilken jeg nu troede at see for mig i natura.[2])

Lykkeligvis var Consul *Thalbitzer* meget beskeden og undseelig. Han mærkede vist ikke det Indtryk, han giorde paa mig, men just det gav ham meere Interesse i mine Øine. Da vi havde

---

[1]) Se Indledningen og nedenfor.
[2]) Dette foregaar 1790.

spist til Middag, spilte han paa Claveer. Han spilte meget godt, og det var en Aarsag meer for mig, som elskede Musik lidenskabelig, at holde af ham. Da han var etableret i Helsingøer, kom han kun sielden til Kiøbenhavn, og i de 3 første Aar sagde han mig ikke ved et Ord eller Mine, at han holdt af mig.

I et Aar udholdt jeg standhaftig som en sand Romanheltinde denne Kulde. Jeg udøste mine Klager paa Papiret i Vers til Maanen, hvoraf jeg endnu har nogle opbyggelige Fragmenter, men tilsidst blev jeg kied af denne ensidige Kierlighed, og da min Fader desuden ved alle Lejligheder, naar *Thalbitzer* havde været hos os, sagde, at den Handel, hans Fader havde efterladt ham, var saa ubetydelig, at han i mange Aar ikke kunde tænke paa at givte sig, hialp min Stolthed mig at overvinde en Lidenskab, som i sig selv neppe fortiente dette Navn.

Da min Kierlighed allerede var i Aftagende, spiste jeg en Middag hos *Cramers;*[1]) der vare adskillige unge Mandfolk, hvoriblandt den unge *Thomsen*, som man giorde meget af der i Huset, da han blev anseet for at være rig. Jeg havde aldrig kunnet lide ham, thi jeg havde hørt, han var udsvævende, og jeg bemærkede, at han med faae

---

[1]) Chefen for det ansete Handelshus Cramer & Sønner, Direktør i asiatisk Kompagni, Laurentius Johannes Cramer (1748—96) var gift med Henriette Margrethe Decker (1737—96). Efter Faderens Død overtog Sønnerne Firmaet, der led betydeligt under Handelskrisen 1799 og maatte 1802 opgive Boet, men blev dog reddet ved Schimmelmanns Hjælp. (Bobé, Reventlowske Pap. V. 260).

Kundskaber havde store Indbildninger om sig selv.[1])

Om Aftenen vare vi paa Comedie i *Cramers* Loge. Vi unge Piger sadte paa anden Bænk og Mandfolkene paa tredie. Man spilte „Vestindianeren“ for første Gang.[2]) Stykket indtoeg os alle. *Thomsen* sad bag ved mig, og ved ethvert kierligt Sted i Comedien gav han en Hentydning med Sukke eller Øjekast til mig, som jeg ikke kunde misforstaa, og som sadt mig i stor Forlegenhed. Han loed til selv at sammenligne sig med Vestindianeren og derved undskylde de Feil, man tillagde ham. Efter at vi havde spist til Aften hos *Cramers*, hvor han endnu bestandig omsvævede mig som min Skygge, fulgte han mig til Vogns og gav mig en Seddel i Haanden, som jeg neppe merkede, jeg havde, førend Karethdøren alt var lukket i.

Min Fader spiste hos *Laccopidans*,[3]) og jeg skulde afhænte ham. Det var bælgmørkt, og uagtet min Nysgierrighed, var det mig ikke mueligt at læse et Ord af Seddelen. Da jeg kom til *Laccopidans*, kom Jomfruen strax i Stuen til mig for at entretenere mig, imedens min Fader spilte sine Beeter af, hun forloed mig ikke et Øieblik, og Seddelen maatte ligge ulæst i Lommen, til jeg kom hiem. Jeg ventede nu at læse en Pendant til de mange

1) Silke- og Klædekræmmer Peter Thomsen (1770—1844) var en Søn af den ansete Grosserer, Silke- og Klædekræmmer, Raadmand i Kbhvn. og senere Justitsraad Peter Thomsen (1722—1807). (Medd. af Fru John Petersen f. Thomsen).

2) Det vil sige første Gang i Sæsonen, thi Stykket, hvori Frydendal havde debuteret, var ældre. Hr. Thomsens Frieri forefaldt altsaa den 27. Oktober 1791. Sophie var da 17 Aar gammel.

3) Bankkasserer Jacob Laccopidan, død 1803.

Kierlighedsbreve, jeg havde læst i Romaner, men hvor skuffet blev jeg! Seddelen indeholdt kun disse Ord: „Jeg elsker Dem, beste Ficke, ok ønsker kun at elskes igien. Deres Svar haaber jeg snart.“ —

O Vee! Denne upoetiske Seddel var ikke engang rigtig bogstaveret: „og“ skreven med et „k“, nej det var altfor galt! Imidlertid huskede jeg paa et Løvte, jeg havde gjort min Fader, ikke at modtage nogen Kierlighedserklæring, uden at sige ham det. Jeg gik derfor ganske ydmyg ind til ham med min Seddel. Han loe, da han havde læst den og sagde: „Det er best, Du overlader mig Svaret. Holder Du af ham?“ Da jeg svarede nej, sagde han: „Nu, det er mig kiert. Jeg veed ikke heller, hvorfor Du i Dit sextende Aar skulde have saa stor Hastværk med at giftes, at Du skulde være nødt til at tage en „Kræmmer“. Min Faders Grosserer-Stolthed vaagnede undertiden. Jeg havde virkelig aldrig tænkt paa, at *Thomsen* var Kræmmer, og maaske vidste jeg det ikke engang, thi jeg havde nok seet ham i Selskab, paa Comedier, paa Baller og til Hest, men aldrig i nogen Boed.

Min Fader gik Dagen efter hen til ham, og sagde, han burde have henvendt sig til Forældrene, naar han vilde frie til Datteren, og at jeg desuden var for ung og ikke havde Lyst at gifte mig endnu etc.

Thomsen giorde endnu nogle Forsøg med at tilstille mig Sedler, naar vi spiste hos *Cramers*, men jeg passede bedre paa og modtoeg ingen,

undgik ogsaa saa meget som muligt at tale med ham. 3 Maaneder derefter friede han til Jomfrue *Cramer* og fik Ja.[1])

Min Fader indbød sielden unge Mandfolk, da han, uagtet den Fortroelighed han loed til at have til mig, dog frygtede, jeg skulde indlade mig i en Kierlighedsforstaaelse, som ikke vilde være efter hans Ønske. Imidlertid, naar nogen Reisende havde Adresse til ham, blev han indbuden, i det Haab, at han reiste snart igien og ikke gientoeg sine Besøg for ofte.

Iblandt de Fremmede, som vare adresserede til min Fader og ikke reiste strax igien, var den unge *Thorstraten*, en Søn af Etatsraad *Thorstraten* i Flensborg, hvis Plads og Titel han nu har,[2]) og *Leisching*, som siden blev Legationssekretær i Dresden.[3]) Min Fader saae ikke gierne, de kom for ofte, og gav dem det temmelig tydelig at forstaae. De passede derfor at komme de Dage, min Fader var nødt til at være paa Compagniet som Direkteur, eller naar han var i Klubben, hvilket var engang om Ugen. Min Moder havde kiendt dem begge som Børn og var høflig mod dem som

---

[1]) Sophies jævnaldrende Veninde Jeanette Dorothea Cramer overlevede ikke længe sit Giftermaal med Peter Thomsen, thi hun døde 22/2 1794 i sin første Barselseng med en Datter Johanne Margrethe, der 1812 blev gift med Geheimelegationsraad J. H. Sick.

[2]) Johann Jacob Thor-Straten, senere 1. Borgmester i Flensborg og Justitsraad, død Maj 1810.

[3]) Johann Ernst Leisching blev 1791 Legationssekretær i Dresden, men maatte paa Grund af Familieforhold tage sin Afsked 1794. 1815 fik han Titel af Legationsraad og blev Ejer af Godset Bossee i Holsten, som han ved Konkurs maatte sælge 1824. Hans ovenfor nævnte Onkel, som han ganske rigtig arvede, var hans Farbroder og Stedfader Polykarp August Leisching til Caden i Holsten, der døde 1793.

imod alle. At de begge holdt af mig, mærkede jeg meget snart, men da jeg ikke holdt af nogen af dem, og jeg vidste, de endnu ikke vare i den Vej, at de kunde frie til mig, moerede det mig at see deres Jalousie imod hinanden, som ytrede sig paa forskiellige Maader.

Da de begge magede at komme de samme 2 Dage om Ugen, hvilke vare de eneste, som de vidste vist, min Fader ikke var hiemme i, saa søgte de igien med Disputer og Persiflage at ærgre hinanden, til en af dem gik. Ingen af dem manglede Forstand, og det moerede mig at høre paa dem. Engang havde *Leisching* med en lærd Disput saaledes bragt *Thorstraten* i Knibe, at han toeg sin Hat og gik. Neppe var han gaaet og min Moder et Øieblik blev kaldet ud af Stuen, førend han med al muelig Veltalenhed aabenbarede mig sin Kierlighed, sagde mig, at han havde en rig gammel Onkel, hvis eneste Arving han var (Onkelen døde virkelig 5 Aar derefter og efterloed ham en Tønde Guld), og at *Bernstorff* havde lovet ham den første vakante Legationssekretærs Plads. Han havde endnu ikke endt sin Tale, førend min Fader kom kiørende ind af Porten. Klubben var bleven ophævet, da *Ladiges*, hos hvem den var, pludselig var bleven syg. Ulykken var, at *Leisching* Aftenen i forveien havde taget Afsked med os alle i min Faders Nærværelse og sagt, at han agtede at giøre en Reise til Holsteen. Min Moder kom ind, og vi læste Forlegenheden i hendes Ansigt. Jeg var saa forvirret over Kierligheds-Erklæringen, at jeg ikke

kunde sige et Ord. *Leisching* havde desuden en panisk Skræk for min Fader. Jeg hører ham endnu sige i største Angest: „Mein Gott! wo soll ich hinfliehen!“ og i det samme springer han bag en stor Kakkelovn, som stoed i et Hjørne af Stuen, og hvor der netop var Plads for et Menneske at klemme sig ind bag ved. Det var i November Maaned, og vi havde Varme i Kakkelovnen. Jeg havde neppe Tid at tænke mig alt dette, førend min Fader kom ind. Den Angest, jeg var i, kan jeg neppe beskrive, thi hvad maatte han tænke, naar han saae *Leisching* bag Kakkelovnen, og hvor græsselig, uagtet min Uskyldighed, vilde jeg blive compromittert, om kun en af Folkene saae ham. Mit eneste Haab var, at min Fader som sædvanlig kun vilde see paa Uhret, som stoed i Stuen, og saa gaae paa Comptoiret, men desværre — han blev vist ½ Time siddende ved Siden af mig paa Sophaen og fortalte mig om *Ladiges'* Sygdom. Endelig gik han og *Leisching*, som af Naturen var meget bleg, kom frem fra den varme Kakkelovn saa rød som en Rose. Da jeg saa paa ham, var det mig umueligt at bare mig for at lee. Han toeg stiltiende, fuld af Harme sin Hat og gik. Siden kom han ikke saa ofte og talte ej heller meere om sin Kierlighed.

En anden Plage havde jeg med et Menneske, som lærte mig og mine Søskende Engelsk. Han skrev i det mindste engang om Ugen et fransk eller engelsk Vers til min Berømmelse og overrakte mig det i al Ærbødighed. I Førstningen loe

jeg deraf, men da det ikke fik Ende, og Versene, som var meget maadelige, bleve alt meere og meere tendre, frabad jeg mig dem. Nu holdt han op dermed i lang Tid, og jeg blev meget glad derover, da jeg ikke vidste, at han imidlertid studeerte paa et Vers, som ærgrede mig saaledes, at jeg ikke kan undlade at anføre det og Anledningen dertil.

Min Onkel havde skreven en lille Comedie til min Bedstefaders Fødselsdag.[1]) Den blev opført af mine Sødskende og mig, og da jeg var den ældste, havde jeg naturligvis den vigtigste Rolle. Theatret og Decorationerne vare smukke, Musikken — det var en Slags Operette — var kiøn og blev godt udført. Kort sagt, min Fader og vores heele Familie var saa fornøiet med Stykket og Udførelsen, at der blev besluttet, det skulde opføres endnu engang for alle vore Bekiendtere, thi første Gang havde kun Familien været der.

Prologen, Stykket, Musikken, alt gik lige saa

[1]) Fru Zinns Fader, den udmærkede Kobberstikker, Justitsraad Johann Martin Preisler (1715—94) holdt Fødselsdag den 14. Marts, og Sønnen, den i Kbhvn. saa meget omtalte Skuespiller Joachim Daniel Preisler (1755—1809) arrangerede Festen. Han havde i sin Tid været paa sin Svoger Zinns Kontor og var en i Selskabet meget yndet og beundret ung Mand, da han i en Alder af 23 Aar, mod sine Forældres Villie giftede sig med den smukke 16aarige Skuespillerinde Marie Cathrine Devegge (1761—97); en Maaned efter gjorde han Familien den Skam at debutere som Skuespiller, en dengang lidet agtet Livsstilling. De blev begge udmærkede Kunstnere, men deres uregelmæssige Samliv endte 1792 med, at han forlod Kbhvn. med en smuk, men ubetydelig Skuespillerinde, Jfr. Fredelund. Han flakkede om i Tyskland, til han 1798 vendte tilbage til Kbhvn., hvor han i kort Tid var Suflør ved Theatret. Hans forhen saa feterede Hustru døde i en meget sørgelig Forfatning. Agent Zinn havde tidligere paa mange Maader taget sig af det smukke, elskværdige, men bundløs letsindige Ægtepar; senere lader Forholdet til ikke at have været saa godt, rimeligvis paa Grund af Preislers altid stærkt forgældede Omstændigheder. Men han har dog til det sidste staaet i venskabelig Forbindelse med sin Søster og hendes Børn.

godt anden som første Gang, men da Tæppet er gaaet need, træder Sprogmesteren frem, lader det trække op igien og holder følgende Epilog:

Quand on fixe ses regards sur cette belle Assemblée
dans cette journée joyeuse on reste presque étonnée
de ce silence modeste, du plaisir enchanteur,
dont cette aimable jeunesse sût saisir tous les coeurs.
Les pères et les mères, les parents, les amis
se disent tour à tour, voilà de l'amour les tendres attributs;
Ce n'est pas la nature qui les produit ornés
des qualités si belles comme l'étude peut donner;
mais quand les garçons des pères sont gouvernés,
et les filles de bonnes mères surveillées,
commeces respectables parents nous donnent lesmodèles,
et par leurs fils, et par leurs demoiselles,
alors mesdames, ces titres qui vous y font prétendre
répondront à vos voeux, que vous en pouvez attendre.
Mais afin que mon projet ne soit pas arrêté
une Demoiselle charmante, je veux vous présenter.
A l'âge de seize ans, on voit en elle uni
les grâces personelles avec le bel esprit.
Un sourire complaisant, couvert de l'innocence,
un air de fermeté comporte la complaisance.
Une bouche du plus beau vermeil s'exprime en gallois,
en anglois, allemand comme dans le danois,
et elle ecrit ces langues avec la même aisance
comme si de tels talents tenoient à la naissance;
Elle n'excelle pas moins au touche des instrumens,
dont elle va charmer et l'oreille et vos sens.
Ce n'est pas tout encore pour finir mon tableau,
et vous avouerez que je n'ai pas dit trop:
Quand sa voix douce et tendre vient à chanter,
de son sein il s'élance la sensibilité,
en ébranle les airs, et les coeurs sont émus,
et s'empressent à lui rendre le tribut.

Le rossignol, jaloux, vient l'écouter,
tente à gazouiller et n'ose pas l'imiter.
De connoitre son nom, vons avez sans doute envie;
je vous satisfairai: c'est Mademoiselle Sophie.

Jeg stoed i Coulissen. Jeg græd af Ærgrelse og Skamfuldhed og turde ikke komme frem og stoppe Munden paa det naragtige Menneske, men min Fader kom ganske forbitret hen til mig og spurgte, om jeg vidste noget af alt dette? Jeg forsikrede nej. Da *Richter*, saaledes heed Sprogmesteren, efter fuldendt Epilog, og efter Klap, som man søgte at dæmpe Latteren med; thi han var selv i Person og Anstand ligesaa naragtig som hans Epilog, sagde min Fader til ham: „Sind Sie von Sinnen Herr? Werden die Leute nicht glauben, ich habe Sie bezahlt um meine Tochter zu loben!" Han undskyldte sig saa godt han kunde og blev endelig taget til Naade igien.

O lykkelige Dage fra mit femtende til mit nittende Aar! En saadan lille Ærgrelse var den største Sorg, jeg kiendte, og af hvor mange Glæder bleve mine smaae Sorger opveiede!

Dengang jeg var 17 Aar, friede den gamle rige *Ladiges* til mig.[1]) Han var rigtignok 40 Aar ældre end jeg, men mit Hierte var frit, han var min Faders beste Ven. Det var en fornuftig Mand, han var en stor Elsker af Musik, spilte selv godt paa

[1]) Heinrich Ladiges (1731—1805) kom her til Landet fra Altona og etablerede sig 1752 som Sukkerraffinadør i Aalborg og fra 1757 i Kbhvn., hvor han 1776 ejede de to største Raffinaderier i Naboløs og Bag Børsen. Han var en af de rigeste Mænd i Landet, og da han døde ugift, efterlod han sig $4^1/_2$ Million Kroner, hvoraf han testamenterede $2^1/_2$ Million til Velgørenhed i Kbhvn. Han boede dengang i Snaregade Nr. 13.

Violoncell, havde det smukkeste Hus i Byen, levede paa en brillant Fod og var umaadelig rig. Jeg troer virkelig, jeg havde svaret ham ja, ifald jeg ikke i de 4 Uger jeg udbad mig af min Fader at betænke mig i, havde giordt et Bekiendtskab, som blev mig langt meere interessant end *Ladiges'*.

Vi havde nemlig en Dag stort Selskab. Lidt førend vi skulde spise, loed en Fremmed sig mælde, som havde Recommandations-Brev til min Fader. Det var en portugisisk Kiøbmand, som heed *Mazza.* Aldrig har jeg seet en meere indtagende Phisiognomie forenet med den ædelste Anstand og den smukkeste Figur. Min Fader indbød ham at spise hos os til Middag, og da han strax efter blev kaldet paa Comptoiret, maatte jeg entretenere *Mazza*, indtil det øvrige Selskab kom. Han var opdraget i Frankerig, talte følgelig overmaade godt Fransk, og alt hvad han sagde, gav han en saa romantisk Vending, at det ganske indtoeg mig. Jeg var hans Dame ved Bordet om Middagen. *Ladiges* sadt lige overfor os. Der var en altfor stor Forskiel mellem de to!

Mazza forekom mig hvert Øieblik elskværdigere, og *Ladiges* meere modbydelig. Min Fader loed ogsaa til at kunne lide ham meget godt. Han spurgte ham, hvorlænge han blev i Kiøbenhavn. „8 Dage“, svarede *Mazza.* „Ansee mit Huus i den Tid som Deres eget,“ sagde min Fader, „og kom til os, naar De ikke er bedre engageret.“ Jeg havde aldrig hørt min Fader sige det til nogen før, men

tildeels troede han vel, at et Bekiendtskab af 8 Dage ikke var farligt, og da jeg ikke strax havde svaret Nei til *Ladiges*, saa troede han maaske, jeg vilde svare ham Ja, naar de fire Uger vare forløbne.

Mazza blev 14 Dage i Kiøbenhavn, og i den Tid saae jeg ham næsten hver Dag. Han havde Recommandations-Breve til de første Kiøbmands-Huse. Vi vare i Selskab sammen hos *Cramers* og *Erichsens*, og de andre Dage kom han i Almindelighed til os om Aftenen. Han engagerede mig stedse til Bords, naar vi spiste ude, talte altid til mig med den største Ærbødighed, aldrig om Kierlighed, men hans Øine vare de mest veltalende, jeg nogensinde saae. Naar jeg spilte paa Claveer, var han ganske Øre, og hans Øine vare fulde af Taarer, naar jeg sang noget rørende. Kort sagt: jeg saae i ham den Romanhelt, jeg nu i 2 Aar forgieves havde søgt.

En Aften var Frøken *Voss*, en af mine beste Veninder, hos mig.[1]) Hun havde endnu ikke seet ham og loe af min Beskrivelse, men *Mazza* kom i det samme. Han havde neppe talt 3 Ord, førend hun sagde: Du har Ret! Marmontels Fortællinger laae paa Bordet. Frøken *Voss* og jeg syede. Han spurgte, om han skulde læse høit for os, og han læste „L'amitié à l'epreuve", saaledes som jeg endnu aldrig har hørt læse, han havde den bøieligste og

[1]) Charlotte Amalie Hedvig v. Voss (1776—1843) Datter af Kammerherre, Oberst Johan Gustav v. Voss, Kommandant i Frederiksort, og Frederikke Sophie v. Pentz. Hun blev gift med Overkrigskommissær Heinrich v. Schultze, død 1845.

meest indtagende Stemme. Med hvilken Ømhed læste han om Nelsons og Coralis Kierlighed! Fortællingen blev os ganske nye. Han talte siden meget rørt om sin Bortreise, men skyndte sig at føye til: „Jeg reiser kun til Portugal for at bringe mine Sager i Orden, at jeg om et Aar kan komme igien og etablere mig i Kiøbenhavn.“ Jeg mærkede, at jeg blev rød og ærgrede mig over mig selv, men han toeg min Haand, trykkede den til sit Hierte og sagde meget høitidelig: „Oui, je le jure!“ Frøken *Voss* saae paa os med den største Forundring. Jeg burde være bleven vreed, men jeg sloeg det hen i Spøg og sagde, jeg vilde vædde en Ducat med ham, at han ikke kom igien.

Fiedlers, som skulde spise hos os den Aften, kom i det samme, og Samtalen blev almindelig. Den gamle *Fiedler*[1]) indbød os og *Mazza* til Dagen derpaa, da det var hans Datters Fødselsdag. *Mazza* lovede at komme, ifald Vinden ikke blev god, thi han havde giort Partie med Senator *Voeg* og hans Søster at reise med dem i et Skib, som var seilklart til Lübeck. Dagen efter ventede vi forgieves paa ham hos *Fiedlers*. Den unge *Muhl* fra Danzig og *Berkmeyer* fra Barcellona kom endelig og sagde, Vinden var bleven god, de havde med Magt maattet følge *Mazza* ombord, at han ikke skulde forsømme den gode Leilighed. Han var saa fortvivlet, føiede de til, at han ikke kunde skrive til Undskyldning, men havde bedet dem

1) Grosserer Casper Friederich Fiedler (1743—1811), født i Sachsen, var første Gang gift 1773 gift med en Søster til Fru Zinn, Cathrine Sophie Preisler (1755—88) og kort efter hendes Død med Abel Christine Hammond (1760—1846).

sige, at dette var den ulykkeligste Dag af hans Liv. Hele Selskabet loe, især *Ladiges*, der glædede sig over, at den farlige Portugiser, som han kaldte ham, var reist.

Jeg maatte giøre mig al muelig Umage for at være munter ved Bordet, da mig syntes alles Øine vare henvendte paa mig. Om Eftermiddagen gik jeg med min Cousine *Fiedler* paa hendes Kammer og udøste min Kummer i hendes Barm.[1]) O min Gud! Hvilke indbildte Sorger græd vi over! Hun havde selv en Slags haabløs Kierlighed til en ung fransk Kiøbmand, som heed *Garonne*. Han havde været i Kiøbenhavn et halvt Aar i forvejen, det var et muntert vittigt Menneske, som sang meget godt og spilte fortræffeligt paa Fløite, men da han giorde Cour til alle unge Fruentimmer, saa var det aldrig faldet mig ind, at han udmærkede nogen i Særdeleshed.

Nu viste *Trine Fiedler* mig et Brev, hun havde faaet fra ham. Det var meget lidenskabelig skreven, men ikke et Ord, som tilkiendegav alvorligere Hensigter. Vi vare følgelig begge lige nær. Hun fortalte mig, at *Garonne* havde læst høit for hende om Aftenen i en Bog, som hun aldrig kunde glemme, og som havde giort hendes Kierlighed til ham uudslettelig. Atter en Lighed imellem os, men Bogen *Garonne* havde læst var langt farligere end „L'amitié á l'epreuve, — det var: La nouvelle Heloise! Jeg havde aldrig læst den.[2]) Vi læste

---

[1]) Cathrine Magdalene Fiedler (1775—1800), Datter af ovennævnte Grosserer Casp. Fr. Fiedler i hans første Ægteskab.

[2]) Rousseaus berømte Brev-Roman „Julie ou la nouvelle Heloise" var udkommen for en Menneskealder siden, 1758.

strax nogle Breve sammen, og jeg toeg den hiem med mig om Aftenen, men de to første Deele, som *Trine* yndede meest, behagede mig ikke nær saa meget som 3. og 4. Deel, der ikke havde den Interesse for hende, da *Garonne* ikke var kommen saa vidt i sin Forelæsning.

Tiden nærmede sig nu, at jeg skulde give *Ladiges* Svar. Min Fader forbarmede sig over min Forlegenhed og var saa delicat, at han ikke talede et Ord om *Mazza*. Han sagde, at han vilde forestille *Ladiges* Uligheden af vores Alder og sige ham Nei paa mine Vegne. Det blev derved, og min sædvanlige Letsind og Ubestandighed havde snart ladet mig glemme *Mazza*, om ikke *Trine Fiedler* et Par Maaneder efter hans Afreise en Dag var kommen til mig med et Brev fra *Mazza* til hende, hvori han undskyldte sig, at han ikke var kommen paa hendes Fødselsdag. Jeg saae ganske fortabt ud. Ikke en Hilsen til mig engang! Men *Trine* saae saa skielmsk ud; endelig, efter at have plaget mig lidt, toeg hun et Brev op af Lommen, som var adresseret:

Pour Mademoiselle Sophie Zinn
par l'entremise de l'amitié.

Jeg gav mig neppe Tid til at aabne det, og læste følgende:

N'est ce pas assez d'être condamné à une longue absence, faudroit il encore en augmenter le supplice

[1]) Brevet findes i Oversættelse i Bilaget.

par un morne silence? Devrois je laisser ma plume oisive, tandis qu'elle m'offre par son entremise le plus puissant moyen de soulagement? — La crainte, il est vrai, de devenir importun, devroit m'ôter toute idée de recourir à cette unique consolation qui me reste, mais comme je connois jusqu'à quel point est susceptible de bonté celle, de qui je vais interrompre le repos: j'ose tout risquer, et ne rien redouter, ma témerité va même jusqu'à me faire espérer, que l'aimable *Sophie* ne trouvant dans cette démarche qu'un excès de reconnoissance, dont ma sincérité est une preuve évidente, voudra bien l'acceuillir favorablement, me flattant de plus, que le tems couronnera une aussi flatteuse espérance par des preuves convaincantes.

Oui Mademoiselle, c'est d'après toutes ces réflexions que j'ose entamer le récit de mon voyage, en remontant au jour de mon départ, jour que je n'oublierai jamais par le contraste, qu'il m'a offert. Il étoit une heure, lorsque le vent secondant les voeux de tout l'équipage vint enfler nos voiles. La satisfaction étoit peinte sur tous les visages, moi seul qui voyois toutes mes espérances s'évanouir, je contemplois, avec des regrets, que je ne puis que sentir cette ville chérie, qu'un épaix brouillard vint bientôt dérober à ma vue, m'en laissant l'image à jamais gravée dans ma mémoire.

Le trajet fut court et heureux, et Mlle *Voeg* a beaucoup contribué à me le rendre agréable, par le plaisir qu'elle prenoit à me parler souvent de sa bonne amie Mlle *Zinn.* — Cette Demoiselle m'a promis, qu'en vous écrivant, elle ne manqueroit pas de vous faire resouvenir la gagure, que vous avez faite avec moi, c'est que je prens la liberté de vous réiterer de ne pas oublier.

Le peu de tems que j'ai séjourné à Lübeck, ne m'a permis de revoir cette aimable compagnon de voyage, et mon départ précipité m'en ôte les moyens; je vous serai redevable, Mlle, si, en lui écrivant vous voulez

bien lui en témoigner mes regrets, et qu'elle ne manque pas de se tenir prête, lorsque, suivant notre accord, je repasserai dans un an à Lübeck pour retourner à Copenhague. Dieu veuille ne pas en disposer autrement; pour moi, je tiendrai parole.

Hier, lendemain de mon arrivée en cette ville, j'ai appris que Mr. *Garonne* en étoit parti pour chez vous; je dois croire, que maintenant, plus heureux que moi, il vous aura parlé, et aura appris de vive voix ce que j'étois charge de lui dire de votre part.

Vous permettrez que Mlle de *Voss* trouve ici l'assurance de mon respect, puisqu'un esprit malin m'a empêché de la revoir avant mon départ.

Une grâce j'ai encore à Vous demander, c'est de m'envoyer une petite portion de ma gaïeté, qui toute est restée à Copenhague. Je m'en demande qu'autant qu'il m'en faut, pour ne pas m'ennuyer comme je le fais, dans tel endroit que je me trouve.

Mais! — que je suis insensé! me voilà au tiers de ma troisième page, et j'écris comme si j'étois au commencement de la première sans craindre de vous ennuyer. C'est ce qui s'appelle être bien présomptueux. Cependant je profiterai de cette réflexion, et me bornerai à vous prier de présenter mes trés humbles respects à Mr. et Madame *Zinn*, et d'embrasser pour moi toute votre aimable famille.

Je me recommande à votre bon souvenir, et en attendant la pétite portion de gaïeté cy dessus mentionée, je vous prie de me croire avec toute la sincérité possible.

Votre dévoué Serviteur etc.

F. X. Mazza.

Hamburg, ce 4. 9bre 1791.

Je ne crois pas m'arrêter ici plus de dix à douze jours. Durant cette intervalle, je puis espérer de — — De cette ville je passerai à Bremen.

Dette Brev opvakte igien *Mazzas* Billede i mit Hierte. Hvor gierne havde jeg besvaret det, men jeg turde ikke uden min Faders Vidende. I det Haab, at han vilde tillade mig det, og for at have en ganske reen Samvittighed, besluttede jeg at vise ham Brevet. Det var skrevet saa skiønt, som om det havde været stukken i Kobber, og da det altid fornøiede min Fader at læse en smuk Haand, saa troer jeg, dette var den første, og beste Apologie for Brevet. Da han gav mig det igien, sagde han: „Jeg haaber ikke, Du bygger nogen Forhaabninger paa dette Brev, for det første maae Din Fornuft sige Dig, at det er blotte Complimenter, og at *Mazzas* Fader, som har et stort Handelshuus i Lissabon, ikke tillader sin eneste Søn at etablere sig i Kiøbenhavn, og for det andet kan Du begribe, at jeg aldrig giver mit Samtykke til, at Du reiser til Portugal. Jeg forlader mig paa, at Du ikke besvarer Brevet.“ Jeg adlød, og da jeg nogle Uger derefter læste det med koldere Blod, indsaae jeg, min Fader havde Ret. — Jeg har forresten aldrig hørt noget siden, hverken fra eller om *Mazza*.

Stakkels *Trine* blev ogsaa skuffet i sine Forhaabninger. *Garonne*, som hun, efter *Mazzas* Brev til mig at slutte, kunde vente hver Dag, var reist til Petersborg og kom ikke til Kiøbenhavn før Aaret efter.

Samme Vinter [ɔ: 1791] giorde jeg Bekiendtskab i Kronprinsens Klub[1]) med en Engelskmand

[1]) Kronprinsens Klub var bleven stiftet i Anledning af Kronprinsens (Frederik VI) og Prinsesse Marie Sophie Frederikkes Indtog i Kbhvn. 1790, og havde sit Lokale paa Østergade. Det var en af de fineste og dyreste af Da-

ved Navn *Christmas.*[1]) Han havde friet til den deilige *Polly Brown*, men hun var forlovet med Grev *Holck* og havde givet ham Afslag.[2]) Desuagtet kunde han ikke glemme hende, han var meget melankolsk, og da enhver vidste Aarsagen dertil, saa gav dette ham en Slags Interesse i Fruentimmernes Øine. Det var desuden en smuk Mand, kun Skade han talte intet Sprog godt undtagen Engelsk, og da de andre unge Fruentimmer enten ikke vilde eller ikke kunde tale det, saa adresseerte han sig for det meeste til mig. Han stoed i Handelsforbindelse med min Fader og spiste undertiden hos os om Middagen. Det fornøiede min Fader, at han roeste min engelske Udtale, og da han en Middag spurgte mig, om jeg havde læst Miss Burneys „Evelina“ og „Cecilia“[3]) og jeg sagde Nej, bad han min Fader om Tilladelse at turde sende mig dem. Disse Romaner vare skrevne i en ganske nye Smag og behagede mig usigelig. Nu læste jeg intet uden Engelsk og

---

tidens selskabelige og musikalske Foreninger. Klubbens Symbol var „Troskab og Lighed“, men fornemme Personer blev dog optagne uden Ballotering. Der blev opført store og udsøgte musikalske Værker ved dens Koncerter. I April 1795 fandt den sidste af disse Sted, og den er vistnok derefter bleven opløst. (V. C. Ravn. Musikforeningens Festskrift. I. S. 112 flg.)

[1]) John Christmas-Christmas (1757—1822) af irsk adelig Slægt, født i Biddeford i Devonshire, bosatte sig 1790 i Kbhvn. som Rheder, Skibskaptain og Grosserer og fik 1793 „for at beholde en saa formuende og nyttig Borger her i Landet“ Kaptains Karakter og Tilladelse til at bære Søofficers Uniform paa Rejser i Udlandet. Han fik 1801 Indfødsret og købte Høvæltegaard ved Sjælsø og Rolighed ved Vedbæk. Han havde været gift i Udlandet, men var blevet skilt fra sin Hustru 1788. Se videre om ham nedenfor.

[2]) Polly (ɔ: Catharine Marie) Brown (1774—1838), Datter af Grosserer, Godsejer og Generalkrigskommissær John Brown og Anna Applebye, blev 1795 gift med Major i Garden, Kammerherre Gustav Grev Holck-Winterfeldt (1774—1833).

[3]) Miss Francess Burney (Madame d'Arblay) (1752—1840) udgav 1778 en Roman i Breve: „Evelina or The history of a young Ladys Introduction to the World“, som gjorde hende berømt.

JOHN CHRISTMAS-CHRISTMAS

fandt intet smukt eller smagfuldt uden hvad der var engelsk.

Saaledes har min Letsind og Ubestandighed altid ført mig fra en Lidenskab til en anden. *Christmas* havde bestemt at reise til Ostindien med sit eget Skib om Foraaret. Dette bragte ham i nøjere Handelsforbindelse med min Fader, og han kom oftere til os. Han accorderte en Dag med min Fader om et Parti Viin, han vilde kiøbe af ham, men de vare endnu ikke ganske enige om Prisen. „Jeg kan ikke give Dem meere for Vinen“, sagde *Christmas*, „men jeg har et meget smukt Schawl, som jeg har bragt med mig fra Ostindien, vil De modtage det isteden for den ubetydelige Summa, vi ikke kan blive enige om?“ Summen troer jeg var 50 Rixdaler, og Schawlet var 2 Gange saa meget værdt, men min Fader, som altid troede, man kunde og burde faae Fruentimmer-Pynt for intet, syntes endda, det var for meget. „Dog det er det samme,“ sagde han, „siden min Kone fik et Schawl igaar af Kaptain *Krøyer*, saa vil jeg forære dette til min Datter. *Christmas* vidste meget vel, min Moder havde faaet et Schawl Dagen i forvejen. Han var hos os, da Pakken, hvori der laae et Stykke Netteldug og et Schawl til min Moder og mig kom fra Captain *Krøyer*, som førte et Skib for min Fader. Da min Moder havde valgt Schawlet og gik ind for at giemme det, sagde *Christmas* til mig: „Jeg synes ikke, De er fornøyet med Deres Netteldug.“ Jeg svarede, at jeg rigtignok hellere havde ønsket Schawlet. Jeg vidste virkelig ikke,

at *Christmas* havde slige Ting, ellers havde jeg sikkert ikke sagt det, men den Maade, han opfyldte mit Ønske paa, uden at det egentlig kunde kaldes en Foræring, behagede mig.

Lidt efter lidt blev han mindre melankolsk, og da min Fader en Dag bemærkede det, svarede han i en munter Tone: „Nu, man kan ikke sørge evig over et forulykket Frieri. Desuden er jeg nu overbeviist om, at Skiønhed ene ikke kan giøre saa varigt et Indtryk paa mit Hierte, som Forstand og Vittighed.“ Mig syntes, han saae paa mig i det samme, og min Fader syntes det nok ogsaa, thi han vendte Samtalen pludselig paa andre Ting. Da *Christmas* var borte, sagde min Fader: „Ifald *Christmas* siger Dig noget, saa henviis ham til mig.“ Mig syntes, at han sagde det i en vreed Tone, og det giorde mig saa forlegen, at jeg neppe turde tale til *Christmas* i hans Nærværelse. Naar min Moder og jeg vare ene og *Christmas* kom, var det endnu værre. Min Moder forstoed ikke engelsk, og *Christmas* spurgte mig en Dag, om han havde fornærmet mig, og hvorfor jeg paa engang var bleven saa fremmed imod ham. Jeg svarede ham naturligvis, at han toeg feil, og at jeg var, som jeg pleiede. Han rystede paa Hovedet og sagde: „Nej, nej, imod mig er De ikke, som De pleier, og De veed ikke, hvor ulykkelig det giør mig!“

Dette klingede altfor smukt paa engelsk. Mine Tanker vare allerede midt inde i en Roman, og denne Idee giorde mig saa munter, at jeg havde

et lystigt Indfald efter det andet. Min Fader selv loe af mig ved Bordet og sagde, at han havde aldrig hørt mig sige saa mange Vittigheder.

Christmas havde kiøbt et Huus, og han havde stor Umage med at meublere det efter den nyeste Smag.[1]) Naar han kom til os, havde han altid Prøver af Silketøyer og Sirtser med sig og bad min Moder og mig sige ham, hvad vi syntes passede best til Gardiner, Stole, Sophaer etc. Han valgte stedse de Prøver, jeg fandt smukke, og da hans Huus nu var i Stand, giorde han et Bal for at indvie det.

Min Moder havde forvredet sin Foed og kunde ikke følge med, men jeg kiørte derhen med min Fader. *Christmas* modtoeg os ved Vognen og bød mig Armen. Min Fader blev noget tilbage for at sige Beskeed til Tjeneren. Imedens vi gik op af Trappen, sagde *Christmas* til mig: „Jeg ønsker, De maa finde mit Huus efter Deres Smag. Mit kiereste Haab ved at indrette det har været, at De maaskee vilde værdige at deele det med mig engang.“ Han kyste min Haand meget ømt i det samme og førte mig ind i Dandsesalen.

Iblandt de dandsende Cavalerer vare endeel fremmede Engelskmænd. Han presenterede dem alle for mig og engagerede mig selv til første Dands. Han dandsede ikke gierne og dandsede kun maadelig, men da han som Herre af Huset maatte aabne Ballet, smigrede det ikke min Forfængelig-

---

[1]) Det nuværende Hotel Phoenix, Hjørnet af Bredgade og Dronningens Tværgade.

hed lidt, at han valgte mig til sin Dame. Hans Huus var meget smukt indrettet, og det glædede mig at gienkiende i Gardiner, Stole og Sophaer det Tøy, jeg selv havde valgt. Meublerne vare fra Engelland og overmaade smagfulde. Desuden var der næsten Tæpper paa alle Gulve, hvilket dengang var meget ualmindeligt i Kiøbenhavn. Der blev næsten intet talt uden Engelsk. Endogsaa Pigen, der skienkede Thee, Themachinen, Kopperne, Porcelainet, Knivene og Gaflerne vare engelske. Det forekom mig, som om jeg var i Engelland.

Eftersom jeg var ung [17 Aar] og dandsede godt, havde jeg endnu aldrig været tilovers paa noget Bal, men da *Christmas* den Aften viste saa tydelig, at jeg var „the Lady of the Feast", udmærkede naturligvis heele Selskabet mig, og jeg tilstaaer, denne Aften var en sand Triumph for min Forfængelighed. Endogsaa min Fader var bleven indtaget af den Herlighed og den Opmærksomhed, man viste hans kiere Datter. Da vi kiørte hiem om Aftenen, sagde han: „Ifald *Christmas* blev her i Byen og ikke var nødt til at giøre en Reise endnu til Ostindien, vilde jeg ikke have noget imod Din Forbindelse med ham, men de lange Reiser og Forlovelser er jeg saa bange for. Om jeg ogsaa var vis paa hans Troeskab mod Dig, kiender jeg dog Din Letsindighed og Ubestandighed altfor godt. Jeg er overbevist om, Du ikke kunde blive ved at elske et Menneske, som Du ikke saae eller corresponderte med i halvandet Aar."

Jeg blev lidt stødt over, hvad min Fader sagde, og taug stille.

„Kan Du nægte,“ blev han ved, „at Du holdt mere af *Mazza* end af *Christmas*. Det er ikke et Aar siden han reiste, og har Du ikke allerede glemt ham?“

„De forbød mig jo selv at besvare hans Brev,“ sagde jeg.

„Fordi Du havde compromitteret Dig ved at giøre det,“ svarede min Fader. „Jeg vilde desuden i al Fald forbyde Dig al udenlandsk Correspondance med et ugivt Mandfolk. Den Kierlighed, der skal sammenholdes med Breve, har jeg ingen Troe til.“ —

Det samme svarede min Fader *Christmas*, da han, kort førend han reiste, friede til mig. Da han loed til at tage sig det nær, sagde min Fader: „Ansee det ikke for et Afslag, jeg vil kun ikke have, at De og min Datter skal være bundne ved giensidige Løvter. Naar De kommer tilbage fra Ostindien og endnu er af samme Mening, saa kan vi tale nærmere om den Ting.“

Christmas fandt dette meget grusomt og sagde mig om Eftermiddagen, at min Fader ikke engang havde tilladt ham at skrive mig til. Jeg nægter ikke, jeg fandt det ogsaa lidt haardt, men jeg havde saadan Frygt for min Fader, at jeg sikkert ikke havde vovet at handle imod hans Befalning.

Endelig kom Afskeedstimen. Jeg kunde ikke tilbageholde mine Taarer. *Christmas* loed ogsaa til at være meget rørt. Han omfavnede min Fader

og Moder; han omfavnede ogsaa mig og sagde, at han efterloed sit Livs Lykke i mine Hænder. Han vilde gaae og blev dog. Min Fader maatte huske ham paa, at Vinden var god. Endelig rev han sig løs, og noget efter hørte vi hans Skib salutere. Det var, som om hvert Skud giennemborede mit Hierte og tilraabte mig hans sidste Farvel. Jeg besluttede aldrig at glemme ham, aldrig at elske nogen anden.

I nogen Tid derefter var jeg virkelig ganske melankolsk. Min Fader blev uroelig derover, og da han troede, Musik vilde opmuntre mig, bad han mig indrette en Concert med vore Musikmestres Hielp, og naar den gik godt, lovede han, vi skulde have en hver 14. Dag. Jeg spilte paa Claveer, mine Brødre blæste Fløite, min ældste Søster spilte Cithar, 5 af os kunde synge, og vore Informatorer spilte forskiellige Instrumenter. Vi fattedes endnu 2 Violiner, og min Fader indbød *Terborck*[1]) og Assessor *Bagger*,[2]) som begge spilte meget godt Violin. Vores første Concert gik ret godt, og nu var Musik min kiereste Tanke. Jeg skrev Noder af, øvede mig i at spille Sonater og synge Bravour-Arier, og mit muntre Lune kom igien. Vore Concerter bleve alt bedre og bedre. Min Fader indbød sine Bekiendtere dertil og til-

---

1) Om Terborch se nedenfor.

2) Den i høj Grød musikalske Assessor, senere Justitiarius, i Politiretten Peter Christian Bagger (1772—1810), der 1808 var med til at stifte „Selskabet til Musikkens Udbredelse“. Han blev 1807 — udenfor Ægteskab — Fader til Digteren Carl Bagger.

loed mig at indbyde mine gode Veninder. Frøken *Voss* spilte selv fortreffelig paa Claveer og Harpe. *Trine Fiedler* spilte ikke, men hørte paa os med smerteblandet Glæde, da *Garonne* var saa musikalsk og hendes Kierlighed til ham endnu var lige stærk. Hun havde begaaet den Uforsigtighed at besvare hans Brev, havde ikke faaet Brev igien, og han var, istedenfor efter Løvte, at komme til Kiøbenhavn, reist til Petersborg. Aarsag nok for hendes sværmeriske Siel at skabe sig tusinde Griller.

En Dag fik jeg en Seddel fra hende, skreven med Blyant, hvori hun bad mig strax at komme hen til sig. Jeg traf hende ganske trøstesløs paa sit Kammer. Hun fortalte mig, at hendes Stedmoder, for at udforske Aarsagen til hendes Melancolie, havde i hendes Fraværelse aabnet hendes Skuffe og fundet *Garonnes* Brev. Hun forstoed ikke Fransk, men havde kaldet *Trines* Broder[1]) for at læse og oversætte det. Nu var *Trine* kommen hiem, og Madame *Fiedler* havde udøst sin hele Vrede over hende og truet med at sige det til hendes Fader, om hun mærkede, at hun førte nogen videre Correspondance med *Garonne.* Det ulykkelige Brev blev kastet paa Ilden, men da Madame *Fiedler* gik bort i det samme, havde *Trine* endnu reddet nogle læselige Fragmenter deraf, og hun bad mig som et Bevis paa mit Venskab for hende, at giemme dem, da hun ikke turde beholde

[1]) Christian Frederik Fiedler (1775—1829) den senere Sukkerraffinadør Justitsraad og Ejer af Basnæs.

dem selv, og umuelig kunde beqvemme sig til at tilintetgiøre det. Jeg giorde det ikke gierne, da jeg frygtede for ubehagelige Følger deraf, baade for hende og for mig, men hun bad mig saa inderlig derom, hun troede sig selv saa ulykkelig, og sagde, dette vilde være hendes eneste Trøst, at jeg umuelig kunde nægte hende det. Hun blev syg samme Aften, og laae længe til Sengs af Nervefeber. Hun ansaae sin Troeskab mod *Garonne* for Aarsagen til hendes Sygdom, og han blev hende dobbelt kier. Endelig kom hun sig, men hendes Helbred var efter den Tid altid svag. En interessant Bleeghed udbreedte sig over hendes blide Ansigt, og hendes deilige Øjne skuede saa længselsfuld mod en bedre Verden, der tidlig blev hende til Deel. Man kunde ikke see hende uden at ynde og beklage hende.

Imedens hun var syg, var jeg næsten bestandig hos hende. Da hun begyndte at komme sig, sagde min Fader en Dag, at han hos *Erichsens*[1]) havde giordt Bekiendtskab med nogle franske Commissairer, der vare sendte fra Republiquen for at kiøbe Korn i Kiøbenhavn. De giorde meget betydelige Affairer med Etatsraad *Brun*, *Bügel*, *Selby*, *Erichsen* og

[1]) Det gamle danske Handelshus C. S. Blachs Enke & Co. blev 1767 overtaget af Chr. Schaarup Blach, der døde 1781. Agent Erich Erichsen (1752—1837) fra Odense blev derefter Husets Chef (se Side 9.) Han blev en meget formuende og anset Mand, der fik mange offentlige Hverv. Han var i Direktionen for asiatisk Kompagni, for Speciesbanken, Kommissær i den kgl. Bank, Medlem af Grosserersocietetet, en af Stadens 32 Mænd osv. Efter 1807 gik hans Handelshus stærkt tilbage. Etatsraad 1812. Konferensraad 1831. Blandt de Pragtbygninger, han opførte i Kbhvn. og Omegn, maa Erichsens Palais (nuv. Handelsbanken) nævnes, der blev bygget af Harsdorff 1797—99, og pragtfuldt dekoreret af franske Kunstnere. Med sin Hustru Johanne Blach f. Vadum, død ca. 1802, havde han ingen Børn.

Cramer, og ønskede ogsaa at komme i Handelsforbindelse med min Fader.[1])

Nogle Dage derefter indbød han dem til Middagsselskab. De unge Grever *Rantzau-Rastorff* og *Aschberg*, hvis Banquier min Fader var, vare ogsaa indbudne. De kom førend Commissairerne. Jeg tænkte med en Slags Gysen paa, at jeg skulde see Republikanere. Jeg havde endnu ingen seet, og forestillede mig dem alle som Kongemordere og blodgierrige Mennesker. Da de endelig kom og bleve presenterede for Selskabet, sagde Grev *Rantzau-Rastorff* til mig: „Seer den ene ikke ud, som om det kunde være *Marat* i egen Person?"

Virkelig havde *Honoré Duveyrier*, en af Commissairerne, som tillige var en berømt Advokat, en afskrækkende Phisiognomie. Det var en Mand paa 40 Aar. Han var født i den sydligste Deel af

[1]) Den franske Revolution havde selvfølgelig vakt stærkt Røre herhjemme. Mange følte varmt for Franskmændene under deres Kampe mod Koalitionen, og det hørte i mange dannede Krese til den gængse Tone at sværme for Revolutionen. Indtil Ludvig XVI's Henrettelse 21. Januar 1793 havde Sympathien for Revolutionen ubetinget Overvægten her i Landet. Omtrent samtidig med en Afsending, Mr. Grouvelle, kom en Del franske Kommissærer i August [1793 hertil for paa Republikens Vegne at opkøbe Korn til Forsyning af de franske Hære. Det var mest unge velhavende Franskmænd, Videnskabsmænd, unge Købmænd og Købmandssønner, og i dem fik Revolutionen selvfølgelig sine Apostle herhjemme. Saavel paa Gaderne som paa andre offentlige Steder saa man disse Franskmænd med deres trefarvede Kokarder paa Brystet, og de gjorde overordenlig Lykke i de Krese, hvor Sværmeriet for Revolutionens Ideer om Frihed, Lighed og Broderskab villig gik Haand i Haand med nedarvet Hengivenhed for Kongehus og Regering. Især var de velkomne hos de dengang mange rige Grossererfamilier, der havde store Fordele af Handelen paa Frankrig, som vort Neutralitetssystem midt under den almindelige Krig havde givet et stort Omfang. De fleste af dem var vakre, talentfulde, elskværdige Mænd, der forstod at forøge den Sympathi, hvormed de blev modtagne, og lidt efter lidt at bringe nyt Liv, nye Anskuelser og nye Sædvaner ind i de borgerlige og adelige Krese, der aabnede sig for dem. (Se E. Holm. Danm.s polit. Stilling under den fr. Revolution. Kbhvn. 1869; E. Holm. Den offentlige Mening og Statsmagten i Slutningen af d. 18. Aarh. Kbhvn. 1888, samt Fru Joh. Louise Heiberg: P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg. Kbhvn. 1882).

Frankerige, og hans Huud var næsten ganske bruun. Hans kulsorte Øienbryn beskyggede et Par Øine, der vare lige saa sorte. Meget hvide Tænder, som man kun saae, naar han loe, var det eneste smukke paa ham.[1])

Delamarre, den anden af Commissairerne var en født Adelsmand, han loed til at være paa samme Alder som *Duveyrier*, han var høj og velskabt, havde et fiint, men meget malicieux Ansigt. Han var overmaade kostbart klædt, havde en Uhrkiede og Brystnaal af Brillanter, og hans Tobaksdaase, hvorpaa hans Kones og 2 Børns Portraiter var

[1]) Honoré Nicolas Marie Duveyrier (1753—1839), som var Provencåler, begyndte sin Løbebane som Militær, men slog snart efter ind paa den juridiske Vej og blev en meget søgt og berømt Advokat i Paris, der plæderede i næsten alle Tidens berømte Retssager. Under Revolutionen kom han til paa forskellig Maade at spille en politisk Rolle og brugtes flere Gange til at forhandle med Emigranterne. Som tilhørende det mere maadeholdne Parti blev han imidlertid anklaget af Robespierre, der endog en Tid lod ham fængsle. Efter at have afgivet tilstrækkelig betryggende Garantier om sit republikanske Sind blev D. i Foraaret 1793 sendt afsted nordpaa som „Commissaire aux approvisionnements de la France". Paa denne Rejse var det han besøgte København, Stockholm og Hamburg. 1796 vendte han tilbage til Frankrig og genoptog sin Sagførervirksomhed. Han skabte sig en meget betydelig Formue og fulgte den franske Armé paa dens første italienske Felttog som en Slags Generalintendant. Efter 18. Brumaire 1799 kom han ind i Tribunalet og blev i de følgende Aar en god Støtte for Bonapartes Kandidatur, først til Consul, siden til Kejser. Til Gengæld belønnedes D. med Præsidentposten for Appelretten i Montpellier. Efter Napoleons Fald afskedigedes han, men beholdt dog sine Titler. 1822 genoptog han sin Bestilling som Advokat og fortsatte dermed til sin Død. — Han var Fader til den dramatiske Forf. Charles Duveyrier (f. 1803).

I Følge den af Fru Heiberg udgivne Bog: P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg. Kbhvn. 1882, har Duveyriers Fremkomst i det Heibergske Hjem vel nok været skæbnesvangert for den unge Kone, men ved at læse „Grandmamas Bekiendelser" faar man en vis Tvivl om, hvorvidt Fru Heiberg har Ret i sin Skildring af ham som hjerteløs Forfører, hvilket gentages af Hr. Schwanenflügel i hans Bog om P. A. Heiberg. Denne ansaa ham ikke for en saadan. „Af hvad jeg her i Paris har fundet, er intet mig kjerere end min gamle Ven Duveyrier, Medlem af Tribunalet, der netop er den selv samme som tilforn," skriver han fra sin Landflygtigheds første Aar. (Breve fra P. A. Heiberg. Kbh. 1883, S. 59), og i sine Erindringer omtaler han ham ligeledes med Venskab og Taknemlighed, hvorimod Grouvelles kolde Modtagelse bereder ham en Skuffelse. (P. A. Heiberg. Erindringer. Chr. 1830. S. 47. Sml. Bobé, Reventlowske Papirer VII, 466).

afmalet, var ligeledes besadt med store Brillanter. Grev *Aschberg* sagde til mig: Vær vis paa, at disse Brillanter ere stiaalne af Kongens Krone.[1])

Castera, den tredie af Commissairerne, en lærd Mand, var nok henimod 50 Aar. Han saae ud som Alvorligheden selv, og var meget fregnet.[2]) Han og *Duveyrier* vare godt klædte, men havde ingen Brillanter paa.

I Følge med dem var en lille buttet Franskmand, som loed til at være over de 40. Han heed *Aubry*, og de kaldte ham imellem dem selv: le pétit Docteur. Han havde været Livmedicus hos Prins *Poniatowsky*, og havde maattet flygte fra Pohlen formedelst Krigen med Rusland.

Disse 4 Herrer vare ikke skikkede til at give mig en mildere Idee om franske Republikanere.

Ved Bordet blev talt om Revolutionen; der taltes for og imod den. Tilsidst toeg *Honoré Duveyrier* Ordet. Han forsvarte Revolutionen og beskrev Folkets Elendighed førend den, med de meest levende Farver. Han tilstoed rigtig nok, at

---

[1]) Louis Gervais Delamarre (1766—1823) var en Tid Førstefuldmægtig hos Prokurøren i Chatelet, hvis Efterfølger han blev 1791. Han blev 1793 arresteret og stillet for Revolutionstribunalet, men frikendt. Efter Revolutionen trak han, der havde erhvervet sig en betydelig Formue, sig tilbage til Landlivet og studerede ivrig Agronomi. Familien Tutein, som kendte ham fra Kbhvn., besøger ham i Frankrig 1797 og omtaler hans Familie og hans prægtige Landsted. (Museum 1896. I. S. 338), men P. A. Heiberg, som heller ikke i Kbhvn. syntes om hans Væsen og Forhold, mener, at han ved uædle Midler var kommen i Besiddelse af sin Rigdom, og at han ikke blev godt omtalt i Paris (P. A. Heiberg Erindringer S. 48).

[2]) J. Henri Castera, f. c. 1755, var en meget frugtbar Skribent og flittig Oversætter, særlig af engelske Rejsebeskrivelser. Hans betydeligste Arbejde er vel: Vie de Cathérine II. 1-2. 1796, der udkom i flere Oplag. Nogen literær Betydning har han næppe havt. Saavel han som Dr. Aubry omtales af Familien Tutein imellem deres Omgang i Paris 1797. (Museum. S. 326).

der var begaaet Afskyeligheder i Frankerige, men sagde, man maatte ikke beskylde Nationen derfor, men Factionisterne og enkelte slette Mennesker. Han fortalte os de ædleste Træk af sand rommersk Heltemod og Fædrenelandskierlighed, som han havde været Øienvidne til under Revolutionen. Hans mørke Phisiognomie opklaredes lidt efter lidt, og hans Siels Følelser malte sig i hans Ansigt. Hans Veltalenhed henrev os alle. Endogsaa Greverne sagde til mig, de troede ikke, han var saa slet et Menneske, som de i Førstningen havde taget ham for.

Da jeg altid maatte læse Aviserne for min Fader, saa interesserte denne Bord-Samtale mig overmaade. Efter Bordet bad jeg ham spørge Commissairerne, om de kiendte Marseiller-Hymnen. Vi havde læst om den i Aviserne, men aldrig hørt den. *Duveyrier* sagde, han vilde synge den, naar de andre vilde synge med i Choret. Han sang med Kraft og Udtryk og saa tydelig, at man forstod hvert Ord. Da han kom til det Sted, hvor Musiken falder i den rørende Moll-Tone: „ils viennent jusque dans vos bras, égorger vos fils, vos compagnes“, fyldte hans Øine sig med Taarer, og nu sang han med sin Stemmes heele Styrke: „aux armes Citoyens osv.“, og Choret faldt ind og gientoeg det smukke Refrain. Man maa have hørt Marseillerhymnen synge første Gang saaledes for at kunne forestille sig det Indtryk, den saa giør.

Jeg erindrede endnu meget vel den rommerske

Historie fra mine Skoleaar. *Duveyrier* forekom mig som Brutus, da han sværger at hævne sit Fødeland ved Lucretias Lig. De fleste Franskmænd have en theatralsk Anstand, naar de synge, og han stoed i den Stilling, som jeg havde seet Brutus afmalet. De andre Franske omringede ham, og saaledes stoede Lucretias Slægtninge paa Maleriet. Jeg forestillede mig nu den ulykkelige Ludvig, Dronningen og Prindserne, som Tarquin og hans Familie, og ønskede, at man dog kun havde landsforvist, ikke myrdet dem.

Duveyrier spilte ikke Kort, men talte med os unge Mennesker, imedens de andre spilte. Vi musiceerte og han sang endnu flere republikanske Viser for os, af hvilke dog ingen behagede os som Marseillerhymnen. Han viste os sin Kones Portrait paa en Daase, som han samme Dag havde faaet fra Paris. Den var smuk, men meget simpel og ganske forskiellig fra *Delamarres*. Madame *Delamarre* og hendes Børn vare klædte i de kostbarste Kniplinger og vare malede paa mørk Grund. Madame *Duveyrier* var klædt i en mørk Taftes Kiole, et rudet ostindisk Tørklæde om Hovedet og en Palatin[1]) om Halsen, som hendes Mand havde sendt hende fra Kiøbenhavn. Grunden af Maleriet var som Æther og skulde forestille, at hun nu var ene i Verden. Maleriet selv var fortreffeligt, det — saavelsom *Delamarres* — var malet af den berømte *Isabeau* i Paris.[2]) *Duveyrier* talte om sin

[1]) Palatin, en Peltskrave eller kort Boa.

[2]) Jean Baptiste Isabey (1767—1855) blev senere verdensberømt ved sin Kunst.

Kone og sit eneste Barn, en Dreng paa 6 Aar, med den største Ømhed. Vi bleve meer og meer indtagede af denne Mand; det var, som om vi havde kiendt ham i mange Aar.

Dagen efter sendte han mig Musiken og Ordene til Marseiller-Hymnen tilligemed et meget høfligt Brev, hvori han forespurgte mig om min Søsters Helbred, som var bleven syg Aftenen i forveien. Min Fader sagde, jeg skulde besvare det, og glædede sig, da *Duveyrier* om Middagen hos *Erichsens* sagde ham, at han ikke havde funden en orthografisk Feil i mit Brev.

Nogle Dage efter bleve vi indbudne til Mynstring paa en dansk Ostindiefarer. Captainen, som førte Skibet, var en Engelskmand ved Navn *Flannery*. Han talte godt Fransk, og havde ofte været i Selskab med de franske Commissairer hos *Erichsens*. Han holdt meget af *Duveyrier* og havde indbuden ham tilligemed *Erichsens* til Mynstringen. Ved Bordet bad man *Duveyrier* at synge. Vinden loed til at blive god i det samme, og han sang efter Marseillerhymnens Melodie følgende smukke Sang, som han selv havde skreven i den Anledning:

Je vois le vent soulever l'onde
J'entends le signal du départ.
Flannery jusqu'au bout du monde
va porter le *Danske* Etendart.
Amis, ce n'est point par des larmes
qu'il faut signaler ce moment
que son coeur d'un doux sentiment
n'éprouve aujourd'hui que les charmes.

Aux vergues Matelots; hissés vos Pavillons!
Partés, Partés!
Le Gange heureux vous promet ses moissons.

L'absence pour lui plus humaine
daigne suspendre ses rigueurs:
il emporte un bout de la chaine
dont l'autre bout tient à nos coeurs:
Du souvenir de ces rivages
qu'il occupe ses doux loisirs,
tandis que nos ardens désirs
écartent de lui des orages.
Aux vergues Matelots! etc. —

Nous savons tous que sur la rive
où tendent ses constans efforts
La nature trop attentive
a prodigué tous ses trésors.
N'existe dans cette demeure
que pour la fortune et l'amour,
mais que l'instant de ton retour
n'en soit pas retardé d'une heure.
Aux vergues Matelots! etc.

Reviens trouver sur cette terre
La paix avec la liberté,
de la France et de l'Angleterre
ces soeurs vont signer le traité.
A l'univers qui vous contemple
Peuples rivaux, peuples amis
sur ceux qui vous ont desunis
Donnés le plus terrible exemple.
Aux vergues Matelots! hissés vos Pavillons!
Partés, Partés!
Du Gange heureux rapportés les moissons.

Man kan begribe, hvorfor denne Sang især interesserede mig. Det var, som om den havde været skreven til *Christmas*. Der var endnu ingen Efterretninger kommen fra ham, og enhver Storm satte mit Hierte i Uroelighed.

Da vi roede i Land fra Mynstringen, fik jeg en heftig Tandpine. *Duveyrier* gav mig et Raad derfor, som han sagde, han ofte selv med Held havde brugt.

Dagen efter sendte han mig Sangen til *Flannery*, som jeg havde bedet ham om, og et meget vittigt Brev, hvori han spurgte, om det Raad, han havde givet mig, havde hjulpen. Han meldte sig tillige til om Eftermiddagen og han vilde bringe nye fransk Musik med. Jeg svarede, at mine Forældre vilde være glade ved at see ham, men at min Tandpine var bleven saa slem, at jeg ikke kunde forlade mit Værelse. Dagen derpaa maatte jeg lade Tanden trække ud, og mit Ansigt og min Mund hovnede saaledes og bleve saa pinefulde derefter, at jeg i 8 Dage maatte holde Sengen og i 14 Dage ikke kom ud af mit Værelse. I den Tid fik jeg ofte Breve fra *Duveyrier*. Han bebreidede sig, at hans Raad havde giort min Tandpine værre og derved var Aarsag i, at jeg havde ladet Tanden trække ud, hvilket nu foraarsagede min Sygdom. Hans Breve, endskiøndt skrevne over ubetydelige Materier, vare saa vittige og interessante, at min Fader og mine Veninder, som jeg viste dem til, læste dem med megen Fornøielse. Naar mit pinefulde Ansigt tillod mig det, besvarede jeg dem, og

min Fader saae det gierne, da han troede, jeg derved dannede min Stil.

Saaledes kom jeg i Correspondance med *Duveyrier.* Min Fader holdt meget af ham og indbød ham altid til vores Selskaber og Concerter. Her saae han for første Gang Frøken *Voss*, og fandt hende, ligesom alle dem, der kiendte hende, meget elskværdig; *Charlotte Voss* blev forskrækket over hans mørke Physiognomie, men da hun havde talt med ham og hørt ham tale, leed hun ham ligesaagodt som vi andre.

Trine Fiedler havde faaet en saa slem Hoste efter sin Sygdom, at hun endnu ikke turde komme ud. En Aften vi havde Concert hiemme, sagde *Duveyrier* til Frøken *Voss* og mig, at han havde skreven nogle Vers, som han vilde sende os Dagen efter, men da vi spurgte ham, om det var republikanske Sange eller andre Poesier, vilde han ikke sige os det. Agent *Erichsen* kom i det samme og sagde med en hemmelighedsfuld Mine til mig, at han havde faaet et engelsk Brev, hvoraf han vilde forelæse mig et Sted, om jeg kunde giette, fra hvem det var. De musicerende Cavaleerer stemte deres Instrumenter i Concert-Stuen, og jeg var i Sahlen med min Moder, Frøken *Voss* og *Duveyrier.* Da jeg vidste, *Duveyrier* ikke forstoed Engelsk, sagde jeg til *Erichsen*, at jeg ingen Hemmeligheder havde, han maatte gierne læse Brevet høit. Det var fra *Christmas*, som lykkelig var kommen til — jeg husker ikke meer hvor, og som bad *Erichsen* bevidne Miss *Zinn* sin Smerte over

ikke at turde skrive hende til, sin Længsel efter at see hende igien, og Forsikringen om sin bestandige Kierlighed.

Jeg fortrød, at jeg havde ladet *Erichsen* læse høit. Jeg følte, at jeg blev meget rød. Frøken *Voss* var ikke i godt Humeur den Aften, men kunde dog ikke bare sig for at lee. *Duveyrier* saae paa mig med sine giennemtrængende Øine, og toeg siden *Erichsen* hen i en Krog, hvor jeg formoder denne har sagt ham, at han troede jeg var forlovet med *Christmas,* thi Morgenen efter fik jeg følgende Brev [1]) fra *Duveyrier* med to Copier af de Vers, han havde talt om Aftenen iforveien.

„Voila, charmante Sophie, ce que je Vous annonçois hier avec tant de fracas. „La montagne enfante une souris“. N'allés pas croire au moins, que je sois poète „de mon métier“, et si vous trouvés dans ces lignes rimées quelque chose qui plaît à Votre ésprit et à Votre oreille, ne l'attribués qu'au sujet, qui exalterait les têtes les plus lourdes, et les coeurs les plus froids. Comme ceci s'adresse à deux, je joins deux copies. Daignés conserver celle qui Vous est destinée, et faire parvenir l'autre.

Votre delicieuse amie m'a promis de bien dormir cette nuit. — Je l'estime assez pour croire qu'elle m'aura tenu parole.

Et Vous! Les bonnes nouvelles que Vous aurés reçues dans la journée, n'ont elles pas troublé ou suspendu Votre sommeil? Mais l'insomnie du bonheur est rafraichissante, et dans tous les cas j'éspère apprendre que Votre santé est aussi bonne qu'hier au soir.

---

1) Oversættelsen findes i Bilaget.

Adieu. Comptés moi au nombre des plus sincéres admirateurs de *Sophie* et de *Charlotte*, et surtout soyez bien persuadée que ce n'est pas ici une gentilesse, mais au contraire *une bonne grosse grossiéreté.*

Mes plus affectueux hommages à Votre intéressante famille.

Duveyrier.

De indlagte Vers vare følgende:

(Sur l'air: Un amant tendre et plein d'appas etc. de Renaud D'Ast.)

Depùis longtems le doux plaisir
fuyait mon âme languissante;
Dans une morne et vaine attente
Je perdois mon dernier désir.
Le tendre ami de mon jeune âge
me promit encore un beau jour:
Je veux partir, me dit l'amour
et faire avec Vous un voyage.

Irons nous, dis je à l'Immortel,
Visiter l'antique Idalie?
De votre celeste patrie
irons nous encenser l'Autel?
Non, je porte ailleurs mes largesses,
Vers le nord dirigeons nos pas,
Je veux aussi dans ces climats
Avoir mon Temple et mes Prêtresses.

C'est Vous dont l'Amour a fait choix.
Couple heùreux! Charlotte! Sophie!
C'est à vous que ce Dieu confie
Le soin de faire aimer ses loix.
Pour composer votre Parure
Ses soeurs ont uni leurs efforts,
et l'art a mêlé ses tressors
aux plus beaux dons de la nature.

Fondés son Empire en ces lieux
Sur son autel, a chaque Aurore,
Avec les doux parfums de Flore
des mortels apportés les voeux.
Et si, bienfaisant et propice,
Il daigne aussi me consoler.
Laissés moi quelque fois voler
Deux ou trois fleurs du sacrifice.

Det var naturligt, at baade *Charlotte Voss* og jeg fandt disse Vers charmante, og de af vore Venner, vi viste dem, syntes i det mindste, at vi bleve meget fint smigrede, og at den, der havde skrevet dem, ikke manglede Forstand.

Endelig blev min Cousine *Fiedler* saa vel, at hun igien kunde komme til vore Concerter. Jeg havde sagt *Duveyrier* iforveien, hvilken elskværdig Pige, han vilde lære at kiende, og han blev ogsaa ganske indtaget af hendes melankolske Øiekast og den lidende Taalmod, der var udbredt over hendes heele Væsen. Jo oftere han saae hende, jo meere behagede hun ham, men nu plagede han hende for at vide Aarsagen til hendes Melankolie.

En Dag sagde hun til mig: „Jeg har fattet megen Fortroelighed til *Duveyrier*, men jeg kan umuelig sige ham Aarsagen til min Kummer. Jeg ønsker, Du vilde giøre det. Kanskee kiender han *Garonne*, kanskee veed han, hvorfor han ikke kommer osv.“ Saa ugrundet end dette Haab var, saa opfyldte jeg dog hendes Begiering. *Duveyrier* kendte ikke *Garonne*, men nu interesserte min Cousine ham dobbelt saa meget.

Fordi mine Søstre, som sad i Stuen hos os, ikke skulde forstaae, hvem jeg talte om, kaldte jeg *Trine* Julie og *Garonne* St. Preux. Dette behagede *Duveyrier* og en revange kaldte han mig Claire, hvilket Navn jeg længe beholdt, endskiøndt jeg, som man i Fremtiden skal see, ikke fortiente det.[1])

Jeg havde faaet en meget smuk engelsk Romance af *Christmas:* „Marys Dream". Jeg spilte den en gang for *Duveyrier*, som lærte Engelsk af *Brun.*[2]) Han bad mig, om han maatte laane den. Nogen Tid derefter havde jeg meget travelt med en lille Comedie, jeg skrev til min Faders Fødselsdag. Ingen vidste deraf uden min Moder, og naar der kom nogen Fremmede eller vi skulde ud, undskyldte hun mig, og loed mig blive paa mit Kammer for at skrive Comedien færdig. Jeg havde ikke heller seet *Duveyrier*, og han følgelig ikke heller min Cousine i en 8 Dages Tid. I den Anledning skrev han mig følgende Brev:[3])

Que de projets conçus avec delices et negligés ou suspendus! fragile humanité! trompeuse et passagère illusion!

On devoit m'apprendre le Danois. J'avois même deux maîtresses pour une, et je ne sçais pas encore un mot de Danois.

On devoit se perfectionner dans le français, et depuis huit jours je n'ai pas vu un mot de français. On devoit m'indiquer un jour pour lire le plan d'une Opéra,

1) „Julie", „St. Preux" og „Claire" er som bekendt Hovedpersonerne i Rousseaus Roman „La nouvelle Heloïse".

2) Den mest for sine slibrige Digte („Mine Fritimer") bekendte Digter Thomas Christopher Bruun (1750—1834), der endnu som gammel Mand møjsommeligt ernærede sig som udmærket Lærer i Engelsk og Fransk.

3) Oversættelsen findes i Bilaget.

qui languit couché dans mon tiroir attendant ce jour de résurrection qui n'arrive pas.

On devoit me faire part du jour choissi par Julie et Charlotte. La pauvre Julie! qu'il s'agit de consoler et de guérir! et elle est toujours là, sa lettre à la main, rêvant à St. Preux. Moi je rêve à tout, et Sophie ne rêve à rien.

On devoit faire bien d'autres choses, lire une tragédie, organiser un bal, traduire les deux chapitres de *Baggesen* sur Caroline Mathilde, et l'on oublie tout, tout jusqu'à Mathilde. [1])

J'ai traduit la jolie romance Marys Dream, et je veux la parodier pour Julie. Je veux que St. Preux, non pas en Phantome, la joue livide et l'oeil creux, mais en Damoiseau, pimpant, sautillant, dansant, chantant, volant de belle en belle, lui dise à chaque couplet: „Sweet Julia! weep no more for me."

Bonne Sophie! mettés cette pauvre et interéssante Julie dans votre coeur. Ange de consolation! Consolés votre amie, faites qu'elle respire sans convulsions et sans déchiremens. Appaissés cette toux d'amertume et de douleur. Le souvenir de ce bienfait reposera sur toute votre existence, comme un parfum incorruptible, et l'amitié appellera sur vous toutes les bénédictions du ciel.

Adieu Sophie! milles amitiés respectueuses à toute la famille.

Honoré Duveyrier.

Jeg skrev nu til *Duveyrier* hvilket vigtigt Arbeide jeg havde for og indbød ham til min Faders Fødselsdag. Min lille Comedie blev opført af mine Sødskende og mig, og vandt mine Forældres og deres Venners Biefald. Jeg havde sagt *Duveyrier*

---

1) Hermed menes Afsnittene: „Celle" og „Mausolect" i Baggesens Labyrinth, der udkom 1792—93.

Indholden af den iforveien, og han loed til ved Opførelsen at forstaae det meeste, især da nogle af mine Sødskende virkelig spilte meget godt. Vi havde en Prolog for Comedien med Musik og Sang, som blev accompagneret af de Herrer, der spilte paa vores Concert. Efter Comedien dandsede vi. Det var ret en morsom Aften.

Nogle Dage derpaa sad jeg en Formiddag og læste Fransk med mine Søstre. Det banker paa Døren, og til min største Forundring kommer *Garonne* ind. Det var vel intet Under, at jeg blev baade rød og bleeg ved at see ham, da jeg paa nogen Tid havde talt saa ofte om ham, og vidste, hvor meget min stakkels Cousine havde lidt for hans Skyld, og hvor lykkelig hun vilde blive, naar hun fik at vide, at han var kommen.

Jeg ved ikke, om han mærkede min Forvirring og udlagde den til sin Fordel, men mig syntes, han viste mig megen meere alvorlig Opmærksomhed, end han pleiede. Jeg troede dengang, at han maaskee formodede, jeg var min Cousines Fortroelige og forloed sig paa min Forbøn hos hendes Forældre, som han vidste holdt meget af mig. Da han gik, sagde han, at han skulde spise hos *Erichsens* om Middagen. Det var en Torsdag, og jeg vidste, de franske Commisairer spiste der hver Torsdag. Jeg skrev altsaa til *Duveyrier* for at lade ham vide, at „St. Preux“ var kommen, og at han vilde faae ham at see om Middagen. Han besvarte strax mit Brev og skrev iblandt andet: [1])

[1]) Oversættelse i Bilaget.

„St. Preux est un personage auquel je m'intéresse bien peu. Je me passerois bien de dîner avec lui. Je suis presque sûr qu'il va me deplaire, m'importuner, me faire pitié. J'aurai de l'humeur, et tant pis pour lui. Mais Julie! Oh Julie m'intéresse autant qu'il est possible. Je veux qu'elle ne soit pas malheureuse pour un homme qui ne mérite pas d'être heureux avec elle. Je veux, je veux! Insensé! Et quelle puissance ai-je sur le coeur humain."

Samme Eftermiddag kom han hen til os. Jeg sad ene i Dagligstuen og syede. Idet han kom ind af Døren, sagde han, ganske ude af sig selv: „Ah, le perfide! l'ingrat! le monstre! Il n'aime pas „Julie"; c'est vous Sophie, qu'il aime!"

O ubegribelige, svage, forfængelige Hierte! Jeg hørte disse Ord, som burde have indgydet mig Afskye for *Garonne*, med Velbehag!—Jeg ansaae mig som forlovet med *Christmas*, som jeg virkelig holdt af, *Garonne* var mig ligegyldig og dog — min Forfængelighed blev smigret, og jeg glemte i dette Øieblik min Forbindelse med *Christmas*, og min ulykkelige Cousine.

Duveyrier gik længe op og ned af Gulvet uden at sige et Ord. Jeg turde intet sige. Jeg skammede mig virkelig over mig selv, og ønskede kun, at han ikke maatte mærke min strafværdige Forfængelighed.

Endelig fortalte han mig, hvorledes han havde giordt den Opdagelse, der opfyldte ham med Harme og Forbitrelse. Han sagde, at endskiøndt han var gaaet til *Erichsens* i den Hensigt ikke at

tale et Ord med *Garonne*, havde dog hans varme Venskab for *Trine* giort ham nysgierrig efter at kiende det Menneske, som hun elskede saa inderlig. Han fandt, at *Garonne* var som de fleste Franskmænd paa 25 Aar, vittig, munter og letsindig. Han havde først talt med ham om Kiøbenhavn, og dernæst om de unge Damer, som de begge kiendte. „Jeg talte om *Trine*“, sagde *Duveyrier*, „med den Interesse, som hun indgyder mig. *Garonne* hørte ganske ligegyldig derpaa, ikke en Mine i hans Ansigt forandrede sig, og nu nævnede jeg Dem. Han hørte paa mig med den meest levende Deltagelse, han holdt ikke op at rose Deres Forstand, Deres Talenter. Jeg er overbevist om, at han elsker Dem saa meget, som et saa letsindigt Menneske kan elske nogen, og jeg er desuagtet vis paa, at De nu afskyer ham ligesaa meget som jeg, — men den stakkels *Trine!* Hvem tør vove at nedbryde det Haab, hendes Livs Lykke beroer paa.“

Jeg sagde, det vilde være mig umueligt, og at jeg troede, det vilde være hende mindre smerteligt selv at opdage *Garonnes* Ligegyldighed, end at høre den af nogen anden; desuden troede jeg, at naar han saae hende igien, og en Hændelse maaske opdagede ham, hvor høit hun elskede ham, hans gamle Kierlighed til hende snart vilde opvaagne. *Duveyrier* troede det ikke, men var enig med mig i at overlade alting til Skiebnen.

Trine var reist paa Landet med sin Fader Dagen førend *Garonne* kom, men hun havde lovet at komme igien til vores Concert, som var den

følgende Uge. *Garonne* giorde et Par Gange Visit hos os i den Mellemtid. Hans Huus i Montpellier stoed i Forbindelse med min Fader, og han vidste saaledes med sin muntre Vittighed og sine Talenter at indsmigre sig hos ham, at han i Almindelighed blev indbudt til at blive hos os, naar han giorde Visit. Han fortalte de moersomste Anecdoter med sand fransk Grace. Han sang de muntreste Viser med en legereté, som klædte ham meget godt. Min Fader spurgte ham, om han endnu blæste Fløite, og da han svarede Ja, indbød han ham til vores Concert næste Torsdag og sagde, at han kunde accompagnere mig til en Sonate af Pleyel, jeg nyelig havde faaet, og som han troede vilde være for svær for min Broder.

Garonne hentede strax sin Fløite. Vi prøvede Sonaten, og den gik ret godt. Jeg gruede nu kun for Concertdagen. Jeg vidste, at *Duveyrier* og *Trine* kom og frygtede for *Garonnes* Opmærksomhed mod mig, og min Forlegenhed derved, som jeg, uagtet al den Umage jeg giorde mig, ikke kunde overvinde.

Trine kom Kl. 4 om Eftermiddagen fra Landet og kiørte lige hen til os. Den Henrykkelse, hun omfavnede mig med, da jeg sagde hende, *Garonne* var kommen, rørte mig saaledes, at jeg lovede ved mig selv at vise *Garonne* den meest frastødende Kulde. Imedens jeg talte med hende, begreb jeg ikke, hvorledes min Forfængelighed et Øieblik kunde have ladet mig glemme det Venskab, jeg skyldte hende. Mig syntes, hun var mig

langt kierere end før. Jeg følte, hun var langt bedre end jeg, og ønskede virkelig af mit ganske Hierte, at *Garonne* maatte fortiene og giengielde hendes Kierlighed.

Duveyrier og *Garonne* spiste som sædvanlig Torsdag Middag hos *Erichsens*, og den første Simphonie var allerede forbi, da de kom. Jeg stoed med en Bravour-Arie af Operaen „Cecilia" i Haanden, som jeg skulde synge. Lykkeligvis var Ritournellet temmelig langt, og jeg havde Tid at recolligere mig. Jeg saae, at *Garonne* talte et Par Ord til *Trine*, dengang han kom ind, men da jeg begyndte at synge, gik han saa nær han kunde til Orchestret, og forloed ikke sin Plads, saalænge Arien varede. Den kiekke Beslutning, jeg havde fattet, gav mig Mod. Jeg følte selv, at Arien, som var temmelig svær, gik meget godt.

Jeg sad mig imellem *Charlotte* og *Trine*, imedens det næste Nummer blev spillet, jeg talte med *Duveyrier*, men takkede neppe *Garonne* for hans Compliment, uagtet den paa Musikkens Vegne, som han forstoed til Fuldkommenhed, var mig den kiereste. *Garonne* loed til at blive stødt derover, og istedenfor at sætte sig hos *Trine* og tale med hende, som jeg havde haabet og formodet, gik han til Orchestret og vendte Bladet om for den, der spilte obligat. *Trines* Øjne fulgte ham med et smerteligt Blik, som den Utaknemmelige ikke saae. *Duveyrier* sadt sig hos hende og forloed hende ikke heele Aftenen.

Det næste Nummer var Pleyels Sonate. Min

Broder loed til at være bedrøvet over, at han ikke skulde blæse Fløiten til den, som han havde øvet sig paa. Jeg hviskede til ham, at han skulde bede *Garonne* overlade ham sit Partie. Han giorde det, og *Garonne* sagde: „Nuvel, saa vil jeg spille Violoncellen“. Jeg vidste ikke, at han spilte dette Instrument. Min Fader blev ganske indtaget deraf, og sagde, han ønskede min ældste Broder[1]) havde lært det, da det var saa umisteligt i en Concert. *Garonne* tilbød sig strax at give ham Information derpaa 3 Gange om Ugen, og min Fader samtykte deri.

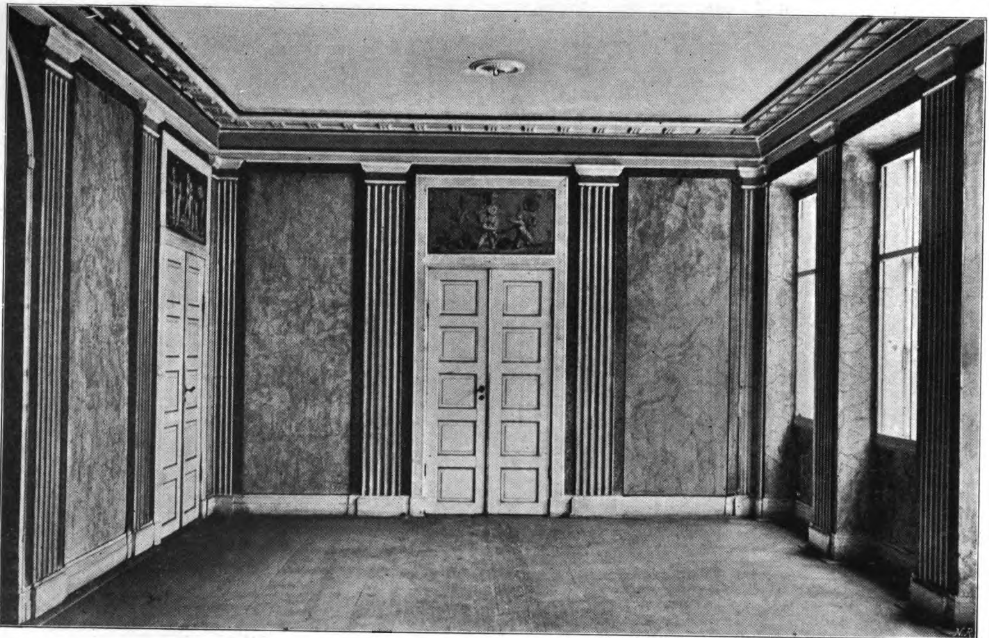
Trine sukkede, *Duveyrier* kastede et foragteligt Blik til *Garonne*, som denne ikke saae, og jeg ilede til Klaveret for at skiule min Forlegenhed. Min Broder accompagnerede mig ikke saa godt, som *Garonne* nogle Dage i forveien. Vi kom et Par Gange ud af Takten og vare glade, at *Garonne* hialp os ind i den igien med sin Violoncell, som han spilte meget godt.

Det næstsidste Numer af Concerten var Duetten af „De to Gierrige“,[2]) som vi havde i Partitur og med franske Ord til. Jeg skulde have sunget den med min yngste Broder,[3]) men han var bleven

[1]) Carl Ludvig Zinn (1777—1808). Han blev 1803 Ejer af Wodrofgaard og dens Fabrikker og 1805 gift med Mikkeline Skibsted, Datter af Generalfiskalen Paul Fr. Skibsted. Deres Tvillingdøtre: Charlotte Pouline Zinn (1807—79) og Emilie Augusta Zinn (1807—36) blev gifte henholdsvis med Proprietær William Mourier og Sekretær Niels Wulff til Wodrofgaard.

[2]) Et gammelt Syngestykke af Falbaire med en melodiøs og karakteristisk Musik af Grétry.

[3]) Johan Frederik Zinn (1780—1838), den senere Agent, som overtog Faderens Forretning, da denne døde 1802. Han blev gift med Eva Sophie Oldeland (1780—1812), Datter af fhv. Generalkrigskommissær Maximilian Oldeland i Kjerteminde og efter hendes Død med Søsteren Margrethe Christine Oldeland,

Musikstuen i det Zinnske Hus, Kvæsthusgade Nr. 3.

hæs, og da jeg sagde det til min Fader, svarede han: „Nu, saa lad *Garonne* tage hans Partie.“ „Det er umueligt,“ sagde jeg. Min Fader misforstoed mig, han raabte til *Garonne*, om han ikke vilde synge Jeromes Partie. „De tout mon coeur!“ svarede *Garonne*, og jeg kunde ikke engang undskylde mig med Hæshed, da Bravour-Arien var gaaet saa godt.

Aldrig er nogen Duet bleven siungen saa besynderlig. *Garonne* sang med det meest levende Udtryk, og jeg giorde mig Umage for at synge saa ligegyldig, saa sagte og uforstaaeligt som mueligt. Det maae virkelig have klinget komisk at høre os synge sammen paa saa forskiellig en Maade:

„Ah, que mon âme est satisfaite!
Je te vois, je te vois, je suis donc auprès de toi.
Henriette. Helas! combien ma tendresse
desiroit ce doux moment.
Jerome. Contre mon sein je te presse,
quel bonheur pour ton amant!
Vois mes transports!
Henriette. Je les partage.
Jerome. Ta voix m'enflamme
Henriette. Amour m'engage. —
Je vis pour toi, je suis ton bien,
mon cour vole au devant du tien etc,

Min Fader syntes ogsaa, at *Garonne* sang med alt for megen Expression. Han blev koldere imod

død 1857. Hans Børn af første Ægteskab var Emma Sophie Amalie Zinn (1807—51) gift med Komponisten I. P. E. Hartmann og Broderen Ludvig Maximilian Zinn (1808—68), hvis Enke Regitze Sophie Giødvad, født 1812, lever endnu og beboer den Zinnske Gaard i Kvæsthusgade.

ham fra det Øieblik af, og jeg troer han fortrød, at han havde tilladt ham at informere min Broder paa Violoncell, men da han aldrig gik fra sit Ord, saa blev det ved Aftalen.

Men *Trine*, den stakkels *Trine!* Jeg kunde føle, hvad hun maatte lide, medens den ulykkelige Duet blev siungen. Da den endelig fik Ende, sagde *Duveyrier* til mig, at hun ikke var vel og var gaaet op paa mit Kammer. Jeg ilede efter hende. Hun havde Krampe i Brystet og sad ganske afmattet paa en Stoel. Da Pigen var gaaet ud, toeg hun min Haand og sagde med megen Anstrængelse: „Lykkelige, lykkelige Sophie! Mig elsker han ikke meer!"

Jeg tilstoed hende nu alt, hvad *Duveyrier* havde sagt, endogsaa min daarlige Forfængelighed. Jeg bad hende tilgive mig. Mit Hierte blev lettet ved denne Bekiendelse. Hun omfavnede, hun tilgav mig, og jeg undrede mig over, at hun nu med megen meere Fatning end før, sagde: „Du veed ikke, hvor langt kierere denne Vished er mig, end den græsselige Uvished, jeg før svævede i. Min Stolthed, min krænkede Egenkierlighed hielper mig at bære en Kummer, som jeg før troede vilde have voldt min Død, men her sværger jeg Dig, at om *Garonne* endogsaa friede til mig, om han endogsaa kunde elske mig igien, vil jeg aldrig være hans. Jeg beder Dig kun, ved den første passende Leilighed, sige ham, at jeg er forlovet, og naar han taler til mig derom, skal jeg bekræfte det. Lad os nu gaae need og ikke tale meere om den Sag."

Hun kom til Selskabet med en munter Mine, og der var vist ingen uden *Duveyrier* og jeg, som vidste, hvad hun havde lidt iforveien. Han blev meget glad over denne Forandring, som han ikke kunde begribe, førend hun selv fortalte ham Aarsagen.

De franske Commissairer reiste nogle Dage derefter til Gothenborg. *Garonne* kom imidlertid til os som sædvanlig. Min Fader saae rigtignok suurt imellem, men min Broder giorde saa god Fremgang paa Violoncell, *Garonne* blev saa uundværlig ved vore Concerter, og havde saa mange lystige Indfald, at min Fader ikke kunde bare sig for at lee, og naar han først havde bragt det saa vidt, havde han vundet Spil.

Jeg havde endnu ikke havt Leilighed til at opfylde *Trines* Begiering, at sige ham, hun var forlovet, men en Dag, han kom, og jeg var ene, fik jeg det endelig sagt. Han svarede intet, men han saae paa mig, som om han vilde sige: „Nu — og hvad følger deraf?“ Jeg var ret glad, at min ældste Søster[1]) kom ind i det samme, og [jeg] bad hende spille et nyt Stykke paa Cithar for *Garonne*, som hun nyelig havde lært. Hun spillede ret godt, men paa den engelske Maade kun med fire Strenge. *Garonne* sagde, han havde selv en spansk Cithar,

---

1) Charlotte Louise Zinn (1781—1860). Hun blev ca. 1802 gift med Grosserer Georg Frederik Vilhelm Scheuermann (1771—1811), Aaret efter at hans første Hustru, den ovenfor omtalte Cathrine Fiedler, var død. Hun havde fire Børn: Julie Augusta (1805—79) gift med Professor Frederik Hammerich, Emilie Louise (død 1871) gift med Amtsforvalter de Gähler, Agnes Camilla (1808—1891) gift med og senere skilt fra Komponisten Emil Horneman, samt Sønnen Carl Scheuermann (1803—59), der var Landskabsmaler.

som han spillede lidt paa, og da vi vare nysgierrige for at høre det, sendte han Bud efter den. Han spillede meget godt, og da han havde en smuk Stemme og accompagnerede sig selv, hørte vi paa ham med Fornøielse. Jeg havde ogsaa lært at spille paa Cithar, men ligesom min Søster paa den engelske Maade. Jeg fandt den spanske langt fuldkomnere, og *Garonne* sagde, at jeg med lidt Anvisning, snart kunde lære at spille paa den. Han lærte mig endnu samme Aften Strengenes Navne og Betydning og loed Citharen blive.

Dengang han var gaaet, fortrød jeg, at jeg med min sædvanlige Ubesindighed og Lyst til alt, hvad der var nyt, havde begyndt at lære paa Cithar af ham. Jeg ønskede, at jeg paa en god Maade kunde sende ham sin Cithar tilbage, da hans Tiener Dagen efter bragte mig følgende Billet: [1])

Il est des momens où l'on sent trop pour pouvoir penser. Quand je vous eu quitté, je me souviens que j'avois oublié seulement le premier avis après vous avoir nommé le doiter de la Gamme, ce que c'est que l'enthousiasme — — — — — — de la musique. Je dois craindre que les habitudes que vous prendriez sur la manche, ne vous rendissent d'abord ennuyeux les premiers momens que vous donnerez à un accompagnement un peu compliqué. Ainsi prenant dans ma solitude l'attitude, le sérieux, l'air rebarbatif de l'instituteur je vous prie de ne pas toucher à la guitarre jusqu' à ce que vous ayez vu faire une fois la Gamme, libre à vous de calmer votre impatience en m'assignant pour bientôt. — Le porteur est donc chargé de

[1]) Oversættelse findes i Bilaget.

reprendre la guitarre. Vous pouvez sans inconvenient en garder la musique. Irez vous demain au concert du prince royal?

J'ai l'honneur de et cœtera.

Auguste Garonne.

Jeg var meget glad ved at blive af med Citharen paa den Maade, men da jeg frygtede, han vilde sende mig den igien, skrev jeg paa en Seddel, at jeg var vis paa, det vilde blive mig for svært at lære paa den spanske Cithar, at jeg herved sendte den tilbage med Musiken, og jeg bad ham ikke giøre sig den Uleilighed at sende mig den igien.

Hvor forundret blev jeg, da jeg samme Eftermidag fik et langt Brev fra ham med mange Complimenter og Undskyldninger, fordi han havde forlangt Citharen tilbage. Brevets Slutning var:

„Oh repondez moi, oui, je ne puis rester longtems coupable envers moi.“ —

Jeg svarte naturligvis ikke, men ærgrede mig over, at hans Forfængelighed havde ladet ham troe af min ligegyldige Seddel, at jeg var bleven vreed paa ham.

Efter en Maaneds Fraværelse kom de franske Commissairer igien, og nogle Dage efter de havde giordt Visit hos os, og *Duveyrier* havde spurgt meget om *Trine*, som nu loed til at være ret munter, fik jeg følgende Brev fra ham:[1])

[1]) Oversættelse findes i Bilaget.

„J'ai été à la Comédie Allemande, aimable *Sophie*, et vous savés bien que mon seul motif pouvoit être d'y passer quelques momens avec „*Julie*". Certainement, la salle, la piece, les acteurs, l'auditoire, tout y étoit admirable. Mais moi, malheureux étranger qui n'entends pas un mot d'Allemand, et qui de toutes les Danoises assises dans cette enceinte ne connoissois que „*Julie*", j'eusse été sans „*Julie*", vous en conviendrés, un véritable Anachorète au milieu de la plus nombreuse et de la plus aimable assemblée.

J'avois donné au gros Papa *Bügel*[1]) la consigne de rester à la porte pour me dire si elle étoit entrée, quand elle entreroit, et où elle se placeroit. Mon portier étoit très bien choisi. Quelques minutes après j'ai vu venir vers moi aux loges d'en haut Mlle *Fiedler* et son amie Mlle *Hey*, suivies toutes deux de mon Commissionnaire, qui très adroitement et sans leur rien dire, avoit dirigé leurs pas de mon côté. Je ne les ai plus quittées. *Garonne* est venu quelques momens après, mais *Garonne* papillonant, allant à droite et à gauche saluer, lorgner, cultiver les connoissances faites, en faire des nouvelles, nous a laissé par intervalle, le tems et le plaisir de plusieurs tête à tête très confians. J'ai eté fort content de l'état moral de votre intéressante Cousine. L'aspect du monstre ne la trouve pas encore impassible; mais elle est maitresse d'elle même, assez maitresse pour n'avoir pas même le désir de cacher le plaisir innocent qu'elle éprouve encore à le voir et à lui parler. Elle ne pourroit sans doute pas feindre, cette gayté naïve, cette liberté badine qu'elle „laisse aller" avec lui. Elle m'a assuré, lui avoir très fermement déclaré, qu'elle étoit promise, et je ne doute pas que s'il partait aujourd'hui, s'il s'éloignoit sans donner une assurance de retour, *Julie*, avant un mois, auroit recouvré toute sa sérénité, et le souvenir de

[1]) Rimeligvis den meget formuende Grosserer Caspar Peter Bügel (1759—1817).

ses douleurs ne seroit plus sur son âme que comme la titillation presque agréable que produit l'attouchement léger sur une blessure cicatricée.

Julie m'intéresse plus que les deux *Charlottes*, plus que Madame *Lindholm*,[1]) plus que vous même, très aimable *Sophie*, parceque ce doux et faible enfant de la nature a reçu pour sentir, beaucoup plus que pour inspirer, lorsque vous êtes faite pour inspirer tout ce que vous ne sentez pas; parceque vous avez plus qu'il ne vous faut, et qu'il lui manque quelque chose, parceque vous serez heureuse sans le savoir, sans le vouloir peut-être, et qu'il lui faudra beaucoup d'effort, pour n'être pas malheureuse.

Quant à moi, comme je ne puis pas vivre sans une passion de sensibilité, une passion de *compassion*, qu'elle soit le dernier objet puisse occuper mon inactive et inutile bienveillance. J'ai des momens d'élan et d'expansion, où je donnerois sans contredit plussieurs anneés de mon bonheur, si je dois être heureux, pour qu'elle fût adorée de celui qu'elle aime.

À propos, comment avez vous pu lui dire que je m'en allois? Il me semble qu'il ne s'est rien passé entre nous deux qui ait pu vous donner cette pensée, et depuis mon voyage de Gothenbourg, j'ai toujours parlé comme un homme, déterminé à passer l'hyver ici, et peut être même toute l'année prochaine. C'est ce que j'ai dit à *Julie*. Elle n'y a pas paru indifferénte, et du moins son „tant mieux", et le regard qui l'a accompagné me feroit rester, alors même qu'il me faudroit partir.

Nous sommes convenus qu'elle iroit passer la soirée avec vous Lundi prochain, mais dans tous les cas elle vous écrira Dimanche.

Dites à qui de droit, que j'ai connu jadis à Copen-

[1]) Maaske den 18aarige for sin Skønhed bekendte Fru Elisabeth Lindholm født Fabritius de Tengnagel (1775—1856), der samme Aar var bleven gift med Kaptainlieutenant i Søetaten, Generaladjutant Hans Lindholm.

hague une Demoiselle nommé *Charlotte de Voss*. Elle étoit assez jolie, jouoit assez bien de la harpe et du piano, parloit assez bien français, avoit une vivacité si naive! si charmante! mais il y a si longtems, si longtems, si longtems que s'il m'en souvient il ne m'en souvient guère.

Adieu, la plus raisonnable et la plus aimable des *Sophies*. A Lundi, si vous ne me donnés pas un ordre plus prochain.

Mes respectueux complimens à toute la famille.

H. Duveyrier.

Delamarre, som var meget rig, fik imellem sendende fra sin Kone, som var i Paris, de moderneste Turbaner, Hovedtøier, Schawler, Blomster og Baand, for at give dem til de Damer i Kiøbenhavn, i hvis Huse han nød Høfligheder. Naar der kom en saadan Kasse fra Paris, sendte han den i Almindelighed først til min Moder og mig, bad os udvælge, hvad vi syntes best om, og sendte det øvrige, enten til Frue *Cramer* og hendes Datter eller til begge Fruerne *Erichsen.*[1])

En Formiddag, da vi om Middagen skulde spise hos *Erichsens*, sendte *Delamarre* os en Æske, hvori der var forskiellige superbe Stykker Baand, Blomsterkrandse og Bouqetter og loed os bede at udvælge de Baand, Krandse og Bouquetter, der behagede os. Min Moder valgte et Stykke mørke Baand og en mørk Bouquet Blomster til sit Ho-

---

[1]) Agent Erich Erichsens Broder Peder Erichsen (1754—1804) var Associé i Forretningen og var 1785 blevet gift med Nancy Applebye, død 1838. Da den barnløse Chef for Huset Blachs Enke & Co. døde 1837 arvede hans Broders Børn Firmaet og Formuen.

vedtøy, og jeg blev strax indtaget af et Stykke Atlaskes Baand, som var overmaade smukt. En breed mørkeblaae Stribe, en hvid i Midten og en coquelicot paa den anden Side. Jeg havde aldrig seet saa deilige Baand, mig syntes, det var en ganske nye Smag, og min sædvanlige Lyst til alt, hvad der var nyt, loed mig ikke tænke paa, at disse Baand havde National-Cocardens Farver.[1]) Jeg toeg nu dertil en Krans og en Bouquet og syntes, jeg var ret smagfuldt klædt med mit deilige Skierf til min hvide Kiole, en hvid Rosenkrands paa Hovedet og en Bouquet hvide Roser paa Brystet.

Jeg mærkede nok, at Damerne stak Hovederne sammen og hviskede noget til hinanden, men jeg troede, det var Misundelse over min Stads. Jeg mærkede ogsaa, at Republikanerne saae paa mig med Fornøjelse, men jeg forfængelige Taasse syntes selv, min nye Pynt klædte mig meget godt, og jeg undredes ikke over, at Mandfolkene syntes det samme. Kun nogle Dage derefter læste jeg i et Brev fra *Duveyrier* til mig:

„*Grouvelle* (det var den nye franske Minister) me fait enrager pour que je la lui fasse connoître celle qui porte la ceinture patriotique. Il faudra bien que je demande au papa la permission de vous le présenter.“[2])

Det var altsaa derfor, Damerne havde hvisket og Kavalererne havde seet paa mig. O, hvor blev

---

[1]) Dette Skærf opbevares endnu i Frøken Betty Thalbitzers Eje.
[2]) Se Bilaget Side 201.

min Forfængelighed ydmyget! Jeg besluttede ikke oftere at tage det Tricolor-Skierf paa.

Vi havde nogen Tid iforveien tilligemed de franske Commissairer spist hos *Cramers*. Man talede om, at der var saa faae Baller i Kiøbenhavn den Vinter, og *Delamarre* lovede os unge Piger at giøre et Bal, naar Toulon, som var blevet erobret af de Engelske, blev taget igien af de Franske. Jeg havde faaet et Anstød af Koldfeberen, som gierne plagede mig lidt hvert Foraar. Da jeg begyndte at komme mig, fik jeg følgende Seddel fra *Duveyrier:* [1])

Il me seroit tres agréable, charmante *Sophie*, de vous voir ce soir, d'abord pour vous voir et me rassurer sur votre santé, et ensuite pour faire un grand travail avec vous.

Vous vous souvenez sans doute qu'un jour *Delamarre*, dînant chez Mr *Cramer*, s'engagea à donner un bal, lors de la reprise de Toulon. Toulon est repris, non par trahison, mais avec gloire aux prix du sang de nos braves guerriers. [2]) Nous aurons donc un bal, et pour qu'il soit beau sous tous les rapports, *Delamarre* me charge de vous prier de vouloir bien de concert avec Mlle *Cramer* en tracer toutes les dispositions et en faire les honneurs.

Nous en dirons d'avantage ce soir si votre santé vous permet de me recevoir. Il faut que le bal soit pour mercredi ou jeudi, ou au plus tard vendredi. Adieu, croyez moi pour toujours l'un de ceux qui vous éstiment et qui vous affectionnent le plus.

Duveyrier.

1) Oversættelse i Bilaget.

2) Konventets Tropper tilbageerobrede med udmærket Tapperhed Toulon den 19. December 1793.

Jeg sagde til *Duveyrier*, da han kom om Aftenen, at jeg ikke gierne vilde have noget med Ballets Indretning at bestille. Han bad mig da kun at give en Liste paa de beste dandsende Cavaleerer og Damer. Det giorde jeg, og han gik.

Dagen efter kom *Peter Erichsen* til os og fortalte, at han havde paataget sig at arrangere Ballet for *Delamarre*, at det skulde staa hos *Rau's*[1]) følgende Fredag, men at han ønskede, at vi vilde øve os hos ham et Par Gange iforvejen paa nogle franske Contredandse, da Commissairerne ikke dandsede engelskt, og det var rimeligt, de dog maatte dandse nogle Dandse paa deres eget Bal. Han sagde end videre, at han havde indbuden *Bournonville* til Dagen derpaa, for at lære os Touren til nogen franske Contredandse, og bad os komme tidlig for at have Tid til at øve os.

Jeg kiørte til *Erichsens* med min Fader og saae der for første Gang *Grouvelle*, som endnu ikke var akkrediteret ved det danske Hof.[2]) Han saae

---

1) Det var først efter Ildebranden 1795, at Gottfried Rau købte den Gramske Gaard og gjorde den til Hotel d'Angleterre; før den Tid boede han paa Hjørnet af Vingaardsstræde og Reverensgade lige overfor det senere Erichsenske Palais.

2) Philippe Antoine Grouvelle (1758—1806), en Guldsmedsøn fra Paris, var i sin Ungdom Theaterdigter. Under Revolutionen var han 1789 en af „Klubbens" Stiftere, blev 1792 Sekretær ved det provisoriske udøvende Raad, og det var ham, der overbragte Ludvig XVI Dødsdommen i Temple. Han kom til Kbhvn. i Slutningen af August 1793 med Kreditiv som fransk Gesandt; da den franske Republik ikke var anerkendt af den danske Regering, blev det imidlertid ikke modtaget, men han opholdt sig dog i lang Tid i Kbhvn. og Bernstorff forhandlede tidt med ham. Da et nyt Kreditiv blev udstedt for ham af Direktorialregeringen 1795, blev han modtaget som befuldmægtiget Minister og havde Audiens hos Christian VII 4/3 1796. I Kbhvn. sluttede han sig til den Kres, der omgav P. A. Heiberg — som man vil se — forestillet for denne af den unge Frøken Zinn. Grouvelle blev som Gesandt i Danmark til 1800 og blev derefter Medlem af den lovgivende Forsamling i Frankrig. Han døde i Varennes 1806.

ud til at være en Mand paa nogle og tredive Aar, han var overmaade bleeg, men havde megen douceur i sit Væsen, og var lærd uden mindste Spor af Pedanterie. Da *Duveyrier* presenterede ham for mig, engagerte han mig strax til første Contre-Dands. Vi kom endda saa temmelig ud af den, thi *Grouvelle* dandsede meget godt, men Agent *Erichsens* Frue, som ogsaa vilde dandse med, kunde ikke engang begribe Touren, og den stakkels *Bournonville*, som dandsede med Frue *Lindholm*, maatte hvert Øieblik forlade sin Dame, for at trække hende fra et Sted til et andet.[1]) Endelig fik vi da med stor Besværlighed lært to Contredandse. Den anden dandsede jeg med *Garonne*, som ogsaa dandsede meget godt, og man besluttede, at der kun skulde dandses to Contredandse paa Ballet, forresten skulde der dandses Engelsk. Dagen efter fik vi følgende Invitation med Adresse:

Pour Messieurs Zinn, père et fils, Madame et Mesdemoiselles Zinn.

---

[1]) Antoinette Bournonville (1760—1843) var Balletmester i Stockholm, som han forlod efter Gustav III's Mord, og blev ansat ved det kgl. Theater i Kbhvn. i Decbr. 1792. Hans Søn, August Bournonville, har i sine „Reiseminder og biogr. Skizzer“ Kbhvn. 1877. S. 239 fortalt, at „*Toulon Festballet*“ virkelig fandt Sted: „Alt gik prægtigt og muntert til, Quadrillerne fulgte livligt paa hinanden, og da Orkestret stemte op med „Ça ira, ça ira,“ (en gammel Contradands fra Rococotiden, som nu var bleven Sansculotternes Krigssang), blev Bournonville opfordret til efter denne Melodie at opføre en Cotillon.“ Der fortælles videre, at han improviserede denne nu saa bekendte Dans, der vandt meget Bifald, men næste Dag fortalte Skumlerne i Byen, at den omtalte Cotillons-Tur havde forestillet et Billede af Guillotinen. — Da Ballet jo ikke fandt Sted, maa det vel have været Indøvelsen til dette hos Erichsens, der her er Tale om. Naar August Bournonville fortæller, at Hoffet og Theatret optog hans Faders Virksomhed ved Festen saa ilde, at hans Ansættelse ved dette blev udsat, er det heller ikke rigtigt, thi han var jo allerede fra det forrige Aar fast ansat ved Theatret.

Inden i stoed trykket:

Liberté, Egalité & Fraternité.

Messieurs, Madame et Mesdemoiselles.

Vous êtes priés d'assister au Bal & au Soupé qui auront lieu Vendredi prochain, chez Rauch, pour célébrer la reprise de Toulon.

C'est de la part des Français Aubry, Honoré,[1] Castera & Delamarre.

Le Bal commencera à 6 heures.

Reponse.

Om Aftenen kom *Duveyrier* med *Grouvelle.* Min Fader kunde godt lide ham. Det var virkelig ogsaa en meget underholdende Mand. Jeg erindrer, at han den Aften viste os et lille Maleri, han havde i sin Brevtaske, der forestillede et Fruentimmer, der betragtede en Mandspersons Buste som en Ven, men Amor stod ubemærket bag ved hende med en brændende Fakkel, som han holdt til hendes Hoved. Det var overordentlig godt malet, og Ideen behagede os meget. Vi talte siden om Ballet, som vi haabede vilde blive charmant og som vi glædede os til iforveien. *Grouvelle* engagerte mig til første Dands og til at være hans Dame ved Bordet.

Jeg havde bestilt hos min Skrædder til dette Bal et mørkeblaat Atlaskes Liv med hvide Krepflors Ærmer, brodeerte med Pailletter og jeg brodeerte selv dertil et hvidt Krepflors Skiørt lige som Ærmerne. Det var dengang Moden at være saadan klædt til Dands.

[1]) Honoré er Duveyriers Fornavn og han gik altid under dette Navn.

Liberté, Egalité & Fraternité.

M[essieurs], Madames et Mesdemoiselles

Vous êtes pries d'assister au Bal & au Soupé qui auront lieu Vendredy prochain, chez Rauch, *pour célébrer la reprise de Toulon.*

C'est de la part des Français Aubry, Honoré, Castera & Delamarre.

Le Bal commencera à 6. *heures.*

Reponse.

Jeg blev meget forundret, da min Skræder kom Dagen derpaa for at prøve det Atlaskes Liv og sagde mig, at der havde været mange Damer hos ham, som han slet ikke kiendte, for at see, hvad jeg skulde have paa til det franske Bal. Endnu meere forundret blev jeg, da min Fader sagde om Middagen, at han havde hørt paa Børsen, at den engelske Minister[1]) havde været hos *Bernstorff* og forlangt i hans Regierings Navn, at det franske Bal skulde forbydes. Min Fader sagde, at det var en Skam, at vi altid saaledes maatte lade os coujonere af Engelland. „Bliver det franske Bal forbudt,“ føiede han til, „saa vil jeg i mit eget Huus giøre et Selskab paa Søndag for at celebrere Toulons Igientagelse, og jeg vil see, hvem der vil forbyde mig det.“

Om Aftenen kom der Bud fra *Erichsens*, at der formedelst indtrufne Omstændigheder ikke blev Prøve paa Contredandse den Aften, og Dagen derpaa kom følgende Billet fra de franske Commissairer:

Vous êtes prevenus que le Bal, indiqué pour Vendredy prochain chez Mr. *Raue*, n'aura pas lieu, au grand regret des Citoyens français, qui vous y avoient invités.

Denne Seddel kom Onsdag Formiddag. Min Fader tilligemed *Erichsen*, *Cramer*, *Bügel* etc. vare indbudne at spise hos Commissairerne til Middag.

---

[1]) Den noksom bekendte Mr. Daniel Hailes, der samme Aar anklagede P. A. Heiberg for Fornærmelser mod den engelske Regering.

Min Fader gik derhen, men kom ganske ærgerlig hiem om Eftermiddagen, og fortalte mig, at Ballet virkelig efter den engelske Ministers Forlangende var bleven forbudt af den danske Regiering. „Det kunde nu være, som det var," blev han ved, „men at de Herrer, der vare indbudne til Middag hos Commissairerne i Dag, begik den Feighed ikke at komme, det ærgrer mig."

Han skrev samme Aften en Liste paa dem, der skulde indbydes hos os Søndagen derpaa. Det var et Selskab af nogle og tredive Personer, og de svarede næsten alle ja.

Men Fader bad min Moder om at lade lave en hul Postey med løst Laag til. Kort førend de Fremmede kom, sagde han til mig, jeg skulde give ham 3 af mine Canariefugle. Jeg saae, han bandt smaae Sedler om Halsen og Vingerne paa Fuglene og sadt dem ind i det hule Postey.

Grouvelle toeg mig til Bords om Middagen. Da vi havde spist Suppen, loed min Fader bringe Posteyen hen til ham og bad ham lægge den for. *Grouvelle* løftede Laaget op, og de 3 Canariefugle fløy ud og tabte Sedlerne paa Bordet. Paa hver Seddel stoed disse Ord: „*Toulon est repris!*"

De Franske, som vare meget nedslagne, da de kom, hvilket var meget naturligt efter den Ubehagelighed, de havde havt med deres Bal, bleve ved denne Opmærksomhed rørte til Taarer og takkede min Fader med en Følelse, som man kunde see var uskrømtet, men jeg læste Ærgrelse og Vreede paa nogle af de øvrige Giesters An-

sigter. Tildeels ansaae de nok denne Artighed af min Fader mod de Franske som en stiltiende Bebreidelse til dem, der kun havde været høflige mod Commissairerne, imedens der var noget at fortiene ved dem, og nu, da deres Affairer i Kiøbenhavn vare endte og Regieringen havde været nødt til at være uhøflig imod dem, vilde de nok, for at efterabe den, endskiøndt de ikke vare nødte dertil, giøre det samme.

Om Eftermiddagen fik min Fader et anonymt Brev, hvori man advarede ham ikke at lade synge republikanske Sange i sit Huus den Aften, da den engelske Minister havde betalt Pøbelen for at slaae hans Vinduer ind, og Marseiller-Hymnen skulde være Signalet for dem at begynde derpaa. Min Fader havde nu engang besluttet ikke at lade sig forbløffe. Han puttede Brevet ganske ligegyldig i Lommen og bad *Duveyrier* synge Marseillerhymnen.[1])

De ærgerlige Ansigter opklarede sig noget ved denne skiønne Sang, som blev saa skiønt udført, og siden sang *Duveyrier* nogle Ord, han havde skrevet til Carmagnolens Melodie, og som vare langt smukkere og meere moderate end Carmagnolen. Nu blev Pyrenæer-Marchen sungen og „Veillons au salut de l'empire“ etc.

---

1) Dette i Januar 1794 paatænkte „Toulonbal“ vakte overordenlig Opsigt. Da der stadig fra Koalitionsmagterne klagedes over Fornærmelser fra dansk Side og over de Danskes franske Sympathier, holdt Bernstorff det for raadeligst at gribe ind med et Forbud mod Festen, der ellers let kunde blive betragtet som en Demonstration. Se herom, samt om Følgerne af dette Forbud: E. Holm, Danm.-Norges udenrigske Historie I. Rahbeks Erindringer IV. osv. Pram skriver til Olufsen, at Hailes havde lejet Matroser til at slaa Ruderne ind hos Rau, og at de trykte Indbydelser til Festen var forseglede og altsaa ikke „offenlige Dokumenter“. Pers. Tidsskr. V. 2. 311.

Jeg saae min Fader gik sommetider hen til Vinduet, men jeg fik ikke Aarsagen at vide førend Dagen efter. Der var ikke fleer Folk uden for end der altid pleier at være i Kiøbenhavn, hvor der er mange Lys og Musik, og ikke en Steen blev løftet, ikke et eneste høit Ord blev talt, imedens de Franske sang. En af vore Comptoirfolk, som ogsaa var gaaet udenfor for at høre Musiken, fortalte os det Dagen efter, da min Fader ved Bordet talte om det anonyme Brev.

De franske Republikanere bleve af alle kaldte „Citoyen", det var dengang en crimen læsæ, at kalde dem „Monsieur". *Duveyrier* kaldte ogsaa sommetider sine danske Venner for Spøg „Citoyen", og naar han ret var i godt Humeur, kaldte han os unge Piger „Citoyenne". Vi loe deraf og syntes det klingede ret godt. Skreven det til mig havde han aldrig, men Dagen efter min Fader havde givet de Franske denne Fête, fik jeg følgende Brev fra ham: [1])

Je vous envoye, Citoyenne, ma nouvelle édition de la Carmagnole. Nous nous sommes retirés hier, le coeur plein de réconnoissance, et avant de nous coucher, nous avons passé une délicieuse demi heure à en exprimer ensemble tous les sentimens. Nous avons reconnu, que Votre famille étoit la seule, jusqu'a présent, qui nous reçut avec cette franche cordialité, cette confiance libre qui attestent la comformité des sentimens et des voeux.

Si la Republique françoise parvient au haut dégré de gloire et de puissance, qui l'attend, ce qui est sûr,

[1]) Oversættelsen findes i Bilaget.

et si les françois que Vous avez si bien accueili hier, peuvent y être entendus, la famille *Zinn* sera distinguée à Coppenhague comme la véritable amie de notre nation.

Mettés sur Votre coeur, charmante *Sophie*, ces expressions de la gratitude patriotique: qu'il en soit le seul confident. Connues, ces paroles innocentes pourroient encore devenir ici un objet de scandale, et je ne veux point realiser sur Vous et sur moi ces paroles de l'Evangile que Votre papa connoit bien: Qui scandalum amat, per scandalum peribit.

Adieu Citoyenne: Vous avez captivé tous les coeurs françois.

Le 6 Pluviose 2 année.[1])

Duveyrier.

Jeg læste dette Brev høit for min Fader, og det loed til at fornøye ham. Om Eftermiddagen kom en af min Moders Veninder, som længe havde været i Huset hos os. Hun holdt meget af mig, og sagde mig med sine grædende Taare, at jeg blev saa græsselig bagtalt i Byen, at hun ikke kunde undlade at sige mig det, da maaskee ingen anden vilde være saa oprigtig imod mig. Nu fortalte hun mig, at man havde sagt, jeg skulde forestille „Fornuftens Gudinde" paa det franske Bal, at jeg skulde føres i Triumph omkring i Sahlen og bekrandses, og til al denne Herlighed skulde jeg kun have en tynd Floers Kiole paa den bare Krop.[2])

At nogen kunde opfinde saadanne aabenbare

1) 25. Januar 1794.

2) I Altonas Aviser blev der meddelt, at der ved den paatænkte Fest skulde forekomme forskellige parisiske Republik-Ceremonier, deriblandt en Fornuftgudinde. (Rahbeks Erindringer. IV. 258.)

Løgne imod mig bedrøvede og ærgrede mig, men Bevidstheden af min Uskyldighed trøstede mig snart, og jeg kunde neppe bare mig for at lee, naar jeg tænkte paa de nysgierrige Damer, der forgieves havde været hos min Skræder for at see Fornuft-Gudindens Dragt.

Hvad der bedrøvede mig meget meere var, at jeg i lang Tid intet havde hørt fra *Christmas*. Jeg vidste, *Erichsen* havde adskillige Gange faaet Brev fra ham, men siden det første Brev, af hvilket han havde læst noget høit for mig, havde han ikke en eneste Gang hilset mig fra ham. Han kunde nu daglig ventes hiem, og jeg saae denne Tidspunkt imøde med Haab og Frygt.

Kort førend han kom, var det min 19-aarige Fødselsdag. Da jeg kom ned i Stuen om Morgenen, fandt jeg et Bord fuldt af Foræringer til mig. En Brystnaal fra *Trine*, en Ring fra *Charlotte*, et Pariser-Hovedtøy fra *Duveyrier*. Et Par deilige Kopper med mit Navn, men ikke fra hvem de kom, og et Rosentræ i fuld Blomster, hvor der ei heller var noget Navn ved.

Agent *Erichsen*, som havde været paa Comptoiret hos min Fader og havde hørt, det var min Fødselsdag, kom need for at lykønske mig. Han beundrede det deilige Rosentræe, og vilde neppe troe, at jeg ikke vidste, fra hvem det var. Idet han betragter det, siger han: „Og De vil bilde mig ind, at De ikke har læst denne Seddel?“

Jeg havde virkelig ingen Seddel seet. Den var skudt ind imellem Bladene. *Erichsen* toeg den frem

AGENT ERICH ERICHSEN

og gav mig den. Det var *Garonnes* Haand. Jeg aabnede den og læste:[1])

„Je te salue o quinzieme d'Avrîl! Je te salue o jour, qui vit naître *Sophie!* Jour, qui causa le bonheur de ceux qui savent la connoître! Jour, qui d'une fois produisit la vertu, le bon coeur, les grâces, l'ésprit, el les talens! Heureux jour! achève ton ouvrage, inspire à mon amie l'échange de son coeur — placé sous d'autres traits il les embellira, et celui qu'elle recevra bientôt formé sur son modèle — — — — pour un Être accompli, tu en auras fait deux.
O 15e d'Avril, que je te sanctifie!

Dette var en Slags Declaration, som især sadt mig i Forlegenhed, da *Erichsen* uafladelig heftede sine Øine paa mig, imedens jeg læste. Dengang jeg var færdig, sagde han: „De veed maaske endnu ikke, fra hvem det er?"

„Der staaer ingen Navn under," svarede jeg.

„Tillader De, jeg seer Skriften, kanskee kiender jeg den," sagde *Erichsen.*

Hvad skulde jeg giøre? Jeg gav ham Seddelen. Da han havde læst den, sagde han:

„Jeg har faaet Breve fra Montpellier fra samme Haand!"

Jeg blev rød.

„Altsaa veed De dog, fra hvem det er," blev han ved, „stakkels Christmas!"

Min Moder kom ind i det samme, og *Erichsen* gik strax efter. Det giorde mig meget ondt, at han troede, jeg holdt af *Garonne.* Om Eftermiddagen kom Frøken *Voss* et Øjeblik til mig. Jeg viste hende *Garonnes* Seddel.

[1]) Oversættelsen findes i Bilaget.

„Hvad vilde ikke Frøken *Heinrich* give for saadan en Billet fra ham!“ sagde hun. Jeg forstoed ikke, hvad hun meente, og nu fortalte hun mig, at *Hanne Heinrich* havde set ham hos *Selbyes* og var bleven ganske indtaget af ham. *Garonne* boede i Strandstræde ved Siden af Konferensraad *Heinrichs*. Frøken *Heinrich* havde sagt ganske høit i hendes Sødskendes og Frøken *Voss'* Nærværelse, at naar *Garonne* friede til hende, og hendes Fader ikke gav ham sit Samtykke, vilde hun gierne løbe bort med ham. Frøken *Voss* fortalte endvidere, at hun laae heele Timer paa Sengen for at høre ham blæse paa Fløite eller spille paa Cithar og synge. Hendes Værelse stødte til hans og ved at lægge Øret tæt op til Muren, kunde hun høre ham.

Jeg beundrede *Garonnes* Discretion aldrig at have talt om Frøken *Heinrich*, hvis Kierlighed han dog nok havde mærket, og atter blev min Forfængelighed smigret ved, at det Menneske, som nu igien en ung smuk Pige var bleven indtaget af, elskede mig.[1])

Jeg var samme Aften paa Concert med min Moder i Kronprindsens Club. Alt, hvad der var fransk og fransksindet, omringede mig. *Garonne* sad heele Aftenen bag min Stoel. Hans Sommerfugle-Væsen, som *Duveyrier* kaldte det, syntes reent at have forladt ham.

---

1) Johanne Marie Heinrich, født 1771, var en Datter af den rige Konferensraad Johann Friederich Heinrich, der var Direktør for den vestindiske Handel og som om Sommeren boede paa Rustenborg i Lyngby. Hun blev 1797 gift med John Christmas-Christmas, som hun senere forlod. Efter at være bleven separeret 1800 blev hun atter gift 1806 med Garnisionskirurg Johannes Lorentzen paa St. Croix, hvor hun døde.

Concerten bestod i de to første Akter af „Evelina“, en serieux fransk Opera. Ordene og Musikken vare meget rørende og følsomme. Da Concerten var forbi, fulgte *Garonne* os til Vogns og spurgte, om min Broder var hiemme den Aften, saa vilde han give ham Lection, da han ikke kunde komme Dagen efter. Min Moder svarede ja, og da det var ondt Veir, sagde hun: „De kan jo nu kiøre med os, om De vil.“ Han loed sig det ikke sige to Gange, men sprang strax ind i Vognen. Det var en tosædig Vogn, vi kiørte i, og Tieneren havde glemt at slaae Forsædet op. Vi maatte derfor alle tre sidde paa Bagsædet. Jeg sad i Midten. Jeg veed ikke om den rørende Musik havde giort mit Hierte blødt, men jeg veed, at *Garonne* toeg min Haand, og at jeg ikke havde Kræfter til at tage den fra ham. Endelig kiørte vi forbi en Lygte, og han slap den. Ved den næste Formørkelse sloeg han sin Arm om mit Liv og trykkede mig tæt til sit bankende Hierte. Lykkeligvis kom der snart en Lygte igien, og han slap mig. Da det atter blev mørkt, kyssede han den Kind, som vendte hen mod ham. Min Moder sagde i det samme: „Hvor mon den stakkels *Christmas* nu kan være i dette daarlige Veir!“ og ved disse Ord vaagnede jeg som af en Drøm. Jeg bad min Moder bytte Plads med mig. *Garonne* sagde ganske sagte: „Pardonnez moi, *Sophie*, au nom de Dieu, pardonnez moi!“ Jeg svarte ham ikke, men da vi kom hiem, gik jeg strax op paa mit Kammer, og da man sendte Bud efter mig,

loed jeg sige, at jeg havde faaet stærk Hovedpine og var gaaet til Sengs. Jeg var saa vreed paa mig selv, at jeg kunde have pryglet mig. Desuagtet havde *Garonnes* brændende Kys, som jeg endnu bestandig følte paa min Kind, sadt mit Blod i Bevægelse, som hindrede mig i at sove den halve Nat.

Da jeg om Morgenen vaagnede mere roelig, skammede jeg mig saaledes over mig selv, at jeg ikke vidste, hvorledes jeg nogensinde meere turde see eller tale med *Garonne.*

Min Moder fortalte mig siden, at han havde spurgt, hvem *Christmas* var. Min yngste Broder, som var i Stuen, svarte: „Veed De ikke, det er min Søsters Kiereste, som nu snart kommer fra Ostindien." Min Moder skiendte paa ham, og sagde, at han skulde ikke sige, hvad han ikke vidste, men *Garonne* kunde ikke skiule den Forvirring, denne Efterretning foraarsagede ham. Han undskyldte sig med, at det vilde blive for sildig at give min Broder Lektion den Aften, og gik strax.

Jeg havde nogle Dage i forveien laant ham en engelsk Bog, (han forstoed og talte baade Engelsk og Tydsk ret godt), og Dagen efter bragte hans Tiener den igien med en forseglet Convolut om. Tieneren sagde tillige, at hans Herre loed sig undskylde, at han ikke kunde give min Broder Lection den Dag, da han havde havt Feber heele Natten. Inden i Convoluten laae følgende Seddel: [1])

[1]) Oversættelse i Bilaget.

Le souvenir de *Sophie* n'est plus pour moi qu'un poison dévorant, — pourquoi ne m'avoir pas dit plutôt que tout éspoir seroit en vain?

Sophie — et mon malheur! Voila donc mon sort. Voila ce qui ne peut plus s'ôter de devant mes yeux, et pour comble, ce n'est pas assez près pour perdre la vue.

Jeg ansaae hans Feber som en Undskyldning og var ret glad ved, at jeg idet mindste den Dag ikke fik ham at see. Men han blev ved at være syg, og min Broder, som besøgte ham, sagde, at han virkelig havde Feberen.

Jeg veed ikke, hvorledes han fik *Christmas's* Ankomst at vide, men nogle Dage derefter sendte han mig en fransk Duett af Operaen „Atys", som jeg havde ønsket Claveer-Accompagnement til. I det Papir, som var svøbt omkring den, laae følgende Seddel: [1])

„Malgré les envieux ou la faute du sort, aimable *Sophie,* j'ai passé hier la journée avec vous — — — au moins occupé de vous et pour vous. Voici la musique que vous avez désiré.

Bonheur à Vous — regrets pour moi. Adieu.

O, jeg var ikke lykkelig! — *Christmas* havde været 3 Dage i Kiøbenhavn og endnu ikke hos os. — Min Fader talte ikke et Ord om ham, men jeg kunde see, han ærgrede sig. Jeg kunde hverken spise eller drikke. — Den fierde Morgen var jeg saa udmattet, at det med et blev ganske sort for mine Øine, og jeg besvimede. Min Moder var i den største Uroe, hun loed Doctoren hente. Jeg

[1]) Se Oversættelsen i Bilaget.

var imidlertid kommen til mig selv igien, og han raadte hende til, da det var smukt Veir, at kiøre en Tour med mig. *Duveyrier* spiste hos os om Middagen. Mig syntes, han saae paa mig med et medlidende Øiekast, som ydmygede og smertede mig usigelig. Jeg var glad, at han gik. Jeg toeg en Bog og forsøgte at læse, men det var mig umueligt.

Jeg hørte en Vogn holde udenfor Porten. Jeg frygtede, det var Visitter, og vilde gaa paa mit Kammer, for ikke at være nødt til at tage imod dem. Da jeg gaaer ud af Stuen, kommer *Christmas'* sorte Tiener mig imøde og melder sin Herre. Jeg kunde neppe sige, at han var velkommen. Jeg gik tilbage i Dagligstuen, og mit Hierte bankede saa heftigt, at jeg maatte sette mig paa en Stoel, som jeg neppe kunde reise mig op af, da *Christmas* kom ind. Hans kolde alvorlige Mine gav mig pludselig min Fatning igien. Jeg ønskede ham velkommen til Dannemark, og bad ham sidde need.

Han talte om Veiret, om sin Reise, og sagde med et: „Og De vil forlade os?“ Jeg saae paa ham med den største Forundring, og vidste ikke, hvad jeg skulde svare. „De kommer til at leve i et deiligt Land,“ blev han ved, „men iblandt nogle afskyelige Mennesker. Jeg hader de franske Republikanere af mit ganske Hierte!“

„Jeg forstaaer Dem ikke,“ sagde jeg endelig.

„De vil dog vel ikke nægte,“ blev han ved, „at De er forlovet med Citoyen *Garonne*,“ (han lagde ret en malicieux accent paa Ordet citoyen), „at De bærer de franske National-Baand, at De

paa det franske Bal, som der intet blev af, skulde have forestilt Fornuftens Gudinde, at De synger de republikanske Slagter-Hymner, og at disse forbandede Mordere næsten kommer daglig her i Huset.“

Min heele Selvfølelse vaagnede. „Hvem giver Dem Ret til, min Herre,“ sagde jeg, „at tiltale mig saaledes. Jeg maae bede Dem forlade dette Værelse paa Øieblikket, eller jeg bliver nødt til at lade min Fader kalde, for at blive fri for Deres Fornærmelser.“

„De viser mig altsaa Døren,“ sagde *Christmas*. „Meget vel, men De vil maaske engang tænke paa mig, naar Deres nye Venner i Frankerige belønner Deres Hengivenhed til dem med Guillotinen!“ Han gik.

Jeg vidste ikke, om jeg skulde lee eller græde. Her, paa det samme Sted, hvor han truede mig med Guillotinen, havde han for halvandet Aar siden tilsvoret mig Kierlighed. Det forekom mig saa tragi-komisk, at jeg loe ganske høit.

Da min Fader kom hiem, var han ganske forundret over at see mig saa munter. Jeg fortalte ham, at *Christmas* havde giort Visit og kun talt om ligegyldige Ting. „Alting er følgelig forbi imellem os,“ føiede jeg til, „og jeg er Gudskeelov frie igien!“ Jeg turde ikke sige min Fader, hvad *Christmas* havde sagt, thi jeg kiendte hans Hidsighed.

Han saae et Øieblik alvorlig paa mig uden at sige noget, endelig sagde han med meere Mildhed, end jeg havde ventet: „Seer Du, det var

godt, jeg ikke tilloed Dig at correspondere med ham!«

Dagen efter var mit lystige Lune forbi. Jeg ærgrede mig. Jeg ønskede aldrig at have seet nogen Franskmand. Min Stolthed og min Forfængelighed vare fornærmede paa den empfindligste Maade, men min Kierlighed til *Christmas* havde forvandlet sig til Had. — Jeg troede ikke at kunne hævne mig bedre, end ved at vise ham, hvor lidt jeg brød mig om ham og hans Advarsler.

Grouvelle og de franske Commissairer kom til os som sædvanlig, og jeg var ligesaa høflig imod dem som før.

En Middag *Duveyrier* og *Castera* spiste hos os, proponerede min Fader dem at kiøre med os paa Charlottenborg om Eftermiddagen og besee Salonen. De samtykte med Fornøielse, og da vi havde spist, kiørte vi derhen. En af mine Veninder, Frøken *Pflueg*, kom hen til mig og spurgte, om jeg havde læst den nye Vise af *Heiberg* om Toulons Erobring. Jeg svarte Nei. „*Heiberg* er i den anden Stue,“ blev hun ved, „Du kiender ham jo; naar han kommer herind, saa beed ham om den.“

Heiberg kom lidt efter, og da han havde talt et Par Ord med min Fader, kom han hen til mig og giorde mig opmærksom paa et meget smukt Malerie af *Abildgaard*, som hang i samme Værelse. [1])

Jeg bad ham om et Exemplar af hans Vise i

[1]) Paa „Salonen“ 1794 udstillede Abildgaard blandt flere Malerier ogsaa „Svend Tveskæg løskøbes af sit Fængsel ved de danske Kvinder,“ paa hvilket Stykke han blev agreeret som Medlem af Akademiet.

Anledning af Toulons Erobring. Han lovede at sende mig 12.* Min Fader toeg ham til Siden for at tale med ham om en Translation, han havde under Hænder, og imidlertid fortalte jeg til *Duveyrier* og *Castera*, hvad han havde skrevet om Frankerige.

De ønskede at giøre hans Bekiendtskab, og da *Heiberg* kom hen til os igien, presenterede jeg dem for hinanden. De franske Commisairer giorde ham en meget smuk Compliment, og det varede ikke længe, inden de havde en literair discours sammen, som syntes at behage dem paa begge Sider. [1])

Lidt efter vi vare komne hiem, sendte *Heiberg* mig 12 trykte Exemplarer af Visen om Toulons Erobring. Den var meget godt skreven. Jeg begyndte at oversætte den for *Duveyrier*, da *Grouvelle* kom ind. Dengang han hørte, hvad det var, bad han om Pen og Blæk, og nu skrev han paa Fransk efter min Oversættelse. Den behagede ham saa meget, at han sagde, han vilde sætte den paa Vers. [2])

Søndagen efter talte jeg med *Heiberg* paa Concerten i Kronprindsens Club. *Grouvelle* kom i

---

[1]) Digteren Peter Andreas Heiberg (1758—1841) var meget bekendt og skattet som Notarius publicus og Translatør, men først og fremmest var hans Navn knyttet til Revolutionstidens Begivenheder. Hans politisk-satiriske Skrifter var i den her omtalte Periode i alles Hænder, hans Viser paa alles Læber, selv skaffede de ham kun Mulkter, Straffe og livsvarig Landflygtighed. Hans Skæbne er bekendt.

[2]) Heibergs Vise begynder saaledes: „De, der lege, danse, drikke — Bør jo nyde Rolighed“ — og i Vers 5 hedder det: „Briten, som vil ene raade — Over Havets vaade Skjød, — Ruster ud en Kjøbmands-Flaade, — Som med Guld Toulon beskød. — Ak, at han ej Guldet sparte, — Slet han vandt og slet forsvarte. — Leve de, der tog Toulon!“

det samme hen til mig og sagde, at han havde sadt *Heibergs* Vise paa franske Vers og vilde bringe mig dem Dagen derpaa. Jeg sagde ham, at det var Forfatteren, som stoed ved Siden af ham, og dette var Anledningen til *Heibergs* Bekiendtskab med *Grouvelle*. Da dette Bekiendtskab har havt saa vigtig en Indflydelse paa hans Skiebne i Fremtiden, har jeg ikke villet undlade at anføre det.

Heiberg kom nu imellem til os med *Grouvelle*, de franske Commissairer, eller den hollandske Minister *Huygens*, som siden blev gift med Comtesse *Løvendahl* og nu er Ridder og Statsminister i sit Fødeland.[1]) Det var en meget smuk og interessant Mand.

Jeg havde kiendt Madame *Heiberg* i mine yngre Aar. Hun fornyede nu Bekiendtskabet, og vi vare gierne sammen engang om Ugen, enten hos mig eller hos hende. Hvor mange moersomme Aftener har jeg ikke tilbragt der! Hun var meget musikalsk, og naar vi havde spilt og siungen, kom *Heiberg* sommetider ind og læste høit for os, hvad han havde skreven.[2]) Hvor hiertelig har jeg ikke leet over „Virtuosen“, som jeg første Gang læste

---

[1]) Den nederlandske Gesandt og befuldmægtigede Minister i Kbhvn. Christian Deodatus Emerenze Johannes Bangemann Huygens.

[2]) Thomasine Christine Heiberg født Buntzen (1773—1856) havde paa den Tid allerede været gift i ca. 4 Aar, og hendes Søn, Johan Ludvig, var over 2 Aar gammel. Hendes Ægteskabshistorie og senere Giftermaal er tilstrækkelig bekendt. Der fortælles af hendes Svigerdatter, Skuespillerinden Fru Heiberg, at det var Duveyrier, der ved et hensynsløst Kurmageri for første Gang truede den unge Kones Hjærtefred, men den stærkt udmalede Fremstilling er tydelig nok overordenlig farvet. I sine Noveller har den senere Fru Gyllembourg-Ehrenswärd givet en mere tilsløret og diskret Beretning om sine Følelser og Stemninger paa den Tid. (Se Joh. Louise Heiberg: P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg. Kbhvn. 1882. S. 38 flg).

der.[1]) *Heiberg* var saa god Mand og Fader, at mig syntes han umuelig kunde være en slet Borger.

En Aften, jeg besøgte Mad. *Heiberg*, bragte hendes Mand de franske Commissairer og den hollandske og franske Minister hiem med sig. Hun bad mig blive, men jeg sagde, jeg turde ikke uden mine Forældres Tilladelse. *Heiberg* gik strax selv hiem til min Fader for at bede ham spille en Lhombre hos sig.[2]) Min Fader kom. Lidt efter kom ogsaa *Winsløv*.[3]) Da Spillebordene vare arrangerte, spurgte jeg Mad. *Heiberg*, om hun havde noget at bestille i Kiøkkenet eller med Spisebordet, vilde jeg gierne hielpe hende. „Kiøkkenet er besørget," svarede hun, „og Bordet arrangerer min Mand." Da jeg ikke vilde troe hende, førte hun mig ind i Spisestuen, hvor vi virkelig fandt *Heiberg*, som sagde Pigen, hvorledes hun skulde dække Bordet.

Vi tilbragte den øvrige Deel af Aftenen ved Claveeret med *Duveyrier*, *Grouvelle* og *Huygens*, som ikke spilte Kort. Ved Bordet blev ført den interessanteste Borddiscours, jeg nogensinde har hørt. Den var vittig og underholdende, uden at være bidende. *Heiberg* havde megen douceur i sit Væsen. Han rødmede som et Fruentimmer og var ofte forlegen, naar han talte. Jeg har aldrig hørt ham sige et haardt Ord til eller om noget Menneske.

---

[1]) Virtuosen var allerede skrevet 1789, men opførtes første Gang $^{19}/_{12}$ 1793.

[2]) Heibergs boede St. Annæ Plads Nr. 92, altsaa ikke saa langt fra Kvæsthusgade.

[3]) Maaske den bekendte Kirurg Frederik Christian Winsløw (1752—1811.)

Det var nu Sommer. Min Fader havde kiøbt en Fabrique paa gamle Kongevei, hvor han loed indrette nogle Værelser.[1]) Vi vare derude for det meeste 2 Gange om Ugen, og sommetider bleve vi der om Natten. Musiken var ogsaa her vores Hoved-Fornøielse.

Siden *Garonnes* Sygdom havde *Terborch*[2]) taget sig meget af vore Concerter. Han bragte altid nye Musik med, især Arier med obligat Violin til, som han spilte meget godt.

Han viste mig ved alle Leiligheder den meest udmærkede Opmærksomhed, men *Christmas's* Opførsel havde givet mig en Slags Modbydelighed for hans Kiøn. Mit Hierte var nu engang igien ganske roeligt. Jeg levede saa lykkelig, at jeg ikke ønskede at ombytte denne lykkelige Nutid med en uvis Fremtid.

Terborch bestyrede *Selbyes* Handel og havde en Andeel i den. De havde giordt betydelige Affairer i de senere Aar, og min Fader sagde, han var en meget god Kiøbmand. Han talede og skrev adskillige Sprog, men forresten var han kun interessant med Violinen i Haanden, som han spilte med udmærket Færdighed, men uden Følelse. Han

---

1) Agent Zinn købte Decbr. 1794 af Blachs Enke & Co. (Erichsen) Kattunfabrikken paa Hjørnet af Gl. Kongevej og Værnedamsvej, hvor der forhen havde været et Kapunstopperi.

2) Grosserer, senere østrigsk Konsul Thomas Ter-Borch (1762—1812) var født i Holland, han var Associé i det store Handelshus Selby & Co. (senere Selby & Ter-Borch), som han overtog 1795. Han blev gift med Johanne Henriette Heinrich (1776—1802), Datter af Konferensraad Johan Frederich Heinrich, og anden Gang med hendes Søster Anna Elisabeth (1782—1826), der efter hans Død giftede sig med Associé i Firmaet Israel Suell, som 1813 overtog dette som Chef, men gik Fallit 1819.

loed til at være meget phlegmatisk som de fleeste Hollændere.

En Dag paa Fabriquen, da han accompagnerede mig til den smukke italienske Arie: „ho perduto il mio tessoro“, hørte jeg nogen komme ind. Jeg spilte paa Claveeret og sad med Ryggen mod Døren. Jeg kunde ikke see, hvem det var, men mærkede, at *Terborch* blev usikker i sit Spil. Det undrede mig, da han havde spilt den adskillige Gange før med mig og altid meget godt. Da Arien var forbi, og jeg reiste mig op, saae jeg *Garonne* sidde paa Sophaen hos min Fader.

Jeg havde ikke seet ham siden den Aften, han kiørte hiem med os fra Concerten. Det var 2 Maaneder siden denne Aften, og hvad *Christmas* siden havde sagt, og at *Garonne* selv havde troet, jeg var forlovet med *Christmas*, faldt mig ind i samme Øieblik. Jeg kunde ikke for alt i Verden have seet paa ham.

Han giorde mig en Compliment over Arien, jeg havde siungen, og spurgte, hvorledes jeg havde levet i den lange Tid, han ikke havde havt den Ære at see mig.

„Meget vel, som De seer,“ svarede jeg saa muntert, jeg kunde.

„Min Gud, hvad De er bleven bleeg efter Deres Feber,“ sagde *Terborch* til ham. Jeg kastede uvilkaarlig mine Øine paa ham. Han var virkelig meget bleeg, men han svarte ikke *Terborch*, men han saae paa mig med det meest veltalende Øiekast. For at komme ud af denne Forlegenhed, bad jeg *Terborch* spille en Sonate med mig.

Siden bad min Fader *Garonne* synge en tydsk Vise, som var meget komisk, og som han en Gang før havde sungen for os. *Garonne* undskyldte sig med, at hans Bryst endnu var saa svagt, at han ikke kunde synge. Min Fader saae medlidende paa ham. „Stakkels *Garonne*," sagde han, „De seer virkelig daarlig ud, De maae besøge os herude imellem. Landluften vil giøre Dem godt."

Garonne kom da hver Uge i det mindste en Gang paa Fabriquen, og endskiønt min Fader sommetider var i ondt Humeur, naar han kom, troede jeg ikke *Garonne* var Aarsag deri, da han selv havde indbuden ham.

Han blev snart igien frisk og munter som før. Naar han kom paa Fabriquen, og mine Sødskende og jeg havde noget at bestille i Haven, enten med at skiere Grønt af eller plukke Frugt, hialp han strax med. Han hæntede Vand til os, naar vi skulde vande Jordbærrene; han saaede, han plantede, han bandt Blomsterne op. Det var en fuldkommen Franskmand, som aldrig var i Veien, om man end havde nok saa meget at bestille. Vi bleve saa vandt til ham, at vi altid saa ham komme med Fornøielse. Paa Landet er desuden undertiden et kiedsommeligt Besøg velkommen, og han var virkelig aldrig kiedsommelig. Naar vi om Aftenen efter fuldendt Arbeide spadserede enten i Marken eller Haven, toeg han sin Fløite eller spillede paa Cithar og sang med os.

Jeg var aldrig ene med ham, men om end nok saa mange Øine bevogtede os, fandt han altid Lei-

lighed, enten med Øiekast eller med Ord, hvis Hentydning jeg kun forstoed, at bevidne mig sin Kierlighed. Hans Bestandighed rørte mig, hans Vittighed, hans Talenter, hans Munterhed interesserte mig. Jeg elskede ham maaske uden selv at vide det.

Min Cousine *Fiedler* var reist til Dantzig med sin Fader og Jomfrue *Hey*. Hun skrev mig nu til, at hun var forlovet med den unge *Hey*, hendes Venindes Broder, som var i Dantzig, og hvis Bekiendskab hun der havde fornyet. Hun tillod mig at sige det til *Duveyrier*. Den inderlige Glæde, hvormed jeg fortalte ham det, var ham paafaldende, han saae vist paa mig, men sagde intet.

Da Sommeren var forbi, spiste vi en Dag hos Kommerceraad *Holms*, og der giorde jeg Bekiendskab med Digteren *Haste*[1]). Jeg havde aldrig set ham før og vidste ikke, han var der. Da man om Eftermiddagen bad mig spille og synge, spillede jeg af en Hændelse hans smukke Vise: „Og naar kun Henrik elsker mig, hvor er jeg lykkelig“, som var den eneste, jeg kunde udenad. Dette loed til at smigre ham. Han takkede mig meget forbindtlig derfor, og talede næsten heele Aftenen med mig. Han forekom mig ikke nær saa interessant som *Heiberg* eller *Baggesen* eller *Pram*, som jeg før havde kiendt; men hans Poesier behagede mig, og jeg kunde desuden ikke være

---

1) Peter Horrebow Haste (1765—1831) levede dengang som Literat i Kbhvn. Han var en meget blid og elskværdig Mand og, som J. K. Høst skriver i sine Erindringer, en stor Ven af selskabelige Glæder. Han døde i Svendborg som Toldinspektør og Justitsraad.

uhøflig mod et Menneske, som var saa høflig imod mig. Nogen Tid derefter var jeg i Selskab med ham hos Equipagemester *Haste's*[1]). Her var han endnu mere høflig imod mig. Han roeste paa en fin Maade alt, hvad jeg sagde, men han forekom mig derfor ikke meere behagelig.

I Begyndelsen af Vinteren var jeg paa Concert i Kronprindsens Club. Cavalererne giorde særdeles Cour til mig den Aften. Greverne *Rantzau-Rastorff, Aschberg,* Baron *Hardenberg,* Kammerherre *Buchwaldt,* den franske og hollandske Minister, som nu begge vare akkrediterede ved Hoffet, *Garonne* og de franske Commissairer sagde mig tusinde smukke Ting og forlode ikke det Sted, hvor jeg sad, heele Aftenen. Min Moder sagde mig, at *Haste* havde hilset mig adskillige Gange. Jeg havde ikke seet ham. Endelig saae jeg ham staae i en Krog med en gammel luslidt Kiole paa. Den Cirkel, der omringede mig, var alt for brillant til, at jeg skulde have ønsket ham deriblandt, men da han atter hilsede mig, gengieldte jeg hans Hilsen meget høflig, thi jeg frygtede, han skulde troe, jeg før ikke havde villet see ham. Han giorde sig nu megen Umage for at komme hen til mig, men forgieves. Naar han troede næsten at have opnaaet sit Maal og allerede aabnede Munden for at sige mig noget, kom strax en af de ovennævnte Herrer ham i Forkiøbet. Han giorde endnu adskillige forgieves Forsøg og gik endelig ganske modfalden hen i sin Krog igien.

[1]) Ekvipagemester ved østasiatisk Kompagni, Kaptajn Johan Henrik Haste, død 1799.

Dette giorde mig ondt, og da Concerten var forbi, og Baron *Hardenberg* bød mig sin Arm for at følge mig til Vogns, spurgte jeg *Haste*, idet jeg gik forbi ham, hvorledes han levede? Han har siden sagt til *Trine Fiedler*, som han ofte saa hos *Wewers* [1]), at han aldrig kunde glemme denne Høflighed, og jeg troer virkelig, dette var Aarsagen til de Vers, som han siden skrev til mig.

Jeg havde næsten ikke set *Christmas* hele Sommeren. Han kom aldrig til *Erichsens*, naar Commissairerne og den franske Minister var indbudne, og de bleve altid indbudne, naar vi vare der. Hos os havde han kun været en Gang i Mandfolke-Selskab, og da talte jeg ikke med ham uden et Øieblik ved Thebordet om ligegyldige Ting, som bleve sagte og besvarede med kold Høflighed.

Et Bal i Kronprindsens Club, som havde Indflydelse paa min Skiebne, maa jeg her anføre. Det var det første for denne Vinter, og næsten heele Kiøbenhavns beau-monde bivaanede det.

Min Faders Broder i Tyskland var død nogle Uger i forveien. Jeg benyttede denne Anledning for at tage en sort Floers Kiole paa, som jeg vidste klædte mig meget godt. Min Fader havde været beskieftiget med Posten den heele Dag, og vi kiørte først derhen Kl. 8 om Aftenen.

Da jeg kom ind i Sahlen, saae jeg *Garonne* i en meget alvorlig Samtale, som det loed, med Frøken *Heinrich*. Jeg tænkte paa, hvad Frøken *Voss*

[1]) Den rige Købmand, Etatsraad Caspar Vilhelm Wewer (1730—1806).

havde sagt, og en ubehagelig Følelse af Misundelse eller Jalousie bemestrede sig mit Hierte.

Jeg blev strax engageret til alle Dandsene før Bordet, og da *Garonne* kom for at udbede sig en Dands, havde jeg kun endnu Borddandsen frie. Han bad mig om den, og om at være hans Dame ved Bordet, og jeg lovede ham det. Den næste Dands dandsede han med Frøken *Heinrich*, men forresten talte han ikke meere med hende og dandsede ikke meere før Bordet. Han magede altid at være i Nærheden af mig for at kunne tale med mig mellem Dandsene.

Af en Hændelse var han ogsaa klædt ganske sort den Aften. Han havde intet broget paa uden et tricolor Uhrbaand og National-Cocarden paa sin Hat. Det klædte ham meget godt.

Imedens den sidste Dands før Bordet blev dandset, saae jeg *Christmas* komme ind. Han gik strax hen til Frøken *Heinrich*[1]), som ikke dandsede denne Dands, og sadt sig ved Siden af hende. Jeg saae, han bød hende Armen til Bords, og enten af en Hændelse eller Malice toeg han Plads lige over for *Garonne* og mig. Han loed til at giøre stærk Cour til Frøken *Heinrich*, hvis Øine vare næsten altid henvendte paa *Garonne;* hun talte ikke Engelsk, og *Christmas* var nødt til at tale Fransk med hende, hvilket Sprog han kun talede meget maadelig.

Vi spiste ved et smalt Galla-Bord, og vi kunde følgelig ikke undgaa at høre ethvert Ord, som

1) Se Side 84, Note 1.

blev talt af vore Gienboer. Jeg maatte sommetider bide mig i Læben, for ikke at lee af det forkeerte Franske, *Christmas* talte. Det var nu vel ganske naturligt, at *Garonne* talte sit Modersmaal til Fuldkommenhed, men alligevel syntes mig, det gav ham et Fortrin for *Christmas*, og jeg troer, Frøken *Heinrich* syntes det samme, thi hendes Opmærksomhed var henvendt mod *Garonne*, og hun svarede ofte *Christmas* hen i Taaget, og forresten kun med Ja og Nej. Imedens vi sadt ved Bordet, spurgte Captain *Mourier*[1]) *Garonne*, om de sidste Uroeligheder i Paris var dæmpede i Paris. „Tout est tranquille à présent," svarede han. — Nu kunde *Christmas* ikke bare sig. Han sagde med en Slags Bitterhed: „Ah, vous ne serez jamais parfaitement tranquille en France." — *Garonne* svarte ham meget høfligt: „On n'est jamais parfaitement tranquille, Monsieur, que lorsqu'on dort." Dette Svar forekom mig saa komisk, at jeg ikke kunne bare mig for at lee.

Christmas taug, men jeg kunde see, han ærgrede sig. Da vi gik fra Bordet, kom han i Trængselen til at gaa tæt ved Siden af mig. Han sagde halv sagte: „Oh frailty! thy name is woman!" Dette fortrød mig, og jeg svarede ham ganske høit: „— and pray Sir, have you no name for your own sex?" *Garonne* loe, og *Christmas*, som formodentlig ikke havde troet, han forstoed Engelsk, skyndte sig ind i Dandsesahlen med sin Dame.

---

1) Rimeligvis den senere Oberstlieutenant Frederic Guillaume Henri Mourier (1766—1820).

Touren til Bord-Dandsen endte med en Wals. *Christmas* dandsede kun maadelig og kunde aldeles ikke walse. Ogsaa denne Ubetydelighed gav *Garonne*, som havde lært at walse i Tydskland og walsede overmaade godt, et stort Fortrin i mine Øine. Vi svævede saa let hen over Gulvet, og *Christmas* kom saa klodset bag efter med sin Dame. Mit letsindige Hierte kunde slet ikke begribe, at det nogensinde havde yndet et Menneske, der dandsede saa daarligt og talte saa slet fransk.

Garonne loed til at være au comble du bonheur. Han mærkede, at denne Aften havde givet ham den største Plads i mit Hierte.

Da han kom Dagen derpaa, var jeg ene i Dagligstuen. Han spurgte, om han turde henvende sig til min Fader!

Jeg svarede ganske sagte ja, men han hørte det, og intet ligner hans Henrykkelse. Han kastede sig for mine Fødder, han omfavnede mine Knæe. Han vilde strax have gaaet til min Fader. Jeg raadte ham til at blive til Morgenen derpaa og at skrive ham til, da det vilde være usikkert, at min Fader, som var meget beskieftiget i de Dage, fik Tid at tale nu med ham. Mine Søstre kom ind. *Garonne* bad mig synge Duetten af „Atys“ med sig. Jeg havde altid før været forlegen, naar jeg skulde synge den med ham, da hans Stemme begyndte med de Ord: „Donnez la moi, donnez la moi, cette main que je ne veux perdre etc.,“ men den Aften sang vi den begge med sand Følelse og Udtryk.

Siden talte vi om det Decret af National-Conventen, at alle franske Borgere og Borgerinder skulde kalde hinanden Du. Jeg sagde, det maatte være svært at conjugere Verberne efter *Du*, naar man var vant til at sige *De*. Han vilde bevise os det modsatte og kaldte os hele Aftenen *Du*. Vi prøvede nu ogsaa derpaa, men toeg feil hvert Øjeblik og det gav Anledning til megen Latter.

Morgenen derpaa loed min Fader mig kalde. Jeg gik med Skielven ind til ham. Han havde et aabent Brev i Haanden og sagde: „*Garonne* frier til Dig, men jeg kan umuelig give ham mit Samtykke.“ Jeg kyste min Faders Haand.

„Hvordan, Du elsker ham!“ sagde han. Jeg skiulte mit blussende Ansigt i hans Barm.

„Min Gud, er det mueligt,“ sagde min Fader, „Du, som er mit kiereste Barn, min Alderdoms Trøst og Glæde, Du vilde reise saa langt fra mig, at jeg maaskee aldrig fik Dig meere at see, til et Land, som endnu lider under Revolutionons Rædsler, og hvor Du som Fremmed vilde blive hadet og forfulgt af de Fruentimmer i *Garonnes* Fødebye, som vilde troe, de havde større Ret til ham end Du. — Nej, aldrig i Evighed giver jeg mit Samtykke dertil. Kan Du ikke overvinde din Kierlighed, saa tag ham, reis bort med ham, men Du vil bringe mine graa Haar med Sorg i Graven.“

Min Fader var i en hæftig Bevægelse. Jeg havde aldrig seet ham saa bedrøvet. Jeg elskede *Garonne*, men det faldt mig ikke ind at gifte mig med ham uden mine Forældres Samtykke. Jeg

bad min Fader om Forladelse, at jeg et Øjeblik havde bedrøvet ham, og lovede aldrig meere at see eller tale med *Garonne*. Han loed min Moder kalde, han sagde hende alt. De takkede mig begge, de græd og velsignede mig.

Jeg følte neppe, at jeg havde bragt min barnlige Pligt et Offer. Jeg bad kun endnu min Fader selv at tale med *Garonne*, ikke at være haard imod ham, men sige ham, at jeg aldrig vilde gifte mig uden mine Forældres Samtykke. Han lovede mig det.

Jeg gik need i Stuen, og nu da jeg var ene og eftertænkte alt, syntes mig, jeg var ret ulykkelig. *Garonne* kom ind, og da jeg saae ham, brast jeg i Graad, men jeg tænkte paa det Løvte, jeg havde givet min Fader, og vilde gaaet bort uden at sige ham noget. Han bad mig for Guds Skyld sige ham sin Skiebne. Jeg gav ham min Haand og sagde: „Lev vel, vi sees aldrig meer."

Han blev som ude af sig selv, han toeg mig i sine Arme, han bad mig følge med sig til min Fader, og vilde jeg ikke det, sagde han, saa vilde han døe her, ingen Magt skulde rive mig fra ham.

Min Moder kom ind. Hun bad ham gaae op til min Fader, som vidste, han var der og ventede paa ham. Næsten i Fortvivlelse bad han mig endnu engang at følge med sig. Jeg vaklede, men min Pligt, mit Løvte, min Frygt for min Fader beholdt Overhaanden. Jeg rev mig løs og gik paa mit Kammer. — Hvilken Time fuld af ængstelig Forventning tilbragte jeg der!

Endelig hørte jeg vores Vogn kiøre ud af Porten. Min Moder kom ind til mig og sagde, *Garonne* var kiørt ud med min Fader. Et Par Timer efter fik jeg følgende Brev fra ham [1]):

„Mon désespoir tient de la rage! ce respectable veillard à mes genoux m'a dit que je voulois sa mort et celle de tous les siens! il m'a dit que je voulois pu enlever ce qu'il a de plus cher, il m'a reproché son bon acceuil, son amitié. Mes efforts et mes larmes ètoient en vain pour le faire lever, il a voulu que je lui promisse de ne plus te revoir, il m'en a conjuré. *Sophie*, o ma chére *Sophie*, je l'ai promis! Ah, j'ai promis plus que je ne puis, non, non, je ne pars pas sans te revoir. Barbares parents, ils promettent de la laisser libre et ils lui refusent ce que son coeur — — — non je ne *puis* partir sans te voir!

Ah, mon amie, pourquoi m'as tu refusé de me suivre dans les bras de ton père, le regard de ma *Sophie* m'eut empèché de promettre ce que je ne puis tenir — mon coeur, mon foible coeur eut pris des forces contre ces respectables cheveux blancs. *Sophie!* tes pleurs et les miens! Oui, nous l'aurions decidé. Il a suspendu un moment ses protestations quand je lui ai juré de te ramener dans deux ans. — J'ai vu le moment ou si tu m'eusses secondé, *Sophie* étoit à moi! que vais je devenir! partir sans te revoir. Je ne le puis. Je ne suis plus mon maître. Secours moi. O, *Sophie* reponds moi vite sans quoi — — — — — Dieu evitons l'éclat dans ta maison! mais je ne me possède plus — laisse moi donc venir ou ce soir ou demain, que ton père, que ta mère y soient; mais évitons l'éclat et les temoins. Je promets à *Sophie* de me contenir, je promets plus encore, je promets — — — d'obéir. La séparation de *Sophie* coute au coeur de ses

1) Oversættelse findes i Bilaget.

parens. — Ah, je sens trop quel doit être ce sentiment; mais *Sophie* sera heureuse! *Sophie* les revera dans deux ans. Ton père sait que dans notre commerce nous devons toujours voyager. Peut il douter de revoir sa *Sophie! Sophie*, si tu le veux, ton père ne peut s'opposer à notre bonheur, il te l'a promis, il t'a juré de ne pas te contraindre. L'éloignement est-il la mort? est-il le premier père à qui l'éloignement de sa fille en a du coûter! *Sophie*, s'il est vrai que tu m'aimes — — mon sort est dans tes bras. Tu sais combien cet été j'ai du me contraîndre. Tu sais combien mon coeur t'adore! O, *Sophie!* reponds moi vite!«

Jeg havde neppe udlæst dette Brev, førend min Fader kom ind til mig. Jeg gav ham det. Han frygtede *Garonnes* Heftighed. Han bad mig besvare det strax, han bad mig skrive de Aarsager, han om Formiddagen havde sagt mig. Han bad mig ikke forlade mit Værelse. De Ord i *Garonnes* Brev: évitons l'éclat dans ta maison,« loede ham befrygte, at han vilde bortføre mig. Kudsken, Tieneren, Gaardskarlen fik Ordre at patroullere paa Gaden og melde, naar *Garonne* kom. Comptoir-Folkene havde Vagt i Gangen og paa Trappen. Jeg har siden ofte leet over denne Forsigtighed. Den Gang foraarsagede den mig en dødelig Angst. Jeg vidste ikke, hvad jeg turde eller skulde skrive til *Garonne*. De Aarsager, min Fader havde talt om, kunde jeg umuelig skrive. Jeg bad ham beroelige sig, jeg skrev, at hans Heftighed giorde mig ulykkelig, at min Fader havde Grunde til at modsætte sig vores Forbindelse, som vare uomstødelige, osv.

Lidt efter fik jeg følgende Seddel [1]):

Quelles sont ces raisons? Ton père ne me les a point dites, il ne m'a parlé que de la séparation de sa *Sophie*, quelles sont donc ces raisons? Seroit-ce parceque ne se trouve-t-il personne ici qui ait voyagé chez moi — à coup sûr *Sophie* en sauroit qui — — — ma fierté souffre en ce moment. — Mon coeur souffre bien plus — — —! *Sophie!* eh qu'il garde tout, ton père, ai je seulement pensé à plus qu'a ma *Sophie!* mais non ce n'est point ces raisons. Je dois être connu — — — quelles sont donc ces raisons — dis les moi o, *Sophie!* dis les moi! Si tu veux bien, oui si tu le veux, nous pouvons les combattre, aidé de ma *Sophie* — ah que je serai fort, ne m'abandonne pas! *Sophie! Sophie!* à mon secours!

Ogsaa denne Seddel bad min Fader mig besvare. Han bad mig skrive til *Garonne*, at han Dagen efter selv vilde komme hen til ham, og sige ham de Aarsager, jeg ikke kunde skrive. Jeg føiede til, at jeg aldrig vilde være hans uden mine Forældres frivillige Samtykke, og at jeg bad ham som det sidste Bevis paa hans Kierlighed for mig, at han ikke vilde komme til os førend sin Afreise osv. Min Fader loed min Broder *Ludvig* bringe ham dette Brev.

Han blev længe borte, og da han endelig kom igien, sagde han, at *Garonne* havde været i saadan en Tilstand, at han ikke turde forlade ham, førend hans Tiener kom hiem. Hvad der især forskrækkede min Broder, var, at han havde sendt Tieneren bort, og at hans ladte Pistoler laa paa

[1]) Oversættelse i Bilaget.

Bordet. (Dette var vel ikke saa besynderligt, da han agtede at reise). Mit Brev og det Løvte, at min Fader vilde komme til ham Dagen efter, havde pludselig givet ham Taarer. Han havde grædt længe og heftigt, men var endelig bleven mere roelig. Min Broder bragte mig en Seddel fra ham, hvorpaa kun stoed disse Ord, næsten udslættede af hans Taarer: Adieu *Sophie* — —*!* *Sophie* Adieu!

Dagen efter var min Fader hos ham. Han var meget rørt, da han kom hiem igien, og sagde: „I Morgen reiser *Garonne.* Jeg har lovet, at *Ludvig* skal komme og tage Afskeed med ham.“ Da min Broder kom tilbage, bragte han mig følgende Brev. [1])

Adieu *Sophie!* Adieu trop chère, o oui! trop chère *Sophie!* pouvais-je, helas, m'attendre à partir sans te voir! Je disois hier à ton père qu'assurement il devoit bien me tenir compte de ce que je lui tenois la parole, qu'il m'avoit arraché de ne plus te revoir — mais est ce bien parceque je le lui avois promis? ou, est ce parceque *Sophie* dans sa dernière lettre me l'a demandé comme la dernière preuve de mon attachement pour elle — —? Ah, je ne puis répondre.

La visite de ton père me fut d'un grand soulagement? Je pus parler à coeur ouvert de ma chère *Sophie,* et helas! en parler est le seul bonheur qui me reste.

Ton père au moins a du être content de moi. — Je lui parlai avec un peu du sang froid qu'il avoit exigé, il est vrai que j'avois tant versé de larmes la veille, qu'il ne m'en restoit plus. Il voulut principalement me parler — raison, comme si d'aimer *Sophie*

[1]) Oversættelse i Bilaget.

n'étoit pas la meilleure preuve d'une tête bien organisée. Ah, si j'avois cru de pouvoir le convaîncre, que mon coeur m'eut donné de l'éloquence pour abattre ses raisonnemens! Oui *Sophie*, si je n'avois été assuré, si je n'avois été certain des moyens de te rendre heureuse! Oui je t'aimais trop pour t'engager à me suivre. Cela seul, n'étoit ce pas assez pour détruire tout ce que ton père pouvoit me dire! enfin dans mon chagrin ton père m'a fait encore plaisir. Il m'a assuré qu'il m'aimoit comme autrefois, il m'a donné occasion de lui reprocher son air froid de tout l'été dernier, il auroit voulu dit — il que je lui en eusse demandé la cause — tu sais *Sophie*, je t'en avois parlé souvent.

Sophie, il me reste une priére à te faire. *Louis* pourra te dire dans quel état j'ai été — — *Sophie* donne moi un peu de consolation! En m'eloignant de toi, tes lettres me seront un grand adoucissement de peine — — — Veux tu *Sophie*? O mon amie faits le! *Auguste* le mérite. Mais ne m'ecris pas si le coeur de *Sophie* ne dicte, s'il y a de la reserve dans tes lettres — ah *Sophie* ne me les envoye pas, tu me ferois encore plus de mal. — — En bien, trouverai-je un peu de consolation à mon arrivée à Hambourg?

Mes lettres y viennent à l'adresse de *Seers & Co.*

Adieu — — — Adieu — chère *Sophie!*

Jeg viste ikke dette Brev til min Fader. Da jeg ikke agtede at besvare det, saa vilde jeg ikke, han skulde blive vreed paa *Garonne*, hvilket han upaatvivlelig var bleven, naar han havde seet, at han vilde overtale mig at skrive sig til. — Jeg blev næsten selv vreed paa ham, fordi han kunde troe, jeg vilde handle mod min Pligt, efter hvad jeg havde skrevet ham til førend hans Afreise. Der var desuden noget i hans Breve, som mishagede

mig og giorde mig ligegyldigere imod ham, uden at jeg selv vidste hvorfor.

Kort efter hans Afreise kom Baron *Selby*[1]) til min Fader og sagde, at han nu havde overladt sin Handel til *Terboch*, og at denne selv vilde komme om Eftermiddagen for at aabenbare ham et Hiertens Anliggende, hvorpaa hans Lykke beroede. Da *Selby* var gaaet, loed min Fader mig kalde, han spugte mig, hvad han skulde svare *Terborch*, naar han friede til mig? Jeg blev lidt stødt, og sagde, min Fader maatte ikke troe, at jeg saaledes kunde skifte Kierlighed, som jeg skiftede Kiole, at jeg desuden ikke kunde lide *Terborch*, og at jeg bad ham svare Nej. Min Fader sagde, at han ikke vilde tvinge mig, og derved blev det. *Terborch* giorde endnu Cour til mig et halvt Aars Tid, men han var og blev mig stedse ligegyldig.

I denne Tid kom Consul *Thalbitzer*[2]) oftere til Kiøbenhavn, end han pleiede, han viste mig ogsaa megen mere Opmærksomhed end før. Jeg saae og talte oftere med ham i dette halve Aar end i de 4 foreliggende. Han sagde mig, at han ikke førend nu, da hans Handel var betydeligere end før, havde turdet tilstaae mig sin Kierlighed. Hans Beskedenhed rørte mig. Jeg agtede ham høiere end

---

[1]) Den hovedrige Agent Charles August Selby (1755—1823) trak sig 1795 helt tilbage fra sit Handelsfirma og helligede sig Styrelsen af sine Godser. Han blev 1796 Baron. Trods sin engelske Fødsel viste han et udpræget dansk Sindelag under Begivenhederne 1801 og 1807.

[2]) Se Indledningen.

nogen af de unge Mennesker, jeg kiendte. Han bad mig om Tilladelse at henvende sig til min Fader. Jeg havde intet derimod. Vores heele Famille yndede ham. Min Fader selv agtede hans Kundskaber, hans Flid, hans ædle Hierte. Han gav sit Samtykke til vores Forening.

Vi havde Bryllup paa mine Forældres Bryllupsdag, og bleve viede i Kirken. Da det dengang var noget usædvanligt, var Kirken propfuld af Mennesker. Vi spiste om Middagen paa Fabriquen, og da vi kom hiem, fandt vi en Mængde Brudevers, af hvilke kun de to følgende behagede mig:

TIL EN VENINDE
PAA HENDES BRYLLUPSDAG
DEN 14. SEPTEMBER 1795[1])

AF

P. A. HEIBERG.

Melodie: Veillons au salut de l'Empire etc.

For Friehed al Verden nu strider,
Til Friehed al Verden blev skabt,
Uendelig Skabningen lider,
Saasnart den sin Friehed har tabt.
Vær frie! vær frie! saa Skaberen talte til Kloden,
Bliv frie! bliv frie! saa sukker den haabende Jord.
Smed Lænker! saa er Du stor efter Moden!
Bryd Lænker! saa kalder den Vise Dig stor.

Veninde! sig dog, hvad Du tænker?
Jeg Ven Dig af Friehed har troet,
Og nu Du paalægger Dig Lænker;
Thi Hymen er vældig Despot.

---

1) Denne Sang er ikke forhen trykt.

Vær frie! vær frie! saa Amor Dig venlig tiltalte,
Bliv min! bliv min! saa Hymen med Kongerøst bød,
Dig Amor gav Raad, men Hymen befalte,
Du Raadet forkasted', Befalingen lød.

Dog Pige! den Tanke os glæder:
Du gaar ei til tungt Slaverie.
Ja ofte, uagtet de Kieder,
Er Hymens Tilbedere frie!
Bliv frie! bliv frie! det Amor og Hymen Dig skienke.
Vær frie! vær frie! og Friehed ledsage Din Dyd!
Som Baand udaf Roser blive Din Lænke!
Og være da selv Slaveriet Din Fryd!

TIL BRUDEN — JOMFRUE SOPHIE ZINN

Venligt, som et Majens Dagbrud smiler
giennem tynde Rosenskyer need,
smiler Elskov til den Godes Fied.
Let med den, han Livets Vei heniler.
Issesolen ingen Marter har,
ei for ham, thi han den føler ikke:
Vinter-Natten selv er varm og klar
og den skyndes bort som Øieblikke.

Naar han frydes, dobbelt er hans Glæde,
thi hans Hierte kan meddeele den,
for at see den stor og nye igien
straale paa hans Samfunds Blomster-Kiæde.
Naar han lider, Sorgen trykker bort;
thi den viftes hen af hans Veninde.
Foran unge Smil den iler bort,
kun han saae den — for at see den svinde.

Salig, gode Pige! han skal være,
som Dit Hiertes Ømhed valgte sig,
han nu favner Himmelen i Dig,
og hans Hæld Dig Englefryd skal lære.
Ømheds Gud skal komme Dig ihu,
og Dit Liv til stille Fryd indvie,
froe han seer det Baand Du knytter nu;
smiler — og velsigner Dig *Sophie!*

Den 14. September 1795.

Haste.

Ja, jeg blev lykkelig! Agtelse og Kierlighed for den beste Mand har forskiønnet de 9 første lykkelige Aar af mit Ægteskab og har trøstet mig i disse 3 sidste Aar, da Sorg og Kummer nesten uafladelig har forfulgt mig.

Hvad der end skal møde mig — naar jeg beholder min Mand og mit eneste Barn, vil jeg ikke klage.

Jeg ender denne Bog med vemodig Følelse. — — Om Jeg fortsætter den, maa jeg oprive mit Hiertes ømmeste Saar, og naar jeg tænker derpaa, formaaer jeg kun at sige — — — Jeg var lykkelig!

SOPHIE DOROTHEA THALBITZER
født Zinn.
(1795)

II

1795—1807

Throughout life, no event can arrest the reflection of a thoughtfull mind more powerfully, or have so lasting an impression, as that of returning to a place after a few years absence, and observing an entire alteration, in respect to all the persons who once formed the neighbourhood. To find that some, who but a few years before were left in their bloom of youth and health, are dead — to find that children left at school are married, and have children of their own — that some, who were left in riches, are reduced to poverty — that others, who were in poverty, are become rich — to find those once renowned for virtue, now detested for vice — the firmest friends, changed to the most implacable ennemies — beauty faded — in a word, every change to demonstrate, that — „all is transitory on this side the grave."

(A simple Story, by Mrs. Inchbald).

Hvor føler jeg Sandheden af dette Motto, nu da jeg agter at beskrive 12 Aar af mit Liv! Hvad har jeg ikke oplevet i denne Tid. Hvilke Forandringer ere hændte mine Venner og Bekiendtere! —Ja, endogsaa mit Fødeland, som endnu for et halvt Aar siden var Fredens og Lyksalighedens Bolig, er nu udsat for Jammer og Elendighed og omringet af sine Fiender. O! lad mig skue tilbage paa lykkeligere Tider, hvis smaae Ubehageligheder jeg dengang følte, fordi jeg ingen større kiendte. Lad mig qvæge min Siel med Erindringerne om de Dage, som aldrig komme igien,

og hvis stille Roe og Fred jeg ofte ikke erkiendte, som jeg burde.

Dagen efter mit Bryllup kiørte jeg med min Mand og min Svigermoder til Helsingøer. Min Svigermoder var en født Engellænderinde, og naar jeg fraregner den Stolthed, som er hendes Nation egen, var det en fortreffelig Kone[1]. Hun havde mange Kundskaber, talte forskiellige Sprog, og da hun var reist meget, saa havde hun mistet en Deel engelske Fordomme; men hendes Moder, som var i Huuset hos os, var netop det modsatte af sin Datter. Hun foragtede alt, hvad der ikke var Engelskt, talte intet uden Engelskt, og var meget stolt af sin Fader, som havde været den yngste Søn af en irlandsk Adelsmand, og af sin Mand, som havde været Captain i den engelske Armee. Efter hans Død levede hun nogle Aar kummerlig i London, af en ubetydelig Pension, da min Svigerfader, som dengang var etableret i Marseille, tog hende i Huset.

Efter hans Død blev hun naturligvis hos sin Datter. Min Mand fik det preussiske Consulat i Helsingøer efter sin Fader, da han var 17 Aar, og hans Moder tog ham i Compagnie med sig, hvad Handelen angik; som han, da vi blev givt, havde bestyret i 10 Aar med en Fliid og Paapassenhed, der virkelig var beundringsværdig hos saa ungt et Menneske.

---

[1]) Fru Rebecca Thalbitzer, født Pinsum (1747—98), var blevet gift 1766 i St. Marylobone i Grevskabet Middlesex med den senere preussiske Konsul i Helsingør Heinrich Albert Thalbitzer (1737—85). Han havde tidligere været Konsul i London, Lissabon, Marseille og Barcelona. (Elvius og Hiort Lorenzen, Danske Patriciske Slægter S. 324 flg.)

Jeg elsker ham hver Dag meer og meer. Hans uforanderlige Godhed, hans fortreffelige Hierte, hans Blidhed i Omgang kiender jeg ikke Magen til; men han var altid meget beskieftiget paa Comptoiret, havde der ofte Fortredeligheder, som han aldrig lod os føle; men som ikke kunde opmuntre hans Humeur, der af Naturen er alvorligt og stille. Jeg vovede sielden at overlade mig til mit muntre Lune, da Grandmama altid saae saa vreed ud, naar jeg loe eller spøgede, og rettede mig, naar jeg sagde et Ord feil paa Engelsk, med en Bitterhed, som giorde, at jeg imod min Natur blev ærgerlig og taus ligesom hun.

Min Svoger, som ogsaa var i Huset hos os, var den eneste, hvis Munterhed hun taalte uden at blive vreed, og naar han havde et lystigt Indfald, loe hun endogsaa selv deraf. Han var meget munter og oplivede imellem vores alvorlige Trio, som ofte, jeg nægter det ikke, kiedede mig[1]).

Min Svigermoder var meget sygelig, og naar hun og Grandmama havde givet ud, hvad der behøvedes til Middagsmaden, sadt de den øvrige Deel af Dagen med Hænderne over Kors. Undertiden maatte jeg læse høit for dem af nogle gamle engelske Magaziner, og min Svigermoder morede sig da med at giette de mørke Taler og Charader, som fandtes i dem. Hun skrev selv meget smukke engelske Vers; men kun sielden, da hun næsten altiid var plaget med Hovedpine. Hun havde været

[1]) Charles Thalbitzer (1772—1814) preussisk Vicekonsul i Helsingør, gift 1799 med Frederikke Holm (1780—1835) Datter af Købmand Christopher Holm.

meget musikalsk, og havde endnu en god Stemme; men af samme Aarsag sang hun ei heller meer. Hun hørte mig gierne spille og synge; men jeg kunde kun faae engelske Arier, og alt hvad der ikke var engelsk, kiedede Grandmama, følgelig spilte og sang jeg ogsaa kun sielden. Desuagtet var vores Huus næsten det eneste musikalske i Helsingøer.

Min Mand og Svoger spilte begge meget godt paa Klaveer; men ingen af dem spilte efter Noder. Der var ingen Concerter i Byen, hverken offentlige eller private, og ikke et Menneske, af dem vi havde Omgang med, spilte Violin eller Fløite. Jeg beholdt altsaa kun nogle Arier med Claveeraccompagnement tilbage, og sendte mine Duetter, Sonater og Concerter til min Søster *Mine,* som snart overtraf mig i alt, hvad der angik Sang og Spil [1]).

Vi kom sielden ud og havde endnu sieldnere Fremmede. De Familler, vi omgikkes, vare engelske, og endskiøndt de vare meget høflige imod mig, var dog deres Levemaade og Tonen i deres Selskaber saa forskiellig fra den, jeg var vant til i Kiøbenhavn, at jeg ikke moerede mig meget i deres Selskab. Dansk, fransk eller tydsk Literatur blev der aldrig talt om. Man hadede paa godt engelsk alt, hvad der var fransk; og engelske Aviser og engelsk Politik var det eneste, som blev roest og yndet.

1) Frederikke Vilhelmine Zinn (1783—1863) blev 1806 gift med Fuldmægtig, senere Auditør ved sjællandske Regiment i Slagelse, Hans Andreas Lund. De blev separerede, og han giftede sig atter med en Datter af General Beck 1811, men døde Dagen efter Brylluppet.

Saaledes var Conversationen ved et langvarigt Theebord, hvor der skienktes Thee, som næsten saae ud som Caffé, og spistes Toast, som var saa feed, at Smørret rendte need af den. Derefter blev spillet en kiedsommelig Whist (Musik, som havde været mit kiereste Morskab i Kiøbenhavn, blev aldrig tænkt paa), og omsider gik man da tilbords, hvis Anretning, jeg en Aften erindrer, sadt mig i stor Forundring. Paa den eene Side en Fricassée af Kaniner, paa den anden en stegt Hare, som laa paa Fadet med Hoved og Been, og Livet udstoppet som en Slags Farce, saa den saae ud, som den var levende, og paa Midten af Bordet „*mince pies*". Det vare Butterdeigs Kager, fyldte med Tælle, Korender, Rosiner og Marv. Da de Engelske spiste dem, kom de Brændevin paa dem, som de stak Ild i. Jeg var dengang frugtsommelig og kunde neppe taale at se paa denne, for mig forunderlige Mad, langt mindre smage den.

Et interessant Bekiendskab giorde jeg en Dag hos Gouverneur *Browns* med Frue *Berner*, som var en meget blid, elskværdig Kone. Hun havde været en fuldkommen Skønhed og var endnu meget smuk. Vi bleve snart gode Venner, og vores Venskab har varet uforanderlig ved i de 12 Aar, jeg har kiendt hende[1]). Naar vi vare hos *Berners*, morede jeg mig meget godt; men Grandmama,

---

[1]) Den fhv. Guvernør i Trankebar, David Brown (1734—1804) var Stempelpapirsforvalter og Arkivar ved Øresunds Toldkammer i Helsingør. Hans Datter Margrethe Elisabeth havde været gift med sin Fætter, Grosser William Brown, og blev efter hans Død gift 1792 med Kaptain i Søetaten, Toldinspektør Andreas Alexander Berner. Hun døde 1838.

som ikke blev buden med der, var altid vreed, naar jeg gik derhen. Hun sagde, Frue *Berner* holdt for meget af Forlystelser, og vilde give mig Smag paa dem.

Frue *Belfour*, som jeg havde kiendt, førend hun blev givt, turde jeg ikke heller besøge, da *Belfour*, uagtet han var en Engelskmand, engang havde sagt i Grandmamas Nærværelse, at der var ikke et Fruentimmer i Verden, som han jo kunde forføre, om han vilde [1]).

Min største Fornøielse var, naar min Mand kiørte engang om Maaneden med mig til Kiøbenhavn; endskiønt dér ogsaa var foregaaet ubehagelige Forandringer.

Kiøbenhavns store Ildebrand havde været 3 Maaneder førend mit Bryllup. *Cramers* og *Erichsens* Huse, hvor jeg havde nydt saamange glade Timer, vare afbrændte. De havde faaet andre Værelser, som vare ligesaa prægtige; men det var dog ikke de gamle.

Den ældste Jomfrue *Cramer*, som var bleven givt med *Thomsen*, døde i sin første Barselsæng. Det havde været min Ungdoms Veninde; men siden hendes Givtermaal med *Thomsen* kom jeg kun sielden til hende. Jeg kunde see, hun var ikke lykkelig; og mig syntes *Thomsen* var endnu meere uhøflig og urimelig imod hende, naar jeg var der. Derfor havde jeg i den senere Tid kun

---

1) Den fhv. engelske Skipper, Købmand John Daniel Belfour, død 1805, var 1794 bleven gift med den hollandske Kommissær van Deurs's Enke, Mariane Dodt (1766—1854).

seet hende hos *Cramers*. Alligevel giorde hendes Død mig meget ondt.

Min Bedstefader, Justitsraad *Preisler*, var ogsaa død. Det var en fortreffelig Mand, og endskiøndt han næsten var 80 Aar, da han døde, blev han dog savnet af alle dem, der kiendte ham.

General *Firchs*, som var Frøken *Voss's* Onkel, og i hvis Huus hun var, faldt i Unaade hos Kronprindsen, fordi han engang havde sagt: Kastellet var Danmarks Bastille. Han fik sin Afskeed som Commandant i Kastellet tilligemed en Pension, han kunde fortære, hvor han vilde. Han reiste til Holsteen, og hans Kone og Niece fulgte naturligvis med[1]). Jeg har correspondereret med hende; men aldrig seet hende siden.

Da jeg havde været givt et Fierding-Aar, sendte min Fader mig en Stambog. Mit Navn stod uden paa den; og da jeg aabnede den, saae jeg paa det første Blad et meget smukt allegorisk Malerie, forestillende et Mandfolk og et Fruentimmer, som stode i en dejlig Egn. En Hund, Sindbilledet paa Troeskab, stoed ved Siden af dem. I Baggrunden saaes Helsingøer og Cronborg, som Mandfolket pegede hen paa. Paa den anden Side hang en Guldpenge med Overskrift: *Wohl dem, der Freude an seinen Kindern erlebt!* Og ved Siden af den stod skreven:

---

1) Generallieutenant Magnus Ernst Fircks (1726—1806) havde tjent i den preussiske Hær og herhjemme beklædt høje Stillinger, dels som Deputeret, dels som Marskalk hos Landgrev Carl af Hessen. Han blev 1784 Kommandant i Kastellet og sat til Disposition 1794. Han var gift med Anna Margrethe Pentz (1748—1803), en Søster til Charlotte Voss' Moder.

Geliebte *Sophia Dorothea!*

Deiner Liebe und Treue, denen vielen süssen Stunden, die Du uns verschafft, vor die grosse Freude die Du, in Erfüllung des Wahlspruchs dieser Schaumüntze, uns gewährst hast, seyen zur dankbarlichen Erinnerung diese Zeilen gewidmet von deinen Dich zärtlich liebenden Eltern.

Johann Ludwig Zinn. *J. C. S. Zinn*, geb. *Preisler.*

Copenhagen, den 1sten Januar 1796.

Paa næste Blad stod i Hiørnet: *premier feuillet*, og derefter:

Signe de chaque année, accordée à sa vie, — puisse chaque feuillet, l'un de l'autre jaloux — s'embellir à tracer les vertus de *Sophie* — et le bonheur de son époux.

Copenhague, le 16. Germinal, l'an 4 de l'an Républ. française.

Honoré Duveyrier.
Citoyen français.

Paa et andet Blad var skreven:

Ma verve engourdie dans ces lieux — se ranime au nom de *Sophie.* — Que le ciel benisse et prolonge sa vie! — Voila mon seul désir: ce sont mes derniers vœux.

Copenhague, le 16. Germ. l'an 4me.

Delamarre.

En af mine Veninder[1]), som jeg havde været i Pension med hos *Henriette Erichsen*, havde skreven:

Behageligt som Blomsters Duft ved Vaarens Komme
Er Mindet mig af hiin henrundne Tid,
Da søsterlig vi ledtes til det gode, fromme
Ved vor Venindes ædle Iid.

1) Rimeligvis en Datter af Grosserer G. H. v. d. Pahlen.

Kald *Sophy!* ogsaa Du tidt Billedet tilbage
Af Tiden, da vi knytted Venskabs Baand,
Og glem ved Siden af en god og elsket Mage
Ei hvem Du først gav Venskabs Haand.

Betzy v. d. Pahlen.

Min gode gamle Mormoder havde skreven:

Die Gnade des Herrn währet von Ewigkeit zu Ewigkeit über die so ihn fürchten, und seine Gerechtigkeit auf Kindes-Kind. (Psal. 103—v. 17).

Dieses schrieb zum beständigen Andenken meiner stets zärtlich geliebten Enkelin ihre 76jährige Grossmutter.

A. S. Preisler[1]).

Paa et af de sidste Blade fandt jeg følgende:

Den Mand, hvis Haand har dette skrevet,
Fortiente, siger man, at blive brændt;
Saa tidt et Vinkel-Baal blev tændt,
At straffe ham, for hvad han har bedrevet.
Er han da ubrændt? spørges vel;
Ney, Ynde, Vid, en ædel Siel
Tidt Luer i hans Hiærte tænder;
Spørg nu, om han for Dem ej brænder?

Kiøbenhavn, den 6te December 1795.

Til Erindring af
P. A. Heiberg.

Forresten vare der adskillige meget smukke Vers og Sententser fra min Familie og Venner; men da de vare uddragne af Bøger, vil jeg ikke anføre dem her.

1) Hendes Mormoder Anna Sophie Preisler, født Schuckmann (1720—1800), Datter af en Professor ved Universitetet i Rostock.

Nogen Tid derefter fik jeg Brev fra Madame *Fiedler*. Hun skreev mig til, at hendes Mand var bleven uenig med *Hey*, som *Trine* var forlovet med, at han nu modsatte sig deres Forening, og at *Trine* var saa nedslagen derover, at man frygtede for hendes Helbred, som desuden altid var meget svag. Doctoren havde raadet Forandring af Luft og Adspredelse, og *Trine* havde selv ønsket at være nogen Tid hos mig. Min Svigermoder havde intet derimod, og uagtet Grandmama saae surt, siden hun ikke kunde tale engelsk, var hendes Besøg mig dog overmaade kiert. Jeg havde den Glæde at see hende komme sig Dag fra Dag i den Tid, hun var hos mig. Hun corresponderte med *Hey*, (hvilket hendes Fader ikke havde tænkt paa at forbyde hende), og da dette lod til at trøste hende, kunde jeg ikke nænne at raade hende derfra.

Strax efter at hun var reist, kom *Duveyrier* og *Castera* til Helsingøer for at tage Afskeed med mig, førend de reiste til Frankerige *(Delamarre* og *Aubry* vare reiste i Forveien). Deres Besøg sadt mig virkelig i Forlegenhed, da jeg vidste, hvor meget Grandmama hadede de franske Republicanere. Min Svigermoder og min Mand kunde heller ikke lide dem, og da jeg ikke førte Huusholdningen, turde jeg ikke engang bede dem spise hos os, af Frygt for Ubehageligheder siden efter. Dette var virkelig en Uhøflighed, da de vare blot kommen til Helsingøer for at tage Afskeed med mig; og *Duveyrier*, som ikke kunde begribe Aar-

sagen dertil, beklagede sig siden for *Trine* over, at jeg havde været saa fremmed imod ham, som om jeg ikke havde kiendt ham før. Han gav *Trine* en lille engelsk Dictionaire til mig, som jeg havde laant ham i Begyndelsen han kom til Kiøbenhavn, og foran i den havde han skreven:

Douce amitié! tu peux seule embellir
Toute la chaine de la vie,
Par l'ésperance l'avenir,
Le présent par la sympathie,
Le passé par le souvenir.
Ne l'oubliés jamais *Sophie*,
Elle sait de même punir
Le cœur trop froid pour la sentir,
Et le cœur leger qui l'oublie.

Copenhague le 7. Pluviose 5me Année de la République une et indivisible.

Honoré Duveyrier.

Jeg har aldrig seet ham siden, og det giør mig virkelig ondt, at han har forladt Dannemark med en ufordeelagtig Idée om mig.

Nogle Maaneder før min Nedkomst fik min Mand en Ordre fra Preussen paa at indkiøbe et betydeligt Partie Krudt. Jeg bad ham saa meget ikke at forlade mig, at han besluttede at lade sin Broder reise til Stockholm; men min Svoger fik Skarlagensfeber nogle Dage, førend hans Afreise var bestemt, og nu var min Mand nødt til at reise selv. Jeg blev ganske trøstesløs derover. Jeg giorde mig tusinde ængstelige Forestillinger, hvori tildeels nok mine daværende Omstændigheder vare Skyld.

Jeg elskede min Mand saa inderlig, som jeg endnu aldrig havde elsket noget Menneske. Da han var reist, skreev jeg næsten i Fortvivlelse til min Fader, som strax sendte min ældste Broder med Karethen til Helsingør for at hente mig til Kiøbenhavn, og jeg var glad ved at forlade vort Huus, hvor jeg ikke kunde see noget af min Mands Tøy uden at briste i Graad. Hans Breve vare min eneste Trøst; men ved Postens uordentlige Gang fik jeg dem ikke paa bestemte Dage, hvilket meget foruroligede mig.

14 Dage efter min Ankomst til Kiøbenhavn var det min 22de Fødselsdag. Min Fader havde indbuden et lille udsøgt Selskab dertil, og om Aftenen opførte mine Sødskende, min Cousine *Preisler* og *Gerstenbergerne* en meget smuk tydsk Comedie, hvortil min Fader havde skreven en Prolog i Anledning af min Fødselsdag. Denne Godhed rørte mig meget. Havde kun min Mand været der! Men intet kunde trøste mig over hans Fraværelse.

Nogle Dage efter vare vi indbudne til *Erichsens*. Jeg vilde ikke have taget derhen, da jeg i nogle Uger ingen Brev havde faaet fra min Mand; men min Fader overtalte mig dertil, da han troede, det vilde adsprede mig.

Christmas tog mig til Bords om Middagen. Jeg var meget bedrøvet, og uagtet jeg slet ikke meere var vreed paa ham, da han nu var mig ganske ligegyldig, var hans Høflighed mig virkelig til Plage.

Imedens vi nu sad ved Bordet, fik min Fader sine Breve, og deriblandt vare 3 fra min Mand til mig. Uden at giøre nogen Undskyldning gik jeg strax i den anden Stue for at læse dem. Det sidste var fra Stockholm, hvortil min Mand var lykkelig ankommen. Han havde næsten udrettet sin Commission og haabede at være tilbage igien om 14 Dage.

Ligesaa hastig som jeg havde forladt Bordet, kom jeg ind igien og gav Brevet til min Fader, som maaskee var den eneste, der undskyldte og tog Del i min Glæde.

Henimod den Tid, jeg ventede min Mand fulgte min Moder mig til Helsingøer, og nogle Dage derefter kom han fra Sverrig. Jeg saae min Nedkomst uden Frygt imøde. Jeg havde nu ingen Sorger meer.

Den 10de Juni blev min *Ludwig* født. O, Øieblik af unævnelig Fryd, da jeg saae ham første Gang! Ja, en Moders Sorg over sine Børns Død er den største i Verden, ligesom hendes Glæde over deres Fødsel er uden Lige.

Havde jeg lært at omgaaes og passe Børn, førend jeg blev givt, istedenfor de mange unyttige Ting jeg lærte, var min *Ludvigs* Barndom maaskee henrunden meere lykkelig; men jeg havde aldrig før havt et lille Barn i mine Arme. Jeg turde ikke engang i de første 6 Uger selv lægge ham til Brystet, af Frygt for at trykke ham. Jeg turde af samme Aarsag ikke lade ham sove i mine Arme, og han laae og frøs paa en haard Madrats, med

et tyndt Tæppe over sig; thi jeg havde læst i *Salzmann,*[1]) at Børn skulde være saa tyndt paaklædte, og saa lidt tildækkede som muligt, hvilken Regel dog nok ikke kan giælde i vores kolde Clima.

Min *Ludwig* bekom den i det mindste ikke godt; thi han havde i de 2 første Maaneder bestandig Snue og Hoste.

Ved hans Daab var min heele Famille forsamlet i Helsingøer, og mine Sødskende sagde mig, at de havde bestemt at opføre en Comedie paa mine Forældres Sølvbryllupsdag, som var en Maaned derefter. De bade mig skaffe dem en Prolog til den, og selv at komme til Kiøbenhavn for at giøre Høitideligheden fuldkommen, da det tillige var min Bryllups-Dag. Jeg opfyldte med Fornøyelse deres Begiering. Den unge *Barth* componerede en meget smuk Musik til Prologen.[1]) Alle vores Venner og Bekiendtere vare indbudne. Min *Ludwig* var dengang 3 Maaneder gammel og temmelig rask. Det var en meget glad Dag. *Heiberg,* som ogsaa var nærværende, havde skreven følgende Vise, som blev siungen af mine Sødskende ved Bordet:

Du os evig, evig kier,
Som igien saa blid fremtræder,
Du, som i din Haand frembær
Til os idel nye Glæder!

---

[1]) Christian Gotthielf Salzmann (1744—1811), berømt tysk Pædagog, der efter Basedows Mønster oprettede den endnu bestaaende Opdragelsesanstalt („Philantropin") paa Schnepfenthal ved Gotha.

[1]) Den udmærkede Obospiller og Komponist Frederik Philip Carl Aug. Barth (1775—1804) var allerede 18 Aar gammel bleven ansat i Kapellet og var ikke tredive Aar, da han døde. Han var Fader til den bekendte Oberst Barth.

Hør vor Lovsang til din Ære,
Vores glade Tak modtag,
Trefold skiønne Festens Dag!
Du tre Gange hilset være!

Du vor Fader Livet gav,
Og Du bandt den skiønne Kiæde,
Der til sildig Død og Grav
Være hans og Moders Glæde!
Straal Velsignelse og Lykke
Ned paa deres hvide Haar!
See dem end i mange Aar
Kierligt Bryst mod Bryst at trykke.

Sidste Gang Du os forlod,
Skiønneste blandt alle Dage!
Førte de ved Altrets Fod
Froe en Datter til sin Mage.
Henrykt see de hendes Spæde
Nu ved moderlige Bryst;
Ak! endnu kan ei hans Røst
Tage Deel i vores Glæde.

Høit vor Jubel hæver sig,
Høit vor glade Stemme stiger;
Da Du kom, vi hilste Dig,
Og vær hilset, nu Du viger!
Tidt vor Lovsang til din Ære,
Tidt vor glade Tak modtag,
Trefold skiønne Festens Dag!
Stedse Du velkommen være!

Jeg maatte dyrt betale den Fornøyelse, jeg havde havt i Kiøbenhavn. Da vi kom tilbage til Helsingøer, blev min *Ludwig* meget syg; og da jeg selv opammede ham, giorde min Angest ham endnu

sygere. Endelig kom han sig igien, og jeg var glad og lykkelig som før.

I denne Tid kom *Heiberg,* hans Kone, *Grouvelle* og *Huygens* en Dag til Helsingør. Jeg var ikke saa forlegen ved deres Besøg som ved *Duveyriers* og *Casteras,* da jeg nu ikke brød mig saa meget om Grandmamas sure Ansigt. Desuden havde de preussiske Ministre fra Kiøbenhavn og Stockholm været hos os Dagen i Forveien og talt om *Grouvelle* og *Huygens* som om deres Confrèrer, hvilket gav dem en Slags Anseelse i Grandmamas Øine, eftersom hun var meget stolt, og altid fortalte os, at hun i London havde havt Omgang med Lords og Adelsmænd.

Da jeg næste Gang kom til Kiøbenhavn, var baade *Cramer* og hans Kone døde.[1]) Han blev anseet for en af de rigeste Kiøbmænd; men efter hans Død fandt man hans Affairer meget forviklede, og hans Sønner, som fik Handelen efter ham, spilte banquerot nogle Aar derefter. Hans yngste Datter blev siden givt med den rige Major *Neergaard,* der nu er taget fangen af de Engelske tilligemed mange andre Landeværns-Officerer i det ulykkelige Slag ved Kiøge.[2])

Min Cousine *Fiedler* fortalte mig, at *Haste* ønskede at skrive i min Stambog. Jeg sendte ham den, og fik den nogle Dage derefter igien med følgende Vers:

---

1) Se Side 17. De døde begge 1796. L. J. Cramer 5. Januar og hans Enke 5. April.

2) Elisabeth Hendrine Cramer (1779—1836) blev 1799 gift med Major, Kammerherre Johan Andreas Bruun de Neergaard til Skjoldnæsholm.

TIL SOPHIE THALBITZER

Naar Du lykkelig, som Danneqvinde,
med en Pusling ved din hulde Barm,
Smiler fro til svundne Tiders Minde,
Favnet af din ædle Mages Arm;
Naar med Modersiel i klare Blikke,
Og med Hustrue-Hiertet i dit Bryst
Du gienkalder mangt et „Glem mig ikke“,
Og hentrylles i Erindrings Lyst;
Naar Du signer gyldne Pige-Dage,
Da de mange Skarer hyldte Dig: —
Kald Dig og en syg Poet tilbage,
Lad mig haabe, Du vil mindes mig!
Ogsaa jeg har paa dit Øie stirret,
Trykt min hede Læbe til din Haand,
Og lyksalig, underlig, forvirret,
Troet min Aand beslægtet med din Aand.
Ogsaa jeg har knælt for Skiebnens Fader,
Naar jeg ofte, ofte tænkte Dig,
Sukket: „Du, som signer Myriader,
Fader, giør Sophie lykkelig!“
Jeg var stolt, fordi jeg kunde fatte,
Hvad vi hver, som hyldte Dig, forstod:
Alt dit Vid, din Yndes rige Skatte,
Og fordi jeg føl'de, Du var god.
Og naar nu jeg hører af Petrine,[1])
At Du har en blid, retskaffen Mand,
At Du smiler med en Engels Mine
Til dit skiønne Kald i Moderstand: —
O! da banker høit mit syge Hierte,
Og jeg er saa ganske himmelglad,
At jeg glemmer selve Krampens Smerte,
Seyrer modigt over Lykkens Had.
Derfor, ædle, skiønne, gode Qvinde,
Naar dit Hierte rummer mangen Ven,
Mig en liden Krog deri lad finde,

---

1) Skal være Catrine.

Om Du troer, jeg ei vanærer den!
Og naar jeg fra Litanie og Møje
Hviler ud i rosensmykket Grav,
Kast imellemstunder hid dit Øye
Til det Blad, som venligt Du mig gav!
Ynd det, peeg derpaa, og sig: „Veninder,
Mange Torne groede paa hans Vei;
Blomster ofred' han til hulde Qvinder:
Her han gav mig en *Forgietmigei.*"

Kiøbenhavn, den 7. November 1796.

Haste.

Der kom ogsaa en stor Pakke trykte Noder en Dag til mig fra Paris. Adressen var: *à Madame Thalbitzer.* Det var *Garonnes* Haand, og da jeg aabnede Pakken, var den første Arie adressert: *à Sophie Zinn.*

Den heed: *Les Adieux.* Ordene vare:

1.

Adieu nos jolis entretiens
ou l'ésprit sans étude
philosophoit sur des riens
dans notre solitude,
Envain je veux vous rappeller
raison, philosophie,
non, rien ne peut me consoler
du départ de Sophie.

2.

Amour, suspends pour un moment
le rigoureux voyage.
Ah! prends pitié de mon tourment,
Puisqu'il est ton ouvrage:

Et vous, que je ne comptais pas,
Heures, coulez moins vite,
ou sans dérober ses appas,
Prenez au moins la fuite.

3.

Goutez, Sophie, en d'autres lieux
une volupté pure;
allez promener vos beaux yeux
sur toute la nature:
Vous n'y trouverez que frimats
dans cette saison morte.
Mais votre oeil ne les craindra pas
avec les feux qu'il porte.

4.

Partez, et n'oubliez jamais,
Trop aimable Sophie,
Que dans mon âme tous vos traits
sont gravées pour la vie.
Que si je ressens dans mon cœur
une douleur extrême;
C'est qu'il n'est pas de vrai bonheur,
Absent de ce qu'on aime.

Min Forfængelighed blev neppe smigret ved slige Complimenter. Jeg læste dem med den største Ligegyldighed, da jeg nu var overbevist om, at Kierlighed, grundet paa Agtelse, er den eeneste varige; og at denne Lykke var bleven mig til Deel.

Trine Fiedlers Forlovelse med *Hey* var aldeles ophævet. Han var reist bort, og et halvt Aar derefter blev hun gift med en tydsk Kiøbmand ved

Navn *Scheuermann,* som etablerede sig i Kiøbenhavn.[1])

Den følgende Vinter blev min *Ludwig* meget syg. I 8 Dage laae han næsten uden Haab. Jeg var utrøstelig; Gud forbarmede sig over min Jammer, han kom sig igien; men var i meget lang Tid derefter meget svag. Da han blev frisk, fik min Svigermoder et apoplektisk Tilfælde, som gav hendes svage Helbreed det sidste Stød. Hun døde et Aar derefter med den Hengivenhed i Guds Villie, som er den sande Kvinde egen. Hun tog en meget rørende Afsked med os og velsignede os alle. Endskiøndt hun var Grandmamas eneste Barn, kan jeg ikke sige, hun tog sig hendes Død meget nær. Hun var nu selv henimod 80 Aar gammel, og hendes Følelser vare saa sløve, at intet meere giorde heftigt eller varigt Indtryk paa hende.

Kort Tid derefter givtede min Svoger sig med Jomfrue *Holm* fra Helsingøer, en meget smuk og behagelig Pige; og min Mand tog ham i Compagnie med sig. Jeg har aldrig kiendt to Brødre saa enige som min Mand og hans Broder. I de 12 Aar, jeg næsten daglig har set dem sammen, har jeg ikke hørt dem disputere for Alvor eller seet dem være vreede paa hinanden en eeneste Gang.

---

[1]) Grosserer Georg Frederik Vilhelm Scheuermann (1771—1811), Søn af en Overførster i Meklenborg, var indvandret derfra; han var en begavet Mand, der skabte sig en god Forretning og $^{25}/_{8}$ 1798 blev gift med Cathrine Fiedler; men allerede før 1807 opbragte Englænderne et af hans største Skibe og kort efter døde han en brat Død. Boet stod uopgjort i flere Aar, saa kom Rigsbankforordningen og ødelagde, hvad der var tilbage. (Se Fr. Hammerich. Et Levnetsløb udg. af Angul Hammerich Kbh. 1882. S. 296.) Men da var hans første Hustru Trine Fiedler længst død. Af hans Hustru Charlotte Louise Zinn (se Side 65) gives i den nævnte Bog et fortrinligt og karakteristisk Billede.

Jeg kom nu ikke saa ofte til Kiøbenhavn som før, da min *Ludwig* i Almindelighed blev syg, naar vi kom hiem igien og det var at betale Fornøielsen altfor dyrt. Engang hvert Fierding Aar maatte vi dog reise derop for at glæde min Fader.

Trine Scheuermann havde været i Pyrmont med sin Mand. Jeg besøgte hende strax efter hendes Hiemkomst. Hun loed til at være lykkelig, og var saa rask og munter, som jeg endnu aldrig havde seet hende.

Nogen Tid derefter meldte hendes Mand mig, at hun havde faaet en velskabt Søn [1]). Denne Efterretning glædede mig meget, og havde glædet mig meere, ifald min Mand ikke paa samme Tid havde misted 10000 Rixdaler ved *Rose & Siem's* Fallissement i Kiøbenhavn. Dette var et betydeligt Tab for ham, da han skyldte disse Penge til min Fader, og vi vare nødte til at reise til Kiøbenhavn, for at tale med ham derom. Det var en tung Reise; men min Fader var dog ikke saa vreed, som jeg havde frygtet, og da min Mand og min *Ludwig* vare raske, glemte jeg snart Pengene.

Grouvelle var reist til Paris og havde givtet sig der. Nogen Tid efter at denne Nyhed var kommen til Kiøbenhavn, hørte jeg, at den ældste Frøken *Schnell* havde druknet sig. Jeg kiendte hende meget godt, da hendes yngre Søster, *Charlotte*, havde været i Pension tilligemed mig hos *Henriette Erichsen*. *Ulrike*, saaledes heed den ældste, var en meget elskværdig Pige. Hun var

[1]) Frederik Ferdinand Scheuermann, død som Student 1820.

ikke smuk, men besad mange Talenter; især spilte hun fortreffelig paa Claver. Hendes Søster, *Charlotte*, var en fuldkommen Skiønhed, men havde hverken *Ulrikes* Forstand eller Kundskaber. Deres Fader var en rig Adelsmand; men desuagtet en meget ivrig Demokrat, og vilde, at hans hele Huus skulde være det. Da de franske Commissairer og *Grouvelle* kom til Kiøbenhavn, søgte han strax at giøre deres Bekiendtskab, og indbød dem til sit Huus, endskiøndt de hverken havde Recommendations-Breve til eller stoede paa nogen Maade i Forbindelse med ham. De beundrede *Charlottes* Skiønhed; men endnu meere *Ulrikes* Forstand og Talenter. Man sagde, at *Grouvelle* især viiste hende megen Opmærksomhed. Om hun nu har troet, han havde alvorligere Hensigter, eller om han virkelig har friet til hende, veed jeg ikke; men man sagde, at fra det Øjeblik af han var reist til Paris, var hun bleven meget tungsindig. En Fremmed, som kom ud til dem en Aften paa Landet, hvor de laae om Sommeren, fortalte, at *Grouvelle* havde havt Bryllup og kom nu snart tilbage til Kiøbenhavn med sin unge Kone. *Ulrike* taug; men klagede lidt efter over stærk Hovedpine og gik til Sengs.

Morgenen derpaa stoed hun meget tidlig op, klædte sig, og tog Hat og Schawl paa; da hendes Søster, som laae i samme Stue som hun, halv i Søvne spurgte hende, hvor hun vilde hen, svarede hun, at siden det var en saa deilig Morgen, vilde hun gaa ud og botanisere. Dette var intet usæd-

vanligt, og *Charlotte* lagde sig ganske roelig til at sove igien. — Men *Ulrike* blev borte meget over den sædvanlige Tid. Man ledte længe forgieves efter hende, og fandt hende endelig i en Søe, som var nær ved hendes Forældres Lyst-Sted. Hendes Lommer vare fyldte med Steene, og man sagde, at hun havde maattet gaae et langt Stykke ud i Søen, førend den var dyb nok til at drukne i. — *Charlotte*, som holdt meget af sin Søster, bebreidede sig, at hun havde ladet hende gaae eene ud den Morgen. Hun tog sig hendes Søsters Død saa nær, at hun fik en Bryst-Feber, som dræbte hende et Aar efter hendes Søster[1]).

Jeg saae ikke *Grouvelle* efter hans Tilbagekomst til Kiøbenhavn; men man sagde, at uagtet han holdt meget af sin Kone, var han dog aldrig munter meere. Han blev endnu nogle Aar som fransk Minister i Kiøbenhavn, og fik siden et betydeligt Embede i Paris. 5 Aar derefter læste jeg i Moniteuren, at han var død af en tærende Feber[2]).

Da min *Ludwig* var lidt over 2 Aar gammel, kom en fransk Emigrant ved Navn *de Juge* og hans Kone til Byen [Helsingøer]. De vilde oprette en Skole og havde de bedste Recommendations-Breve. Fru *de Coninck* kom selv til Helsingøer for at anbefale dem til sine Bekiendtere. *De Juge* var ikke over 28 Aar, og hans Kone kun nogle og 20. Det var et smukt Par; men hun havde ikke det fine

1) Ulrike Schnell, født 1773, døde den 2. Juli 1798 paa Springforbi, og Søsteren, Charlotte Frederikke, født 1777, Aaret efter 25. Marts. De var Døtre af Godsejer Jacob Schnell, der ejede Næs Jærnværk i Norge og senere Holtegaard.

2) Se Side 73.

Væsen, som man skulde ventet hos en fransk Dame. Han derimod var en meget behagelig Mand og blev snart almindelig yndet i Helsingøer. Deres Skole havde god Fremgang, og de bleve indbudne i de bedste Huuse i Byen.

Efter min Svigermoders Død, førte jeg Huusholdningen, og ved min Svogers Givtermaal bleve vores Bekiendskaber meere udvidede. Vi vare ofte i Selskab med *de Juges*, og da Frue *de Coninck* ogsaa havde anbefalet dem til os, havde min Mand intet imod, at jeg indbød dem. Han kunde desuden meget godt lide *de Juge*, som var munter og vittig, som de fleeste Franskmænd. De kom til at bo lige overfor os, og da baade min Mand og jeg talte bedre og hellere fransk, end de fleeste Familler i Helsingøer, saa kom vi gierne sammen et Par Gange om Ugen, enten vi hos dem, eller de hos os. I et halvt Aar vedvarede vores Omgang uforstyrret. Jeg mærkede nok, at *de Juge* ikke levede godt med sin Kone; men da hun sommetider var meget urimelig og ikke loed til at have havt den bedste Opdragelse, undredes jeg ikke derover.

En Aften, vi vare indbudne at spise hos dem, proponerede hun min Mand, efter at vi havde drukken The, at spille Piquet med sig. Kortspil har altid været min *bête d'aversion*, og *de Juge* spurgte mig derfor, om jeg hellere vilde spille et Partie Schak med ham. Jeg svarede Ja; men undrede mig over, at han, som ellers spilte meget godt, den Aften var saa distrait, at han ikke giorde et fornuftigt Træk.

Jeg spurgte ham om Aarsagen, og han svarte mig kun med et Øjekast, som jeg ikke kunde misforstaae; men som, da jeg aldeles ikke ventede det, sadt mig i en meget ubehagelig Forlegenhed. Jeg endte vores Partie saa snart som mueligt, gik hen til min Mand og gav agt paa hans Spil. *De Juge* stod bag sin Kones Stol og havde sine Øjne uafladelig henvendte paa mig. Han vidste min Mand var kortsynet og frygtede derfor ikke, at han skulde bemærke det.

Efter Bordet spillede Madame *de Juge* den smukke Arie af *Florian: „Derobe ta lumiere etc.“* paa Cithar; hun var forkiølet og kunde ikke synge; men *de Juge* sang den med en Følelse og et Udtryk, som baade min Mand og hans Kone beundrede; men som aldeeles ikke glædede mig.

Min ugeneerte Omgang med *de Juges* var nu forbi. De kom til os som sædvanligt; men jeg indbød dem saa sielden som mueligt, og gik ikke derhen, uden min Mand var med. Desuagtet greb *de Juge* alle Lejligheder for at bevidne mig sin Kierlighed; men da det var paa den ærbødigste Maade, og han var saa discret, at ingen andre mærkede det, saa brød jeg mig tilsidst ikke meere derom, og slog det hen i Spøg, da jeg elskede min Mand alt for oprigtig til, at jeg nogensinde kunde troe, en anden Mandspersons Kierlighed kunde blive mig farlig. Imidlertid havde jeg giort bedre i ikke at spøge med den uvilkaarligste af alle Lidenskaber.

Den berømte Taskenspiller *Jonas* kom til Hel-

singøer. Vi vare indbudne til *de Juges* den Aften, han skulde vise sine Kunster. Min Mand havde taget 4 Billetter og gav de 2 til *de Juge* og hans Kone, derpaa gik han endnu hiem for at skrive et Brev, inden vi skulde gaae. Madame *de Juge* syntes, hun var ikke pyntet nok og gik i sit Sovekammer for at klæde sig om. Jeg vilde have fulgt med hende; men hun sagde, ingen Mennesker maatte se paa hende, naar hun klædte sig paa, og da jeg ikke vilde have, *de Juge* skulde troe, jeg var bange for ham, blev jeg. — Da vi vare eene, begyndte jeg at tale om ligegyldige Ting; men hans Svar vare afbrudte og forvirrede, og endelig kastede han sig for mine Fødder, sagde mig, at hans Kierlighed var uovervindelig, at jeg maatte have Medlidenhed med ham, og Gud veed hvad alt meere. Da jeg havde besluttet at ansee den hele Sag for Spøg, gav jeg ham mit Lommetørklæde, og bad ham lægge det paa Gulvet, inden han knælede; og da det ikke hjalp, gik jeg til Klokken og ringede. Pigen kom, og jeg bad hende gaae over til min Mand, og bede ham komme saa snart som mueligt, da jeg frygtede, vi ellers vilde komme for sildig til Kunsterne. Da hun var gaaet, talte jeg til *de Juge*, som om intet var forefaldet; men han gik i heftig Bevægelse op og need af Gulvet, og svarte mig ikke. Dette var mig dog kierere end at see ham knæle.

Endelig kom min Mand, og lidt efter Madame *de Juge*. Da vi skulde gaa i Klubben, bød min Mand hende Armen, og *de Juge* maatte naturlig-

vis bevise mig samme Høflighed. Han lod til at være vreed; men da vi kom hiem, var nok hans Vreede forbie; thi idet vi gik ind af Gadedøren, og Pigen maatte løbe hen at tænde sit Lys, som var slukket af Blæsten, trykte han min Haand med en saadan Heftighed til sit Hierte, at jeg følte en Lorgnet blev knuset, som han altid bar paa sit blotte Bryst. Jeg sled min Haand løs, og da Pigen kom med Lyset, saae jeg, han var ganske bleeg, og at hans Skiorte og Vest var blodig. Han holdt sit Tørklæde for Ansigtet, sagde, han havde Næseblod, og gik strax op for at klæde sig om. Da han kom ind til os igien, var han endnu meget bleeg, og jeg saae, at han ofte med en smertelig Mine og ligesom imod sin Villie lagde Haanden paa Brystet. Min Mand spurgte ham, om han ikke var vel, og han sagde, han havde et Sting i Brystet, som smertede ham meget. Jeg havde Medlidenhed med ham, og kunde ikke nænne at spøge og lee, som jeg pleiede.

Da man siger, Medlidenhed er det første Skridt tii Kierlighed, var det maaskee ret godt, at jeg nogen Tid derefter, en Aften, *de Juges* havde spist hos os, fandt et Brev i min Syepose, som bevægede mig til at giøre alvorlig Ende paa den heele Sag. — Det var det første Brev, han havde skreven mig til. Jeg vidste ikke, hvorledes jeg uden at compromittere mig kunde give ham det igien, da jeg aldrig var eene med ham. Jeg besluttede altsaa at brænde det; men jeg kunde dog ikke overvinde min Nysgierrighed. Jeg læste det først. Brevet

var som et almindeligt Kierligheds-Brev; men desuagtet meget ærbødigt. Slutningen derimod var skreven i en ganske anden Tone, og forekom mig meget bekiendt. Det var følgende Sted af „Heloïse“:

O *Sophie!* quelque sort que m'annonce un transport dont je ne suis plus maître, quelque traitement que votre rigueur me destine, je ne puis plus vivre dans l'état ou je suis, et je sens qu'il faut enfin que j'expire à vos pieds . . . ou dans vos bras.

Jeg gienkiendte Rousseaus brændende Stil; men for at være vis paa min Sag, giemte jeg Brevet til Dagen derpaa, da jeg bad Frue *Berner* laane mig „Heloïse“. Det fiortende Brev i første Bind endte ligesom mit, undtagen der stod *Julie* istedenfor *Sophie*, og *tu* istedenfor *vous*. Dette forekom mig altfor komisk. Jeg kunde næsten ikke modstaae Fristelsen at afskrive Begyndelsen af Julies Svar, og sende ham det, for at bevise ham, at jeg havde mærket hans Plagiat. Imidlertid brændte jeg mit Brev, og det giorde mig kun ondt, at jeg ikke turde meddele nogen min moersomme Opdagelse.

Nogle Dage derefter spiste vi tilligemed *de Juges* hos *Berners*. Jeg tog første Deel af „Heloïse“ med mig derhen. Frue *Berner* spurgte, om jeg ikke vilde have Fortsættelsen. Jeg sagde Nei, og fortalte paa Fransk, at jeg kun havde laant den første Deel, for at læse et Sted af et Brev, som en Herre i Kiøbenhavn havde afskreven i Form af en Kierligheds Erklæring til en af mine Ven-

inder. Madame *de Juge* spurgte, hvilket det var, og jeg læste Slutningen af det omtalte Brev høit, og føiede til, at min Veninde havde havt stor Lyst til at svare, som Jomfruen svarede Frieren i den bekiendte Anecdote om ham, der udskrev et Frier-Brev af en Roman: „Svaret staaer paa den anden Side.“

De Juge sadt i Vinduet og hørte hvert Ord. Han gik bort lidt efter, og sendte en Undskyldning, at han ikke kunde komme igien, da han havde faaet Breve fra Kiøbenhavn, som han endnu samme Aften maatte besvare.

Dagen efter kom han til min Mand paa Comptoiret. Det var Post-Dag, og min Mand bad ham gaae i Stuen, til hans Post var færdig. Jeg var eene med min *Ludwig* og Grandmama. Hun talte ikke Fransk, og *de Juge* talte ikke engelsk; men hun kunde godt lide ham, siden han var en Adelsmand og en ivrig Aristocrat.

De Juge begyndte at tale om sin Kierlighed; men jeg var nu kied af den Spøg, og bad ham meget alvorlig at holde op dermed, ifald han ikke vilde, jeg skulde sige det til min Mand; jeg føiede til, at jeg ofte havde hørt, en Franskmand ikke giorde sig nogen Skrupel over at forføre sin Vens Kone; men at jeg aldrig havde troet det førend nu. Derpaa talte jeg engelsk med Grandmama, som om *de Juge* ikke havde været i Stuen, og han gik. Han har ikke siden talt til mig om Kierlighed, hverken med Ord eller Miner. — Kort Tid derefter fik han Brev fra sin Moder, at han og

hans Broder, som var Lærer ved Kadetterne i Kiøbenhavn, vare udstregne af Emigrant-Listen, og at de ufortøvet maatte vende tilbage til Frankerige, ifald de vilde have deres Faders Gods, som endnu ikke var solgt[1]).

Han lavede sig strax til at reise; men tog ikke Madame *de Juge* med. Han lovede at skrive efter hende, naar han fandt sine Affairer i den Tilstand, at det var værdt at blive i Frankerige. Hvis ikke, vilde han komme tilbage til Helsingøer igien. I Begyndelsen fik hun ofte Brev fra ham, siden sieldnere, og en Dag kom hun grædende til mig og fortalte, hendes Mand havde skreven hende til, at han havde solgt sin Andeel af Godset, var gaaet i Compagnie med en Franskmand, som vilde etablere sig i Petersborg, og bad hende reise derhen, da han ikke kunde gøre saa lang en Omvei for at hente hende.

Hun solgte alt det Tøy, de havde bragt med dem, og hvad de siden havde kiøbt i Helsingøer, og fik derfor noget over 1000 Rdlr., som hun bad min Mand give sig en Vexel paa Petersborg for. Hun bad ham ogsaa om nogle Recommandations-Breve til Kiøbmænds Huuse, han kiendte der, da hun ikke var sikker paa at treffe sin Mand, strax ved sin Ankomst i Petersborg. Etatsraad *de Coninck* og Fader gave hende ogsaa Breve med, og saaledes forsynet reiste hun.

---

1) Major de Juges Skole omtales meget nedsættende i Kapt. Meidells Afhandling i Dansk Tidsskrift 1900, men han forvexles her med Broderen, den fhv. Kavalleriofficer Charles François Louis de Juge eller Dejuge, der i nogle Aar var Lærer i Fransk ved Søkadetkorpset og udgav nogle Lærebøger. De vendte begge tilbage til Frankrig 1803. (Pers. Tidsskr.).

Jeg har siden hørt af en Engelskmand, som havde kiendt hende i Berlin, at hun var en Maler-Datter fra Brüssel, (hun malede selv overordentlig godt), at hun var anseet i Berlin som den portugisiske Ministers Maitresse, og efter dennes Afrejse tog imod Besøg af andre Kavallerer, hvoriblandt *de Juge* var, som dengang var Officeer i Prindsen af Oraniens Tjeneste. Hun reiste bort med ham; men ingen troede, de vare virkelig viede sammen. En Kiøbmand fra Petersborg, som kom til Helsingøer nogle Aar derefter, og som min Mand havde givet hende Brev med til, fortalte os, at hun strax efter sin Ankomst til Petersborg havde søgt om at blive Gouvernante, og ogsaa faaet en meget god Plads hos en russisk Greve. Hun havde aldrig talt om, at hun ventede sin Mand; men var snart bleven kied af at være Gouvernante, og var reist til Odessa med en fransk Emigrant, hvor han formodede, hun vilde ende sine Dage.

Ifior Vinter fik min Mand Brev fra *de Juge*, hvori han skrev, at han havde etableret sig i Paris, og anbefalede sig som Commissionair hos ham og hans Venner i Helsingøer. —

Da min *Ludwig* var lidt over 3 Aar gammel, og vi som sædvanlig reiste til Kiøbenhavn til min Faders Fødselsdag, hørte jeg der, at *Christmas* var gift med Frøken *Hanne Heinrich*, og *Terborch* med hendes ældre Søster. — Jeg hørte ogsaa, at *Heiberg* var landsforviist. Det giorde mig meget

ondt. Mine Brødre tilligemed en Deel af hans øvrige Venner gik hen til ham om Aftenen[1]), en Time, førend han skulde reise, for at tage Afskeed med ham. De fulgte ham et Stykke paa Vejen, og kom meget bedrøvede hiem igien. Madam *Heiberg* havde besvimet adskillige Gange, og hendes Søn, et Barn paa 6 Aar[2]), havde holdt saa fast ved sin Faders Kiole, at han neppe kunde slide sig løs fra ham.

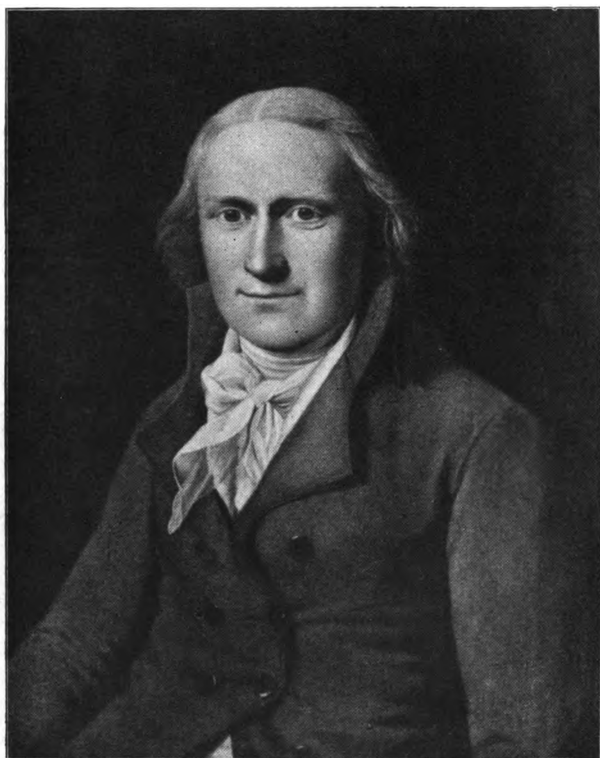
Dagen efter besøgte jeg Madam *Heiberg*. Hun laa paa Sophaen og lod til at være meget bedrøvet. Hun hilste mig fra sin Mand, som hun sagde ogsaa havde erindret mig, inden han reiste. Hans Portrait, malet af *Juul*, og frappant ligt, hang over Sophaen. Hans Søn stod og hulkede i en Krog. Jeg kunde ikke see paa dem uden med Veemod at erindre de glade Timer, jeg havde nydt i dette Huus, som nu var Sorgens Bolig.

Jeg troer virkelig, Madam *Heibergs* Bedrøvelse var oprigtig, og dog — hvor forunderligt er det menneskelige Hierte. Et Aar derefter giftede hun sig med en svensk Baron *Gyllemborg*, som havde været *Heibergs* fortroligste Ven[3]).

Den stakkels *Heiberg* levede de to første Aar meget kummerligt i Paris, og dog elskede han sin Kone saa inderlig, at han, hvergang han fik Brev fra hende, indbød de af sine Landsmænd, som opholdt sig i Paris, for at deeltage i hans Glæde,

---

1) Den 15. Februar 1800.
2) Johan Ludvig Heiberg var dengang fyldt sit 8de Aar.
3) Se iøvrigt Johanne Louise Heibergs Bog: P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg. 1883.

P. A. HEIBERG

gav dem en lille Collation, og fortalte dem, hvad nyt hun havde skreven ham til, der kunde interessere dem.

Den unge Doctor *Lorenzen*[1]) fortalte mig, at han havde været med *Heiberg* paa et Kaffehus i Paris, da han fik det sidste ulykkelige Brev fra sin Kone, som meldte ham hendes Forlovelse med *Gyllemborg*. Han glædede sig som et Barn, da han modtog Brevet; men neppe havde han læst nogle Linier, førend han blegnede, tabte det af Haanden, og stirrede ubevægelig paa alle dem, der vare i Værelset, uden at sige et Ord. *Lorenzen* lod hente en Vogn og kiørte hiem med ham. Det varede længe, inden han kunde tale, han blev meget syg Dagen efter, og maatte ligge til Sengs i nogle Uger.

For 2 Aar siden er *Heiberg* bleven udnævnt til privat Secretair hos *Talleyrand* (Prindsen af Benevent), som man siger har megen Fortrolighed til ham. Etatsraad *Brun*, som var i Berlin, dengang de Franske rykkede ind der, fortalte, at han ingen Pas kunde faa, førend han havde giordt *Heiberg*, i hvis Forgemak han næsten maatte vente 1 Time, sin Opvartning. Grev *Holck* saae ham et halvt Aar senere i Warschau og spiste til Aften med ham hos Prindsen af Benevent. Han fortalte, at *Heiberg* gik ham strax imøde, og sagde, han glædede sig over at see en af sine Landsmænd; men talte intet uden Fransk med ham, og

[1]) Denne Dr. Lorenzen er muligvis og rimeligvis den samme, som blev gift med den separerede Fru Christmas, se Side 84 og 159.

saa høit, at alle de Omstaaende kunde høre, hvad han sagde. —

Da min *Ludwig* var 4 Aar gammel, stoed jeg Fadder til *Scheuermanns* anden Søn [1]). *Trine* havde meget ondt i sit Bryst; men var dog hiertefrisk og laa ikke til Sengs. 14 Dage efter skrev min Søster *Lotte* mig til, at *Scheuermanns* ældste Søn var faldet med en Gaffel i Haanden, som han havde stødt dybt ind i Halsen. Hans Moder var bleven saa forskrækket derover, at hun havde faaet Nervefeber, og var meget slet.

Dette foruroligede mig meget, især da jeg siden ingen Brev fik, uagtet jeg adskillige Gange bad min Søster lade mig vide, hvorledes det var med *Trine*. Jeg kunde ikke længere udholde denne Uvished og skrev til *Scheuermann*. Dagen efter fik jeg følgende Svar:

Verehrungswürdigste Freundinn!

Nehmen Sie auf Ihre freundschaftliche Anfrage diese beyliegende Papiere als Antwort an. Ihr theilnehmender Brief wird mir in diesem Augenblick, da ich von dem Grabe der edelsten Gattinn zurückkehre, überreicht. Der Gott, der Tugenden belohnt, wird auch ihr, die so schuldlos diese Welt verlies, himlisch lohnen! und ihr verklärter Geist wird mich und meine beyde mutterlose Waysen tröstend umschweben, dass ich nicht ganz unterliege. Gott segne Sie, vortrefliche Frau für alle Freundschaft, die Sie der Verewigten schenkten, und wünschen Sie Trost für Ihren unglücklichen

Scheuermann.

1) Vilhelm Theodor Scheuermannn, født 1801 og død 1830 som Godsejer i Jylland, Forst- og Jagtjunker.

De indlagte Papirer vare *Trines* Gravskrift, og en Sang, som hendes Veninder havde sungen over hende, da de fulgte hende til Jorden[1]).

Jeg var næppe kommen mig lidt af den Skræk og Bedrøvelse, dette Dødsfald foraarsagede mig, da min Fader fik et apoplektisk Tilfælde. Min Mand reiste strax til Kiøbenhavn; men jeg kunde ikke følge med, da jeg hver Dag ventede min Nedkomst. Min Fader kom sig igien, og min Mand bragte min Søster *Lotte* med sig til Helsingøer, for at være hos mig, medens jeg laa i Barselseng.

Den 17de Marts 1801 blev min *Billy* født. 3 Dage efter kom den engelske Flaade under Admiralerne *Nelsons* og *Parkers* Commando og lagde sig til Ankers uden for Cronborg. Da man vidste, der skulde skydes paa dem, ifald de vilde seile igiennem Sundet, og de engelske Admiraler i dette Tilfælde havde truet med at ødelægge Byen, bleve alle Indvaanerne meget forskrækkede, og flygtede Nat og Dag. Min Tilstand hindrede mig i at tage Deel i den almindelige Fløtning; men jeg laae, især om Natten, i en usigelig Angst, snart ved at høre Kanoner blive kiørt paa Cronborg, snart ved Allarm-Trommen og ved en evig Kiørsel af Vogne med Fløtte-Gods. Desuagtet led hverken min *Billys* eller min Helbreed derunder. Min Søster, som havde megen Courage, opmuntrede mig ved alle Leiligheder. Hun pakkede vores Linned og Sølvtøi ind, og min Mand lod det indmure i Kielderen; men da jeg fik Tilladelse at staae op og saae,

[1]) Cathrine Scheuermann, født Fiedler, døde $^{29}/_{9}$ 1800, kun 25 Aar gammel.

at næsten alle Huse vare tomme, og store Kar med Vand udenfor Dørene, bad jeg min Mand kiøre bort med mig og Børnene. Meget langt kunde jeg ikke taale at fløttes. Min Mand skrev derfor til en af hans Venner, Hr. *Howden*, som havde et Lyst-Sted en Fierding-Vej fra Byen [1]), og bad ham om Huslye for mig og Børnene, selv vilde han ikke følge med.

Da min *Billy* var 11 Dage gammel, kiørte jeg med ham og min *Ludwig* paa „Ladegaarden" — saaledes heed *Howdens* Lyst-Sted. Vi bleve meget vel imodtaget af ham og hans Kone.

2 Dage efter gik den engelske Flaade igiennem Sundet, og 4 Bombardeerbrigger lagde sig ved Marienlyst for at bombardere Cronborg, imedens Flaaden seilede forbi. Af deres Bomber faldt endeel i Helsingøer uden at giøre synderlig Skade, og ikke en af dem tændte. Min Mand og min Søster kom kiørende ud til mig. Vi kunde meget tydelig see fra Ladegaarden, som ligger paa en Bakke, da Flaaden seilede forbi og blev beskudt fra Cronborg. De fem første Skibe gik tæt forbi Fæstningen og lod til at blive trufne af Kuglerne. De giorde Signal til de andre, som derpaa seilede saa nær ved den svenske Kyst, at Cronborgs Kugler ikke kunde naae dem.

Efter 2 Timers Forløb vare alle Skibene tilligemed Bombardeer-Briggerne seilede forbi, og Dagen efter vendte vi ganske roelige tilbage til

---

[1]) Købmand Arthur Howden i Helsingør ejede „Kronborg Ladegaard", et Landsted $1/4$ Mil fra Helsingøer.

Helsingøer. Den 2den April havde vi igien en ængstelig Dag. Vi kunde ganske tydelig høre Kanonaden paa Kiøbenhavns Rheed, og fik ikke Udfaldet at vide førend Dagen derpaa.

Efter at Vaabenstilstanden var sluttet, blev min *Billy* døbt, og jeg havde den Fornøielse at see min heele Famille i Helsingøer; men min Fader var saa forandret, at jeg ikke kunde tilbageholde mine Taarer, da jeg saae ham. Den Gang han tog Afskeed med mig, lod det til, som om han selv troede, han ikke fik os meere at see, han velsignede mine Børn og græd, da han omfavnede min Mand og mig. Jeg smigrede mig dog med, at hans stærke Constitution vilde overvinde den Svaghed, hans apoplektiske Tilfælde havde efterladt ham.

Nogen Tid efter kom *Garonnes* Broder, *Hippolyte Garonne* til Helsingøer. Han havde Recommendations-Brev til os fra min Fader. Han fortalte, at hans Broder *Auguste* havde givtet sig i Paris med et meget elskværdigt Fruentimmer, og at *Duveyrier* strax efter hans Ankomst til Frankerige var bleven udnævnt til General-Commissair ved Armeen i Italien, og nu var Medlem af Tribunalet.

Den franske Legations-Secretair *Desaugiers* [1]) som besøgte os, da han kom fra Paris, bekræftede alt, hvad *Garonne* havde sagt, og føiede ydermeere til, at *Duveyriers* Kone havde været ham utroe,

[1]) August Felix Desaugiers kom som Sekretær hos Grouvelle til Kbhvn. 1793 og kom atter tilbage med ham 1796. Han opholdt sig derefter her i Landet som fransk Konsul i Kbhvn. og Helsingør til 1815.

imedens han var i Kiøbenhavn, hvilket sadt mig i den største Forundring, da jeg erindrede, hvilke kierlige Breve hun skrev ham til. *Desaugiers* fortalte ogsaa, at *Duveyrier* strax lod sig skille fra hende, da han kom til Paris; og efter hans Hiemkomst fra Italien, hvor han havde erhvervet sig en stor Formue, giftede han sig med cidevant Comtesse *Ségur*, en Cousine til den Marquis *de Ségur*, som nu er Keiseren af Frankriges Oberceremoniemester.

Delamarre lever paa en meget briliant Fod i Paris, og har aabent Taffel til 30 Personer engang om Ugen.

Castera har skreven de berømte Memoirer over Cathrine den Anden, hvoraf jeg siden har læst en engelsk Oversættelse. —

Jeg levede nu et halvt Aar meget lykkelig. Min Mand, og mine to kiere Drenge vare friske. Jeg havde selv lært min *Ludwig* at læse Dansk, og han gik i Skole hos en fransk Abbée[1]), hvor han giorde meget god Fremgang; men min Lykke blev atter forstyrret ved min Faders Død, som indtraf om Vintren 1802.

Da jeg næste Foraar reiste til Kiøbenhavn, var Frue *Erichsen*, Madame *Terborch*, og Casserer *Lacoppidan* døde, og Frue *Christmas* havde havt en scandaleux Historie med sin Tiener, som hendes Mand tilgav hende; men som desuagtet giorde megen Opsigt i Kiøbenhavn.

---

[1]) Abbed Tellier. Se Clausen og Rist, Memoirer II., Side 51 og 147.

Den følgende Sommer blev min ældste Søster forlovet med *Scheuermann*[1]). Vinteren derpaa kom Instructeur *Schwarz* med et Selskab af Skuespillere til Helsingøer. Jeg havde altid holdt meget af Comedier. Min Moders ældste Broder havde i min Barndom giftet sig med en Aktrice[2]), og deels af Kierlighed til hende, deels af Nødvendighed, da han som Copist i Rentekammeret ikke kunde leve af sin Gage, var han selv bleven Acteur. Mine Bedsteforældre og min Fader vilde i Førstningen intet vide af ham at sige; men siden bleve de dog forsonede, og han kom hver Søndag hos os med sin Kone.

Hvem har kiendt *Madame Preisler* i de 10 Aar, hun var givt med min Onkel, og ikke været indtaget af hende! Hendes smukke Figur, hendes deilige Ansigt, hendes indtagende Væsen, hendes Munterhed, hendes Forstand, og meer end alt dette, hendes fortreffelige Hierte, giorde hende elsket af alle. Man glemte hendes Letsind, hendes Coquetterie og Forfængelighed, naar man saae, hvorledes hun aldrig kunde lade en Fattig gaae ubønhørt fra sig. Saalænge hun selv havde en Skilling, maatte hun deele den. Jeg har seet hende skiere hendes eneste sorte Kiole i Stykker for at sye den om til 2 fattige Piger, som skulde confirmeres. Om Middagen var hendes Kiøkken fuldt optagen af Fattige, som hun uddelte Middagsmad til, førend hun selv begyndte at spise. Naar jeg

1) Se Side 65.
2) Se Side 23.

nu saae denne indtagende Kone paa Theatret, hvorledes hun næsten spilte enhver Rolle til Fuldkommenhed og henrev Tilskuerne til lydeligt Biefald, hvergang hun forlod Scenen, saa var det vel intet Under, at jeg fra mit 6te til mit 16de Aar holdt overmaade meget af hende, og ikke var gladere, end naar hun om Søndagen repeterte sin Rolle for mig.

Min Onkel var ogsaa en god Skuespiller og et smukt og interessant Menneske. Han havde megen Forstand, spilte fortreffelig paa Klaveer, og talte meget videnskabelig om den dramatiske Kunst. Han laante mig alle *Rahbeks* dramatiske Recensioner. Næsten i ethvert Blad læste jeg Berømmelser over Tante og Onkel. *Madame Preislers* Portræt var pouseret i Gibs og stukken i Kobber, og Digterne kappedes om at giøre Vers, hende til Ære.

Jeg erindrer, at da *Baggesen* bragte hende sin Rolle som *Almansaris* i „Holger Danske", havde han skreven foran i Bogen:

En Helt af Steen, en Helt af Æther stod
Ved Deres Trylle-Vink i Fare for at synde.
Spil derfor Rollen ei med Deres hele Ynde;
Thi *Holger Danske* er af Kiød og Blod.

Uagtet al den Virak, man strøede hende, vedblev hun dog at være lige elskværdig, indtil min Onkel flygtede fra Kiøbenhavn med Jomfru *Fredelund*, en Aktrice, som hverken havde hans Kones Skiønhed eller Talent [1]). Efter den Tid blev ogsaa

[1]) Jfr. Fredelund var egentlig Figurantinde; efter en Benskade fik hun Lov at forsøge sig som som Elev i Skuespillet, først i Elevskolen paa Hof-

hendes Opførsel meget uanstændig, hun forfaldt til alle Slags Udsvævelser, og hendes Død, som var en Følge deraf, indtraf 6 Aar derefter [1]). Efter min Onkels Flugt kom hun ikke meere til os; men den Kierlighed for dramatisk Kunst, hendes Bekiendtskab havde indprentet mig, vedblev uforanderlig.

De Skuespil, *Schwarz* lod opføre i *Helsingøer*, behagede mig overmaade, endskiøndt de fleeste Skuespillere og Skuespillerinder vare maadelige Subjecter.

Iblandt dem var et ungt Menneske, som, lig den Enøiede blandt de Blinde, var den bedste blandt de Maadelige. Han saae godt ud paa Theatret og spillede Elsker-Rollerne, som vare hans Fag, med megen Følelse. Grev Lohenhausens Rolle i „Æresordet“ spilte han saa mesterlig, at alle Helsingøers Damer bleve indtagede af ham, og jeg med min sædvanlige heftige Karakteer maaskee meer end nogen af de andre. Nu blev han indbuden overalt, og hans Beskedenhed giorde, at han vedblev at være yndet af Damerne. Mandfolkene, som nok mærkede, at han ikke var farlig, loe af vores Attachement for ham, især fixerede min Mand mig meget, fordi jeg ved alle Leiligheder roste hans Spil. Lykkeligvis fortalte min Svigerinde mig, at han engang i Mandfolke-Sel-

---

teatret (10/1 1786), senere paa det kgl. Teater, hvor hun 5/10 1789 debuterede som Agathe i „Henrik den Fjerdes Jagt“. Som Skuespillerinde var hun ubetydelig. 16. April 1792 flygtede hun og Preisler, for senere at vende tilbage i en sørgelig Forfatning. Hun blev senere gift. (Overskou, III. 496).

1) Mad. Preisler døde 28. Maj 1797, ikke 36 Aar gammel. Om hendes sidste Dage, se Overskou III., S. 684 ff.

skab, hvor man opregnede de Damer i Helsingøer, som vare charmerede i ham, havde sagt: „De har dog glemt en Dame, hvis Yndest jeg veed, jeg tør smigre mig med," og derpaa nævnte han mit Navn. Dette ærgrede mig meget. Jeg kunde ikke bare mig at fortælle det til min Mand, som kun loe deraf, og indbød ham som sædvanlig; men jeg opdagede nu Feil hos ham, som jeg ikke før havde seet. Jeg fandt, at hans Forstand og Kundskaber ikke vare overordentlige, at hans Spil ofte var affekteret, og at han ikke engang var smuk paa Theatret.

Samme Vinter reiste jeg til Kiøbenhavn med min Mand og mine Børn for at bivaane min ældste Søsters Bryllup med *Scheuermann*.

Paa det Bal, som mine Brødre gav i den Anledning, saae jeg første Gang Frøken *Voss'* Kiereste, Herr *von Schulz*, som havde et Brev til mig fra hende, hvori hun meldte sin Forlovelse med ham[1]). Han lod til at være et meget fornuftigt ungt Menneske. Han bragte mig ogsaa Hilsner fra *Leisching* og *Thorstraten*, og fortalte mig, at de begge vare givte. *Leisching*, som var bleven Legationsraad, med en rig engelsk Enke, og *Thorstraten*, som var bleven Borgmester i Flensborg, med en holsteensk Frøken.

Jeg hørte ogsaa i Kiøbenhavn, at Frue *Christmas* havde sadt Stemplet paa sin forargelige Opførsel ved at løbe bort fra sin Mand og Børn. Nogle Aar derefter givtede hun sig med den unge

1) Se Side 27.

Doctor *Lorenzen*[1]), som hun reiste til Vestindien med. Han døde der for et Aar siden, og hun er kommen tilbage til Kiøbenhavn, hvor hun lever af en Pension, *Christmas* giver hende. *Terborch* er nu givt med hendes yngste Søster, som man siger han lever meget lykkelig med.

Da min *Billy* var 3 Aar gammel, døde Grandmama, og en Maaned efter blev min *Harry* født. Jeg havde næsten været syg heele Tiden, jeg var frugtsommelig med ham, og leed meget i denne Barselseng; men jeg glemte alt, da jeg saae, hvor stor han var. Han veiede næsten 12 Pund, da han blev født. Min gode Moder var hos mig og bidrog ved sin omhyggelige Pleie til, at jeg snart blev frisk; dog min Lykke var ikke fuldkommen, da min Mand paa nogen Tid ikke havde været ret vel.

Doctoren sagde, det var Mangel paa Motion, og vi lejede derfor et meget smukt Landsted en Fierding Vej fra Byen. Min Mand og min *Ludwig* gik hver Morgen til Helsingøer. Om Middagen kom de kiørende ud og spiste med os, og om Eftermiddagen kiørte de til Byen igien, hvor de bleve til om Aftenen. Naar Veiret var smukt, gik min *Billy* og jeg dem imøde, og vi drak da alle The sammen.

O lykkelige Aftener, naar jeg saaledes sad med min Mand, min Moder og mine Børn! Alt for snart ere I hensvundne, og jeg har kun Erindringen tilbage!

---

1) Se Side 84.

Min ældste Broder havde Bryllup i denne Tid med Jomfrue *Skibsted*[1]); men jeg kunde ikke tænke paa at forlade mine kiere Drenge, og min Mand reiste eene til Kiøbenhavn. Jeg haabede, naar vi næste Sommer kom paa Landet, vilde mine Børn blive raske igien. *Billys* Feber forlod ham ogsaa, men *Ludwigs* Øine bleve, uagtet Spanskefluer og Krydder-Thee, som han drak, ved at være daarlige. Man raadte mig til Huus-Raad, nemlig at binde Skrepblade om hans Hoved. Jeg prøvede det, og nogle Dage efter vare hans Øine alt meget bedre; men han fik en slem Hoste, som jeg frygtede var en Følge af Skrepbladene; men som, til min Trøst, dog snart holdt op igien.

Atter levede vi nogle Maaneder lykkelige og glade, da min Mand en Middag bragte mig den ubehagelige Efterretning, at man om Natten havde opbrudt hans Pult, og deraf stiaalen 4000 Rixdaler i Banco-Sedler. Jeg havde Mistanke paa et Menneske ved Navn *Zuber*, som havde været paa hans Comptoir, og som ogsaa var Gierningsmanden, hvilket blev opdaget nogle Dage efter. Min Mand fik sine Penge igien, og *Zuber* blev dømt til at sidde 2 Aar i Forbedrings-Huset. Vi lindrede hans og Konens Kaar, saameget som det stod i vor Magt, og glemte snart denne ubehagelige Tildragelse.

I Begyndelsen af den følgende Vinter var jeg atter saa lykkelig at see min Mand og mine Børn friske og muntre omkring mig, men da min *Lud-*

[1]) Se Side 62.

wigs Øine endnu vare lidt svage, turde jeg ikke lade ham gaae i Skole; men lærte ham selv Engelsk, Fransk, Tydsk og Dansk, hvilket foraarsagede mig megen Glæde, da han havde et fortræffeligt Nemme og en god Hukommelse. Jeg begyndte at lære min *Billy* at læse. Min *Harry* var altid rask.

Min Søster *Scheuermann* besøgte mig i denne Tid med sine Børn. Mine to yngste Søstre vare forlovede. Den ældste med en Fuldmægtig *Lund*[1]) i Rentekammeret, og den yngste med Auditeur *Olsen*[2]). Jeg lovede at komme til deres Bryllup, som var bestemt til næste Foraar. O min Gud! Jeg vidste ikke, hvilken Skiebne der forestoed mig!

I Slutningen af Februari Maaned grasserede en slem Kighoste i Helsingøer. Mine 3 Drenge fik den. Min *Ludwig*, hvis Bryst altid havde været meget svagt, blev især overmaade heftig angreben. En farlig Sliim-Feber slog sig til Kighosten, og da han blev helbredet for den, fik han Tæring. I fiorten Uger svævede jeg mellem Haab og Frygt; men Gud kaldte den Engel til sine himmelske Glæder. Han døde den 23. May 1806, paa min Søster *Mines* Bryllupsdag. Jeg kan ikke tale om min Kummer; den lader sig kun føle, ikke beskrive, — og da vi næste Sommer kom paa Landet, og jeg saae de Blomster, min *Ludwig* havde plan-

1) Se Side 120.

2) Den yngste Søster, Johanne Henriette Zinn, født 1785, blev ca. 1805 gift med Auditør ved Prins Christian Frederiks Regiment Ulrik Christian Olsen (1774—1814). Han var ansat hos Prins Christian Frederik (Chr. VIII) under dennes Ophold i Norge og blev konst. Generalauditør for Søetaten samt Kammerherre. Han fik sin Afsked 4. Maj 1814 og døde 2 Maaneder efter. Hans Datter, Louise Elisabeth, blev 1830 gift med Amtmand, Kammerherre Joh. Ferd. Neergaard til Troiborg m. m.

tet, som alle vare udsprungne, og tænkte paa, at den Haand, der plantede dem, var visnet! — da jeg saae, hvor ordentlig han havde lagt alting i sine Skuffer; da jeg læste de Breve, han havde skreven mig til; — ja, endogsaa de Mærker, han havde lagt i sine Bøger, afpressede mig Taarer, hvis usigelige Bitterhed kun en Moder kan føle — — — dog, lad mig ikke udtømme mig i Klager. — Mine Lidelsers Maal er ikke fuldt endnu!

Krigen imellem Engelland og Preussen, som udbrød dette Aar, giorde min Mands Handel meget ubetydelig; men dette Uheld var saa ringe imod vores *Ludwigs* Død, at vi neppe følte det. Ogsaa for Preussen var dette Uheld ubetydeligt imod den ulykkelige Krig med Frankerige det følgende Efteraar, som i flere Maaneder tilintetgiorde dets Magt og Velstand, og bragte tusinde Familier til Bettelstaven. Mange fornemme preussiske Officeerer reiste igiennem Helsingøer, deels som Flygtninge, og deels med vigtige Ærinder til Engelland og Sverrig. De fattige iblandt Officererne spiste hver Dag hos os. Vi søgte at glemme vores egen Ulykke ved at formindske deres. Tidens velgiørende Haand begyndte at lindre vor Kummer, da vores søde *Harry* blev pludselig og heftig syg. Han leed ubeskrivelig i 4 Dage og døde den 23. Januar 1807, ligesaa pludselig som han var bleven syg. O min Gud! hvilke 3 skrækkelige Nætter og Dage tilbragte jeg ved hans Seng!

Begyndelsen af hans Sygdom var en heftig Hæshed. Jeg tænkte dengang mindst, det skulde

blive hans Død! Blomstrende som en Rose blev han lagt i sin Kiste. Ingen Døds-Kiendetegn saaes paa hans søde Ansigt.

O mine Børn! Gud veed ene, hvad mit sønderknuste Hierte føler, naar jeg tænker paa Eder! — Giennem Taarer skuer jeg hans uransagelige Veie og frygter, at jeg ofte, over hvad jeg har mistet, glemmer, hvad hans Godhed har ladet mig beholde tilbage.

Dette sidste haarde Stød nedbøjede os ganske. Min yngste Søsters Bryllup, og min yngste Broders med Frøken *Oldeland*, som indtraf nogen Tid efter, bivaanede vi ikke. Jeg tabte aldeeles den liden Lyst, jeg efter min *Ludwigs* Død havde havt til Selskaber. Vi indskrænkede vores Omgang til min Svogers og *Berners*, som vi endda kom meget sielden til. Vi laae ikke meer paa Landet om Sommeren, vi afskedigede 2 af vore Folk, og min Mand solgte sine Heste, hvilket han tildeels var nødt til, da de ringe Indkomster, han siden Krigen havde, ikke tillod os at leve paa den Fod som før. Disse Indskrænkelser vare mig kiere. Dersom vi i alle Henseender havde levet som før, vilde mine Børns Død have været mig dobbelt smertelig. —

I August Maaned 1807 kom en engelsk Flaade, over 500 Skibe stærk, til Sundet[1]). Man sagde, at den engelske Minister havde forlangt Cronborg,

---

[1]) Et Uddrag af den efterfølgende Skildring af Bombardementet paa Kbhvn. er trykt i Museum 1891, II. S. 242 flg.

Kiøbenhavn, og den danske Flaade af Kronprindsen, at det naturligvis var bleven ham afslaaet, og at den formidable Magt, som laae i Sundet, først vilde bemægtige sig Cronborg.

Alt, hvad der ikke var Militair, flygtede fra Helsingøer. De engelske Familier til Sverrig. Nogle af de danske paa Landet, andre til Kiøbenhavn. Da min Mand troede, Hovedstaden var det sikreste Sted, besluttede vi at reise derhen.

Jeg pakkede i Hast vores Sølvtøy, vores bedste Klæder og Linned sammen og forlod Helsingøer med min Mand og vort eneste Barn. Jeg ventede aldrig at see vores Huus eller Meubler meere. Min Mand havde for 30000 Rixdaler Vine liggende i Pakhusene i Helsingøer, som han ogsaa frygtede vilde blive knusede af Bomber eller fortærede af Ild. Hvad vi havde mistet i forveien, giorde os næsten ligegyldige med det, vi nu frygtede at miste. Jeg bad kun Gud at lade mig beholde min Mand og mit Barn. Det øvrige kunde glemmes eller erstattes.

Nogle Dage efter vores Ankomst til Kiøbenhavn giorde de Engelske Landgang. Kiøbenhavn blev beleiret til Lands og Vands, og al Samqvem med den øvrige Deel af Sielland holdt op.

Nogle Levnetsmidler bleve overordentlig dyre og sieldne. Brød havde vi i Overflødighed; men et Pund Oxekød kostede 24 Skilling, Mælk var næsten slet ikke at faae, og da de Engelske skare Vandrenderne over udenfor Byen, frygtede vi at komme til at mangle denne allerførste af Livets

Fornødenheder. Lykkeligvis var der en Deel Post- og Brønd-Vand i Kiøbenhavn; men desuagtet maatte enhver Huusejer lade samle Vand i Tønder og Kar.

I tre Uger var Kiøbenhavn beleiret. De første 14 Dage tilbragte vi hos min Søster *Olsen;* men da de Engelske truede med Bombardement, og hun boede i Vimmelskaftet[1]), hvilket var saa nær Vester-Port, besluttede vi, for at være meere i Sikkerhed, at leje Værelser hos *Müllers* paa Kongens Nyetorv[2]). Min Søster flyttede med os, da hendes Mand var i Holsteen med Prinds Chistians Regiment. — Vi tilbragte der endnu 8 Dage i Roe.

Den 2den September gik vi om Eftermiddagen til min Søster *Scheuermann.* Min ældste Broder kom og overtalede min Mand og *Scheuermann* at følge med sig til *Raus*[3]), hvor General *Peymann* havde sit Hovedqvarteer, og hvor han sagde Oboisterne blæste den dejligste Harmonie-Musik, han nogensinde havde hørt.

De havde næppe været borte en halv Time, da vi med eet saae Ildstraaler krydsende sig i Luften og hørte de frygteligste Knald af Bomber, Raquetter og Ildkugler, som nedstyrtede over det ulykkelige Kiøbenhavn. Min første Tanke var, at min Mand var i Fare. Jeg blev Gudskeelov ikke

---

1) Auditør Olsen boede dengang paa Hjørnet af Vimmelskaftet og Badstuestræde Nr. 47 (Bernina).

2) I Hotel du grand Nord, Hjørnet af Kongens Nytorv og Vingaardsstræde, Værten hed Ernst Møller.

3) Han var Forpagter af Hôtel d'Angleterre.

længe i denne usigelige Angest. Han kom tilbage med *Scheuermann* og min ældste Broder, som ikke vilde forlade ham, førend han havde seet, at han lykkelig var kommen hen til os. Jeg skal aldrig glemme dette Venskabs-Beviis af min Broder, som nu maatte gaae en langt længere Vei for at komme hiem til sin Kone og Barn.

Min Søster turde ikke blive i 3die Etage med sine Børn. Hun gik ned til Etatsraadinde *Falbe*, som boede i underste Etage. Vi fulgte med hende. Det var ikke mueligt at tænke paa at komme hiem i den Regn af Bomber og Raquetter[1]).

Mørket tog til, og Ilden glimtede meere frygtelig. Skraldene bleve heftigere og fulgte hastigere paa hinanden. Man raabte Brand fra alle Hiørner. Med eet faldt en Bombe i *Scheuermanns* Huus. Den sprang med frygteligt Skrald i anden Etage, og *Mouriers*, som boede der, kom i største Angst løbende need til os. Vi vare nu 18 Mennesker i Frue *Falbes* Sovekammer, som kun var et lille Værelse. Vi troede os meere sikre der end nogen anden Steds i Huset, da min Søsters Sovekammer var oven over, hvor *Scheuermann* havde ladet lægge en Mængde Sengklæder for at hindre Bomberne at gaae igiennem: men den Bombe, som faldt første Nat i hans Huus, gik ikke igiennem

[1]) Grosserer Scheuermann ejede Stedet paa Hjørnet af Kronprinsensgade og Pilestræde (nuv. Nr. 35), den senere Philipsenske Gaard, der hvad Forhuset angaar er temmelig uforandret fra dengang. Han beboede selv 3. Etage. Den gamle Etatsraadinde Anna Catharina Falbe, som boede i Stuen, var siden 1801 Enke efter Zahlkasserer, Etatsraad Joh. Chr. Falbe. I 2. Etage boede afsk. Kaptajn, fhv. Superkargo i østasiatisk Kompagni, Pierre Paul Ferdinand Mourier (1746—1836).

CARL LUDVIG ZINN
død 1808.

Taget; men igiennem Muren til hans Sovekammer, sønderslog hans Seng og Chatol, rev Kakkelovnen over Ende, og faldt derfra ned i Stuen, hvor den sprang.

Neppe var den bleven slukket, førend en anden Bombe faldt i Gaarden og sønderslog alle Vinduerne. Strax efter faldt en Ildkugle hos vores Naboe, og tændte. Vi troede os nu ikke et Øjeblik sikre; men hvor skulde vi hen? Ild og Ødelæggelse omringede os. Jeg omfavnede min Mand og min *Billy*. Vores eneste Haab var at døe sammen.

Min Søster *Scheuermann* bar et af sine Børn. Min Søster *Olsen* det andet. Pigen det tredie. *Trines* Børn klamrede sig op til dem. Frue *Falbe* sadt paa Sengen, hvor en af hendes Døttre laae, som havde Feberen. Den yngste Frøken *Falbe* bar den lille *Francis Hill*, hendes afdøde Søsters Søn[1]). Det uskyldige Barn smilede og ahnede ikke, at hans Landsmænd behandlede os saa grusomt.

Scheuermann og Assessor *Falbe*[2]) vare paa Gaden med Brandfolkene for at passe paa, hvor Bomberne, Ildkuglerne og Raquetterne faldt, og for at hiælpe at slukke dem. De havde ogsaa lykkelig faaet Ilden dæmpet hos vores Naboe; men Muurstene, Tagsteene og Vinduer styrtede ned af Husene omkring os. Vi hørte Skrig af Qvæstede;

1) Vilhelmine Ulrika Falbe (1782—1858). Hendes Søster Johanne Caroline Hilaria, gift med den engelske Legationssekretær Sir Francis Hill, var død i Oktober 1806.

2) Assessor i Højesteret Hans Hagerup Falbe (1772—1839), vel kendt i Datidens København som musikalsk Dilettant. Han blev senere Stiftamtmand og Statsraad i Norge.

Brandslufferne kiørte frem og tilbage; Vægterne raabte uophørlig Brand. Det var en græsselig Nat! Klokken 5 om Morgenen sagtnedes Ilden, og Bomberne faldt ikke saa hyppige.

Vi besluttede at gaae til Kongens Nyetorv, hvor vi boede. Min Søster *Olsen* lovede at vise os den korteste Vei, men da vi kom paa Gaden, begyndte Bomberne at falde igien. I den Forvirring dette foraarsagede, forfeilede vi vores Vei. Vi vadede igiennem Gaderne i Glas og Gruus. Endelig naaede vi da *Müllers;* men her turde vi ikke blive. En Bombe havde om Natten sønderslaaet den Seng, vi havde lagt i. Min Søster gik nu i Qvæsthuus-Gaden til min yngste Broder for at see, om der var sikrere. Lidt efter sendte hun Bud efter os. Nu faldt kun enkelte Bomber og ingen Ildkugler og Raquetter meer.

Klokken 6 naaede vi min Broders Huus. Her var kun faldet et Stykke Bombe i Gaarden ved Siden af vores Kareth; men Gavlen og Mægler *Buntzens* Huus[1]), som er tæt ved min Broders, var styrted need, og næsten alle Vinduerne i Nyehavn vare sønderslagne. Min Broder maatte som borgerlig Artillerist være paa Volden. Hans Kone havde nyelig giordt Barsel, og af Angest over ham havde Mælken knyttet sig i hendes Bryst[2]).

---

1) Stadsmægler og Dispachør Johan Buntzen, P. A. Heibergs Svigerfader, var død i Februar samme Aar. Han boede i Nyhavn Nr. 34 (nu Nr. 67).

2) Agent, Kaptajn i det borgerlige Artilleri, Joh. Fr. Zinn, som var Indehaver af Firmaet, boede i Kvæsthusgade i Købmandsgaarden Nr. 38 (nu Nr. 3), som, forholdsvis uforandret, endnu er i Familiens Eje. Datteren, Emma Sophia Amalia — I. P. E. Hartmanns tilkommende Hustru —, var kommen til Verden den 22. August.

AGENT JOHAN FREDERIK ZINN

Interiør fra den Zinnske Købmandsgaard, Kvæsthusgade Nr. 3.

Kl. 7 om Morgenen holdt Bombarderingen op; men nu hørte vi alle de Ulykker, den havde foraarsaget. 52 Vogne med Qvæstede og Dræbte vare blevne kiørte paa Hospitalet, og deriblandt var kun 2 Mandfolk. De øvrige vare Fruentimmer og Børn. Frøken *Hornemanns* Fod var saaledes bleven knuset af et Stykke Bombe, at Benet maatte sættes af. Da vi kiendte hende meget godt, giorde denne Ulykke os især ondt[1]).

Kl. 7 om Morgenen begyndte de Engelske igien at bombardere. Tømmerpladsene og Hømagazinet bleve skudte i Brand. Den Lue, dette foraarsagede, kan man ikke forestille sig. Paa den ene Side var Luften ganske rød, over Søen ganske sort; men Masterne af de mange Skibe, der laae i Havnen vare ildrøde af Luens Gienskin. Der var Ild paa forskiellige Steder i Byen. I Qvæsthuus-Gaden, hvor vi vare, faldt kun Stykker af Bomber. Ingen Brandpile og Ildkugler; men vi saae dem flyve i Luften, og det forekom os undertiden, som om de vare lige over vores Hoved; men som om Vinden dreev dem bort igien. Vi saae med Længsel Dagen imøde i Haab om nogle Timers Ophold; men forgieves. De Engelske vedbleve et uophørligt Bombardement af 48 Timer.

Den 3die Nat brændte Frue-Kirke og alle Gader der i Nærheden. Det blæste meget stærkt.

---

1) Vilhelmine Andrea Christine Hornemann (1788—1872), Datter af Professor theol. Claus Fries Hornemann. Hun døde ugift og skal have været en original gammel Dame, der holdt af at sige Folk drøje Sandheder og ængsteligt vaagede over, at ingen fik hendes Træben at se. (Medd. af Arkivar G. M. Hornemann).

Ilden greeb om sig overalt, og kunde ikke meere slukkes. Over 100 Familier flygtede til Nyehavn. Nogle for at lade sig sætte over Vandet til Christianshavn, andre for at flygte fra de Gader, hvori det brændte, til Qvæsthuus-Gaden, som endnu blev forskaanet for Brandpile og Ildkugler; men desuagtet var Skraldet af Bomberne, som sprang over vore Hoveder, saa stærkt, at vi hvert Øieblik frygtede at blive knusede.

Min yngste Broder havde ladet lægge Smørottinger, Valfiske(sic)-Barder, og en Mængde Kork paa Loftet over det Værelse, hvor hans Kone laae i Barselseng. I Værelset underneden havde jeg lagt min *Billy* paa en Sopha uden at turde klæde ham af, han sov sødt. Min Mand og jeg sad ved Siden af ham. Vi tænkte ikke paa at sove. Heele Natten kom Flygtende og Fløttegods til min Broders Huus. Min Moder lod reede til dem, saa godt som mueligt. Børnene sov snart. Mødrene græd, Mændene gik, uagtet Mordredskaberne styrtede need over dem, for at redde deres Tøy, som endnu var bleven tilbage.

Om Morgenen kom min Broder fra Volden. Han sagde, at han aldrig havde ventet at see sin Kone, Barn eller Huus meere, og fra Volden havde det forekommet ham, som om den Deel af Byen, der ikke brændte, blev knuset af Bomberne. De ulykkelige Borgere, som stode der, havde tilsidst aftalt med hinanden ikke at se meere mod Byen, og hvem der talte om Kone, Børn, Formue eller Huus, blev straffet.

De Engelske havde anlagt et stort Batterie i min ældste Broders Have udenfor Vesterport, og havde taget Besiddelse af hans Huus. Min yngste Broder maatte skyde paa det fra Volden[1]).

Ilden brændte nu saa frygtelig, at der ikke var nogen Muelighed i at slukke den, da de fleeste Sprøiter vare knusede af Bomberne. Ved en af dem bleve 11 Brandfolk dræbte paa engang. Frue-Taarn var styrted brændende need om Natten og havde dræbt mange Mennesker og udbreedt Ilden endnu meere.

En Bombe og en Brandkugle var falden i min Søster *Olsens* Værelser. Den Seng, min Mand havde lagt i de første 14 Dage, vi vare i Byen, var knuset, foruden næsten alle min Moders Meubler, som stode hos min Søster. I *Scheuermanns* Huus var atter falden en Bombe den anden Nat. Den havde sønderslagen Lysekronen og Meublerne i Spisestuen og ved Explosionen reven Fløy-Dørene af deres Hængsler og kastet dem ud af Vinduet. Et Spisestel af Porcelain, som stod i et Skab, var knuset saa aldeeles, som om det havde været malet i en Mølle. Et Thestel derimod, som stod i et andet Skab i den samme Stue, var ikke rørt. Panelet var ved Luftens Trykning presset ind i Muren.

Min Søster *Scheuermann* og hendes Børn vare flygtede til Christianshavn, hvor endnu ingen Bomber var faldet.

---

[1]) Wodroffgaard var med Hovedbygning, Fabrik og Mølleværker solgt af Justitsraad Fridsch til Carl Ludvig Zinn 1803.

Ilden brændte endnu den 4de Nat. Tømmermændene bleve sendt ud for at hugge Husene need i Nærheden, paa det den øvrige Deel af Byen ikke skulde fortæres af Luerne. 300 Huse vare allerede brændte.

De Engelske kastede kun 3 Bomber den 4de Nat for at prøve, om de kunde naae Christianshavns Taarn[1]; men vi frygtede dog altid, det vilde ikke blive derved.

Ilden havde greben saa skrækkelig om sig, at vi midt om Natten kunde læse den fineste Skrift paa Hiørnet af Nyehavn og Qvæsthuusgaden, hvor vi stode og saae med Følelser, som ikke lade sig beskrive, Luerne og Røgen, der væltede sig som store Skyer og udbreedte sig alt meer og meer.

Jeg havde i 4 Nætter og Dage ikke været af mine Klæder. Desuagtet turde jeg ikke lægge mig til Sengs; men udmattet af Angest og Vaagen kastede jeg mig paa Gulvet ved Siden af den Sopha, min *Billy* sov paa, og lagde mit Hovede paa en af Puderne. Her sov jeg sødt og uforstyrret i 2 Timer; men da jeg vaagnede, følte jeg Smerte i alle mine Lemmer, formodentlig af det haarde Leie. Jeg var saa vandt til Bombernes frygtelige Skrald, at jeg i de første Øieklikke ikke kunde begribe den Stilhed, der omgav mig. Min Mand og min *Billy* sov sødt. I den anden Stue laae min Moder og mine Søstre. Lyset var næsten udbrændt, og dog var det ganske lyst i Værelset. Jeg gik til Vinduet og saae Pakhuset lige overfor min Bro-

[1]) Hermed menes antagelig Frelsers Kirkes Spir.

ders Huus ildrødt af Luernes Skin. Nu løb jeg ganske forskrækket til Hiørnet af Gaden.

Det forekom mig, som om Ilden alt havde naaet Gothersgaden. Det blæste meget stærkt, og Lieutenant *Dodt*[1]), som jeg mødte, sagde, at ifald Vinden vendte sig, inden Ilden blev dæmpet, vilde Nyehavn være i Fare.

De Engelske havde truet med at bombardere Christianshavn næste Nat, ifald Flaaden ikke blev dem overleveret. — Dagen derpaa blev deres Ønske opfyldt.

Vores Angest for Bomber, Raquetter og Brandkugler var nu forbi. Man havde faaet Magt med Ilden; men Byen truedes med Oprør.

En utallig Mængde Mennesker, hvoriblandt 500 Tømmermænd med deres Øxer, havde forsamlet sig paa Kongens Nyetorv og forlangte at vide Indholden af Capitulationen, og truede med at ødelægge den øvrige Deel af Byen, ifald Flaaden blev overleveret de Engelske. Garden til Hest, Husarene, Rytterne og Bosniakkerne søgte forgieves at holde Styr paa dem. Denne Dag var næsten ligesaa skrækkelig som de andre. Fienden udenfor, Oprør inden i Byen, de brændende Ruiner, de mange ulykkelige Mennesker, som havde mistet deres Mænd, Koner eller Børn ved Bomberne, og deres Ejendom ved Ilden. Man kan ikke tænke sig større Elendighed!

Henimod Aften reed Politie-Mesteren, omringet af Gardere, omkring i de fornemste Gader, og

1) Rimeligvis Premierlieutenant i Søetaten Frants Martin Dodt.

læste Capitulationen høit. Da ingen Officeerer, Borgere eller Studenter toge Deel i Oprøret, blev det endelig dæmpet.

Den 5te Nat sov vi roeligt og uforstyrret, men havde den Harme Morgenen derpaa at se vores skiønne Flaade besadt af engelske Officeerer og Soldater. Flaaden laae lige udenfor min Broders Vinduer. Vi kunde høre dem raabe og fløite paa Skibene, og da vi lode os sætte over til Christianshavn for at see til min Svigerinde, som var der, saae vi dem skue triumpherende need paa de mange Baade, der roede frem og tilbage fra Christianshavn med Fruentimmer, Børn og Tøy, som var flyttet derud i Bombardements-Dagene.

Christianshavn selv forekom mig som en Myretue, der er bleven forstyrret. Utallige Mennesker løb med Børn og Pakker, ligesom Myrene med deres Æg, frem og tilbage. Det var næsten ikke mueligt at komme frem. Om Eftermiddagen førte min Svoger *Lund* os om blandt Ruinerne. — Min Gud, hvilket Syn! — Kiøbenhavns Ildebrand i Aaret 1795 var intet derimod. Dengang stod dog Murene; men her var ikke alene Husene brændte, men Murene sammenstyrtede, som om de havde været omvæltede af Jordskielv. Gruset, som laae i Gaderne, næsten en Alen høit, var endnu saa heedt, at jeg brændte mine Fødder ved at gaae derpaa. Frue Kirke syntes neppe at kunne hænge sammen og var ganske sort. Uden paa Petri-Kirke saaae man kun enkelte Huller af Bomberne; men

inden i vare Gravene og Ligkisterne sammenstyrtede og knuset. Man sagde, at der i Kiøbenhavn var bleven kastet 30000 Bomber, Brandkugler og Raquetter, og deraf var 500 faldne i Petri-Kirke.

Vi mødte *Grønning*[1]). Han bad os see Ødelæggelsen i hans Huus. Vi turde neppe gaae paa de Gulve, som endnu vare heele. De rystede under vore Fødder. Hos ham var falden 3 Ildkugler og 2 Bomber.

Ildkuglerne vare de Mordredskaber, som havde giordt meest Skade. De vare fyldte med Søm, Glas, Krudt og en Slags Phosphorus, som gav en afskyelig Lugt fra sig og næsten qvalte de Mennesker, som skulde slukke dem. Udvendig vare mange Jernkroge, og naar en saadan Kugle sprang i et Værelse, hægtede Stykkerne sig fast i Gardiner, Tapeter, Senge osv. og brændte overalt.

Brandpilene vare over 2 Alen lange. De klæbede sig fast paa Murene og Væggene, hvor de faldt, og kunde ikke slukkes med Vand. Man maatte qvæle dem med vaade Klæder.

Vi gik til min Søster *Olsens*. Her vare 2 Værelser i hver Etage aldeles ødelagte. Hos *Scheuermanns* saae der endnu værre ud, og næsten hvert Huus, vi gik forbi, var meer eller mindre beskadiget. Vinduerne vare sønderslagne paa dem alle. I et Huus i Nyehavn saae vi en Bombe, som var faldet igiennem 5 Etager.

---

[1]) Rimeligvis den tyskfødte Frederik Grønning, der var paa Fiedlers Kontor og som senere blev Fabrikant, død 1842.

Dagen efter kiørte jeg med min ældste Broder paa *Wodroffsgaard.* Uden for Porten stode de engelske Skildvagter næsten tæt ved de danske. Et ærgerligt Syn! Længer hen ad gamle Kongevei havde de irlandske Jægere Vagt. Udenfor Indkiørslen til min Broders Gaard laae leiret en Deel Biergskotter. Deres Dragt er meget romantisk, men deres Figurer, som jeg havde forestillet mig kiempeagtige, ere netop det modsatte. De Biergskotter, jeg saae, vare alle smaae og gustne Mennesker med nedbøiede Halse og krumme Knæ.

Min Broders Gaard og Have var besadt af Hanoveranere. De vare meget høflige og lode os gaa omkring overalt. Obersten, som commanderede der, talte længe med os. Han sagde iblandt andet, at han vidste, General *Berthier* var i Kiøbenhavn. Jeg tænkte ved mig selv: Havde han været *der*, havde Du nok neppe været *her*.

Hvor var min Broders fortryllende Landsted [1]) bleven forvandlet i de 4 Uger, jeg ikke havde seet det! Den deilige Have var næsten aldeles ødelagt. I Frugt-Haven vare Træerne nedhuggede, og i deres Sted anlagt et frygteligt Batterie, som skulde have spyet Ødelæggelse den 4de Nat over det ulykkelige Kiøbenhavn. De omhuggede Frugt-Træer og Grene vare brugte til at sammenholde Jordsækkene. Min Broders Huus var truffen af 3 Kugler fra Volden, som var gaaet lige igiennem det. Hans smukke Sahl saae ud som en Vagt-Stue. I Cabinettet var en fortreffelig Copie af Ra-

[1]) Hermed menes det ovenfor omtalte Landsted paa Gl. Kongevej, som havde tilhørt den gamle Zinn.

phaels Madonna della sedia bortstiaalen af de Engelske. Rammen hang der endnu. Jeg haaber, min Broder vil lade den blive hængende som en Erindring af hans ubudne Giester.

Da vi reiste tilbage til Helsingøer, vare Veiene og Landsbyerne lige til Hirschholm besadte af de Engelske. Paa Markerne havde de bygget Hytter af Korn. Vi mødte nogle Hundrede Bøndervogne, som skulde levere Brænde og Fourage til dem.

I Helsingøer fandt vi alting ved det gamle. De Engelske havde ikke været der endnu; men i de 6 Uger de bleve i Landet efter Capitulationen frygtede vi hver Dag, de vilde komme og tage Besiddelse af Cronborg. En Dag nærmede de sig, og Allarm-Trommen gik. Den forskrækkede os meere i Helsingøer end i Kiøbenhavn, hvor vi vare saa vandt til at høre den. —

Naar jeg eftertænker den Rædsels-Tiid, jeg har oplevet, maae jeg dog oprigtigen tilstaae, at den ikke er mit Livs sørgeligste. De Nætter og Dage, jeg har tilbragt ved mine Børns Døds-Seng, vare mig langt græsseligere. Der leed min Mand og jeg ene. Der saae vi dem lide, som vi elskede høiere end os selv, medens vi paa Gaden ofte hørte Sang og Latter. Her derimod vare vi alle ulykkelige, alle udsatte for den samme Fare. Enhver tog Deel i den almindelige Elendighed, og selv derved blev den mindre. Enhver var lige forbitret paa den grusomme Fiende, som foraarsagede den; og da Faren nu var overstaaet, hvor inderlig takkede jeg Gud, som havde bevaret min Mand og min *Billy*

og alle dem, der vare forbundne med mig ved Slægtskabs- og Venskabs-Baand.

Jeg har endogsaa siden erindret komiske Indfald, som bleve sagte af dem, der havde meere Moed end jeg, og som for et Øjeblik opmuntrede os, endskiøndt Døden da svævede over vore Hoveder.

Den første rædselsfulde Nat hos *Scheuermanns* sagde Assessor *Falbe* til Frue *Mourier*, da Bomben var sprungen i hendes Værelse, at hendes Mand nok maatte have kasted den, siden den traf saa godt. Captain *Mourier* var nemlig bleven paa Landet, indtil de Engelske landede, og de tvang ham til at blive der[1]). Min Mand sagde, at han troede, de Engelske kastede saa mange Bomber i vort Naboelav for at hævne sig paa „Dagen"s Forfatter[2]). Virkelig faldt der ogsaa en Ildkugle i *Seidelins* Huus, som er ved Siden af *Scheuermanns*. Min Søster *Scheuermann*, som den 30te Marti og 2den April 1801 havde viist saa meget Mod, raabte nu, omringet af sine grædende Børn: „O *Peymann! Peymann!* Kan du forsvare dette? Lad os alle gaae hen til ham og bede ham kapitulere strax." Min Svoger *Scheuermann* vilde bevise os, at naar en Bombe først gik over det høie Huus lige over for os, var det ikke rimeligt, at den strax vilde falde ned og troede derfor, vi vare temmelig sikre; men i det samme faldt den omtalte Bombe i hans Huus, og han sagde ganske mod-

[1]) Han ejede Aagaard i Sydsjælland.

[2]) „Dagen" begyndte i 1803 og udgaves 2 Gange ugentlig; det ejedes og redigeredes i de første Aar af Bogtrykker og Boghandler Andr. Seidelin.

falden: „Kinder, wir sind in Gottes Hand!“ Endnu et Øjeblik stode vi i rædselsfuld Forventning, indtil Explosionen skeete, og nu iilte alle Mandfolkene hen at slukke.

Assessor *Falbe* sagde siden til sin Moder, da han saae, vi vare 18 Mennesker i hendes Sovekammer, at han frygtede, hun vilde blive anklaget, fordi hun havde saa stort Selskab hos sig paa saa upassende en Tid.

Da min Søster *Olsen* om Morgenen sendte min Broders Vogn til *Müllers* for at hente vores Tøy, spurgte jeg en tydsk Muursvend, som fulgte med, om der var falden nogen Bomber i min Broders Gaard. „Nur eine,“ svarte han, „neben Ihrer Scheise.“ — Han meente vores Karet [Chaise].

Den anden Nat saae vi *Petzhold*, Bogholderen paa Glas-Compagniet [1]), løbe frem og tilbage forbi min Broders Huus; og da vi om Morgenen derpaa spurgte ham, hvad han havde havt saa travelt med om Natten, sagde han, at han havde maattet hente en Jordemoder. Jeg undrede mig derover, da jeg nogle Dage i Forveien havde seet hans Kone, som ikke lod til at være frugtsommelig. Han svarte mig, at det ikke var til hans Kone, men til 2 frugtsommelige Koner paa Glas-Compagniet, som havde lagt sig til at sove paa en Bylt Sengklæder og udbredt et Lagen over dem. *Petzhold* troede, det var en opredt Seng, og kastede sig derpaa. De stakkels Fruentimmer vaag-

---

1) Bogholder og Forvalter, senere Grosserer Johan Jacob Petzhold (1766—1836).

nede i største Angst og skreeg, som om en Bombe havde qvæsted dem, og han maatte løbe efter Jordemoderen.

Den tredie Nat vare iblandt de Flygtende, som søgte Huuslye i min Broders Huus, en Mand, som græd bestandig, og hans Kone, som uophørlig skiendte paa ham. Han sagde grædende: „Kiere Kone, hvad skal vi giøre med vores Feede-Sviin?“ Hun svarte: „Sælg Sviinet, Mand, bring Sviinet til Slagteren, Mand, tag Pengene for Sviinet!“ I det samme faldt Bomben. „Det er forfærdeligt!“ raabte hun med en saa skraldende Stemme, at vi, uagtet vores Angest, ikke kunde bare os for at lee. „Men kiere Kone,“ sagde Manden grædende, „vores Malkekøer, hvad skal vi giøre med vores deilige Malkekøer?“ — „Køerne maa Du ikke sælge, Mand,“ svarede Konen, „Køerne maa malkes, Mand, Køerne skal vi leve af.“ — Atter en Bombe, og atter hendes skraldende Udraab: „Det er forfærdeligt!“ — Saaledes vedblev det heele Natten.

Dagen efter Kapitulationen kom min Søster *Scheuermann* fra Christianshavn med sine Børn. Hun fortalte os, at hun havde været hos *Massmanns*[1]), hvor ogsaa Professor *Sander*[2]) og hans Kone var. Fruen havde en Hund paa Skiødet. „Forestil Dem min Skræk,“ sagde hun til min

1) Ernst Heinrich Massmann (1766—1816), Præst ved Frederiks Kirke paa Chrhvn., velkendt for sine Fortjenester af Haandværksstandens Oplysning. 4. Maj 1800 aabnedes de endnu bestaaende „Massmannske Søndagsskoler“.

2) Christian Levin Sander (1756—1819), Forf. til „Niels Ebbesen“ og nogle andre Skuespil, var siden 1800 knyttet til det nyoprettede pædagogiske Seminar som Lærer i Pædagogik og Tysk med Professortitel; 1811 ansattes han ved Universitetet. Han var gift med Joh. Aug. Charl. Grube, død 1818.

Søster paa gebrokken Dansk, „han var bleven borte for mig!“ Min Søster troede, hun mente Professoren, og beklagede hende. „Jeg havde lukket ham inde,“ blev hun ved; „men i Dag kom han springende.“ Nu begreeb min Søster, hun meente Hunden; og da hun selv i de Dage kun tænkte paa sin Mand og sine Børn, undrede hun sig over, at andre kunde tænke paa deres Hunde.

Min Svoger *Lund* fortalte os, at da han den fierde Nat, tilligemed nogle andre unge Mennesker, havde Brandvagt paa Cancelliet, kom en af Kamraaderne (sic) op fra Kielderen og holdt en lang Tale til dem, hvis Hensigt og Indhold de ikke kunde begribe. De 3 Bomber, som den Nat bleve kastede mod Christianshavn, afbrød ham. Han sagde med bævende Stemme: „Jeg maae fatte mig i Korthed, mine Herrer. Jeg vilde have sagt Dem, der var Vaabenstilstand; men jeg mærker, det er ikke saa.“ Og nu gik Manden ned i Kielderen igien.

Nogle Dage efter Capitulationen kiørte min Søster *Scheuermann* til Frederiksberg for at see til sine Værelser og sit Tøy, hun der havde ladet blive tilbage. Hun kunde ikke bare sig for at sige til ham [den engelske Major], at han ikke maatte være stolt af den Seier, de Engelske havde vundet over de Danske. „For hvem har de fægtet imod?“ sagde hun. „Vore Mænd og Brødre, og hvem der kunde bære Vaaben, var paa Voldene. Det er altsaa Koner, Børn, gamle Mænd og Brandfolk, de have udøst deres Harme imod.“ — Majoren svarte

hende ganske ydmygt, at det ikke var hans Skyld; men at han havde giemt hendes Uhr og hendes Klæder i en Skuffe, som han gav hende Nøglen til. Imidlertid var dog en Deel af hendes Tøy, og alt Folkenes borte.

Min yngste Broder og min Mand kiørte Dagen efter uden Øster-Port for at see Batterierne der. En engelsk Officeer, som fulgte dem, hvor de gik, sagde, at han især havde beklaget „the poor Ladies"; men at det var de Danskes egen Skyld, som strax burde have overgivet Flaaden, da de dog maatte give den tilsidst. Min Broder svarede ham: „Naar Røvere anfalder Dem for at stiæle Deres Pung, saa giver De den dog vist ikke, førend De mærker, at Modstand er forgieves." Officeren gik sin Vej uden at svare derpaa.

Da de engelske Officerer fik Tilladelse at komme ind i Byen, sagde en Dag en af dem til en Student, som han talte med paa et Billard-Huus, at ingen betalte sine Folk saa godt som Kongen af Engelland; og nu regnede han op, hvormeget en Soldat fik, hvormeget en Lieutenant o. s. v. „Jeg veed dog en," svarede Studenten, „som betaler sine Folk endnu bedre. Han giver dem det Halve af, hvad han selv faaer." „Hvem er det?" spurgte Officeren. „*Schinderhannes*[1]," svarede Studenten. „Hvorledes, min Herre," gientog Officeren, „sætter De Kongen af Engelland i Ligning med en Røver?" — „Enhver

[1] En 1804 paagrebet og henrettet tysk Bandit, der i mange Aar havde gjort Egne af Tyskland usikker med sine Bander og organiseret Røveriet i stor Stil.

er Røver paa sin Vis," svarede Studenten, og Officeeren gik uden at indlade sig videre med ham.

I Beleirings-Tiden fortalte man, at Oberstlieutenant *V* —, som commanderede ved et Udfald mod de Engelske, havde megen Mangel paa Courage. Da han kom hiem, sagde hans Tiener til ham: „Ihr Sattel ist ganz nass, Herr Obristlieutenant." — „Meine Hosen sind es auch, ich muss entsetzlich geschwitzt haben," svarede han.

Lieutenant *H* — havde ved et Udfald kasted sig i en Grøft, og raabte, at han var blessert. Da man uagtet al Undersøgelse ikke kunde finde nogen Blessur, sagde han: „Ifald jeg ikke er blessert, saa er jeg dog forskrækkelig echauffert." — Dagen efter var han meget pyntet og pudset. Den tapre Kaptein *Hummel* af Artilleriet mødte ham, og sagde: „Jeg veed Fanden, hvor Du altid kan være saa friseert. Jeg har ikke havt Kam i mit Haar i 8 Dage."

Den 31. August, som var en saa glimrende Dag for vore Kanoneer-Baade, talte jeg om Eftermiddagen med *Desaugiers*. Han sagde, at han ofte havde seet de franske Soldater gaae med Enthousiasme i Krigen, men saaledes med koldt Blod tage et Stykke Skraae i Munden og gaae Døden med Ligegyldighed i Møde som vore danske Matroser, havde han endnu ikke seet.

Da Politiemestren læste Capitulationen høit for Folket og kom til det Sted, at Flaaden skulde overgives til de Engelske, sagde en Matros til ham: „Med Tilladelse, Hr. Etatsraad, skal vi og-

saa hale hende ud?" — Da Landeværnet flygtede for Fienden ved Kiøge, sagde en Officeer til en af dem: „Lad mig see, Du bliver hos mig, Du er dog en flink Karl." — Soldaten kløede sig bag Øret og sagde: „Jeg kan just ikke sige, jeg er saa meget flink; men jeg skal dog nok blive hos ham."

Madam *Fiedler* fortalte mig, at en af hendes Piger havde sagt til en Landeværns-Soldat, som stod og saae paa, at Livjægerne gik ud mod Fienden: „Det er en Skam, at I blive hiemme, og de stakkels Livjægere maae altid gaae ud og lade sig slaae ihiel." — Han svarede: „Jeg skal sige hende, vores Major har sagt, at saadanne Penneslikkere, som Livjægerne, kan de altid faae igien, men saadanne Karle, som vi, ere ikke saa lette at faae[1])."

De siellandske Bønder fortalte Anledningen til Krigen med Engelland saaledes: den engelske Minister var kommen til Kronprindsen og havde forlangt Kronborg, Kiøbenhavn og Flaaden. Kronprindsen havde svaret: Bliv lidt, jeg maae først tale med *Bernstorff*. Denne havde svaret Kronprindsen: Jeg maae først slaae op i de Bøger, jeg har arvet efter min Fader. I disse Bøger stod skreven: paa ingen Maade. Dette sagde han til Kronprindsen, og Kronprindsen sagde det igien til den engelske Minister, og derpaa fik vi Krig.

Et Barn, som blev født i Bombardements-Dagene blev kaldet *Raquetta Bombardina*.

---

[1]) Livjægerkorpset var som bekendt sammensat af unge Mennesker, der for største Delen var Handelsmænd og Kontorister.

Efter Kiøbenhavns Capitulation sagde en af Herrerne ved Kronprindsens Taffel i Kiel: „Kiøbenhavn burde aldrig have overgivet sig, saalænge der var Hunde og Katte i Byen.“ — „Det er let sagt,“ svarede en anden, „naar man har et Kyllingebeen i Haanden.“

Min yngste Broder fortalte en Dag, han kom hiem fra Volden i Beleirings-Tiden, at det var en Ynk at see de mange Hunde, som ledte om deres Herrer i de forladte og afbrændte Forstæder. De løb sommetider i Flokke, sagde han, og tudede af Sult.

Min Søster *Lund* sagde en Aften, imedens Kiøbenhavn blev beleiret og vi talte om, hvem af vores Familie der havde den besværligste Post: „Det er min Mand, for han er Straale-Mester i Cancelliet, og da han er kortsynet, kan han ikke engang see, hvor Ilden er.“ — Min Søster *Scheuermann* sagde, at hun haabede, hendes Mand vilde slippe med at være Politie-Adjudant, siden han var ved Fattigvæsenet. „Ja,“ svarede min Søster *Lund*, „i denne Tid holder alle Væsener op.“ — Min ældste Broder sagde samme Dag til Madam *Jacobsen*, som beklagede, at hun ikke vidste, hvor hun skulde være i Sikkerhed, naar de Engelske begyndte at bombardere: „Jeg har ingen Huus at byde Dem; men jeg har en Baad; der vil jeg legge min Kone i, naar Bombarderingen begynder, og saa vil jeg roe hende hen under Marmorbroen.[1]) Vil

[1]) Det fortælles, at han under Bombardementet havde pakket Værdipapirer og Pretiosa i et gammelt Chatol, som laa i en dertil lejet Baad under Marmorbroen (Nationaltidende, Novbr. 1902).

De ligge der med, saa er Baaden til Deres Tieneste."

Dagen efter den 3die Bombardements-Nat, da Ilden var saa heftig, at man ikke troede, den kunde slukkes meer, sagde min yngste Broder, da han kom hiem fra Volden, at ifald Ilden naaede Nyehavn, skulde vores Moder, hans Kone og Barn flyttes ned i den brandfrie Hvelving, som er i hans Huus, og Jernlugerne lukkes tæt til for dem. Han tænkte ikke paa, at ifald hans Huus brændte, vilde Lugerne snart blive ildrøde, og dem, der vare i Hvelvingen, vilde da være blevne qvalte.

Da vi kom tilbage til Helsingøer, besøgte den russiske Minister *Alopeus* os, og fortalte, at der i Grev *Schimmelmanns* Palais i Kiøbenhavn var faldet en eneste Bombe, som havde giordt for 20000 Rixdaler Skade. Den var faldet igiennem 3 Etager, havde knust nogle Speile til 500 Rixdaler Stykket, endeel kostbare Lysekroner, brændt et Gulvtæppe, som havde kostet over 1000 Rixdaler o. s. v. Han fortalte ogsaa, at Hesten paa Kongens Nyetorv var bleven rørt paa Brystet af en Ildkugle, som formodentlig havde strøifet forbi et rødt Huus; thi det saae ud, som om Hesten virkelig var blesseret, og som om Blodet løb ned af Brystet paa den.

Min ældste Broder fortalte mig, at han en Dag efter Capitulationen mødte en dansk Matros, som gik paa Gaden bag efter en Biergskotte. Matrosen gav Biergskotten et Slag og sagde: „Hvor tør din

Slyngel understaae dig at vise din bare Gad paa Kiøbenhavns Gader?"

Da de Engelske havde forladt Sielland, stod min Broder en Aften paa Parterret ved Siden af en gammel Spidsborger, som — idet han tog en Pris Tobak — sagde til sin Naboe: „Jeg kan dog ikke sige, at de Engelske har været saa meget slemme imod os." — „Hvad behager?" sagde et ungt Menneske, som stod bag ved og stødte ham saa stærkt paa Albuen, at Tobaksdaasen rullede langt ind under Bænkene.

Man sagde, at General *Peymann* havde lovet en Belønning af 5 Rixdaler til den, der bragte ham en heel Bombe. Da de første Bomber faldt i Nyeboder den 2. September, kastede Matroserne sig over dem, og raabte: Vær velkommen! i Haab om at faae de 5 Rixdaler; men Bomberne sprang, og de ulykkelige Mennesker fløy i Luften.

Gerstenberg fortalte os, at der nogle Dage efter Capitulationen blev begravet i al Stilhed paa Amager over 400 Mennesker, som vare blevne knuste af Bomberne.

Nogen Tid efter vores Tilbagekomst til Helsingøer blev der taget adskillige engelske Kiøbmands-Skibe af Færgefolkene. De engelske Krigs-Skibe, som laae ved Sverrig, truede med at ville stikke Ild paa Skibene, ifald de ikke fik dem igien, og da Priserne laae ganske nær ved Byen, havde den været udsat for stor Fare, dersom de havde opfyldt deres Trudsel. Dette foruroligede os meget, og vi sov næsten ingen Nat roelig. — For at giøre

min Angest fuldkommen, blev min *Billy* meget syg. — Gudskeelov, han kom sig igien, de engelske Krigs-Skibe forloed os, og vi haabe nu at leve i Roe, i det mindste til næste Foraar. — Imidlertid er al Handel her forbi. Min Mand taber betydeligt ved Preussens og Dannemarks paafølgende Krige; dog haaber han at beholde saa meget tilbage, at vi, ifald der ikke snart bliver Fred, kan reise herfra, eller kiøbe os en Gaard paa Landet. — Jeg tør ingen Planer giøre for Fremtiden; men jeg vil bære alt, hvad der end kan hænde mig med Taalmodighed, naar jeg kun maae beholde min Mand og min *Billy*.

Den 4de December 1807, da jeg slutter denne Bog, kom de to eeneste Linieskibe, Dannemark nu eier, lykkelig hertil fra Norge. Færgefolkene klattrede paa Masterne af de engelske Priser, de havde taget, utallige Mennesker stode ved Toldkamret og paa Broen, svingede Hattene og tilraabte dem 3 Gange et lydeligt Hurra, som blev besvaret fra Linieskibene. Enhver Dansk følte i dette Øjeblik Patriotismens Tryllekraft. Næsten intet Øie var tørt, og dog tindrede Glæden i dem alle. Den brave Kaptain *Jessen*, som fører det ene Linieskib, seilede om Natten, imedens han laae ved Norges Kyster, midt igiennem den engelske Escadre, som om Dagen forgieves havde opfordret ham at overgive sig. Han havde i Forveien sagt til sine Folk, at, da han havde besluttet at forsvare sig til det Yderste, og, naar han ingen Redning saae, heller vilde lade Skibet

flyve i Luften, end overgive det til Fienden, bad han dem, som frygtede derfor, at gaae i Land, imedens det endnu var Tid; men de svarede alle, at de vilde døe med ham, og ikke en Mand forlod Skibet[1]).

---

[1]) Tre Maaneder efter maatte Carl Vilhelm Jessen (1764—1823), efter en heltemodig Kamp ved Sjællands Odde, stryge sit Flag paa Linieskibet „Christian Frederik".

SOPHIE DOROTHEA THALBITZER
født Zinn.

BILAG

TIL SIDE 30

Er det ikke tilstrækkeligt at være fordømt til en lang Adskillelse, er det ogsaa nødvendigt dertil at føje den dræbende Tavshed? Skulde jeg lade min ledige Pen hvile, naar den ved sin Mellemkomst kan byde mig det bedste Middel til Lindring og Trøst? Frygten — ja Frygten for at være paatrængende, burde afholde mig fra enhver Tanke om at tage min Tilflugt til denne eneste Trøst, jeg har tilbage; men da jeg véd, hvor gennemtrængt af Elskværdighed hun er, hvis Ro jeg vil forstyrre, vover jeg at friste alt og intet at frygte. Min Dristighed gaar endog saa vidt, at den faar mig til at haabe, at den elskværdige *Sophie* i dette Skridt kun vil se et Overmaal af Taknemlighed, paa hvis Oprigtighed det vil være et afgørende Bevis, og at hun vil optage det gunstigt, idet jeg ydermere smigrer mig med, at Tiden vil krone et saa svulmende Haab med de tydeligste Beviser.

Ja, Mademoiselle, det er efter alle disse Overvejelser, at jeg vover at begynde Beretningen om min Rejse, idet jeg gaar tilbage til Afrejsens Dag, en Dag, jeg aldrig vil glemme paa Grund af den Modsætning, den bød mig. Klokken var 1, da Vinden føjede sig efter hele Besætningens Ønsker og fyldte Sejlene. Glæden stod skreven paa alle Ansigter, jeg alene, der saa mine

Forhaabninger svinde, betragtede med en Sorg, jeg ikke kan beskrive, den kære By, som en tæt Taage snart skjulte for mit Blik, medens den lod det Billede tilbage, som for bestandig er indgravet i min Erindring.

Overfarten var kort og heldig, og Mlle *Voeg* bidrog meget til at gøre den behagelig for mig ved den Fornøjelse, hun meget ofte fandt i at tale om sin gode Veninde, Mlle *Zinn*. Denne Demoiselle har lovet mig, at hun, naar hun skrev til Dem, ikke skulde undlade at erindre Dem om det Væddemaal, som De har indgaaet med mig — hvilket jeg tager mig den Frihed at minde Dem om.

Den korte Tid, jeg opholdt mig i Lübeck, tillod mig ikke atter at se min elskværdige Rejsefælle, og da min skyndsomme Afrejse forhindrer mig deri, vil jeg være Dem meget forbunden, Mademoiselle, om De, naar De skriver til hende, vil være saa venlig, at udtale min Beklagelse derover og bede hende ikke at glemme vor Aftale: at holde sig parat, naar jeg repasserer Lübeck paa Rejsen tilbage til Kbhvn. Hvis Gud ikke bestemmer det anderledes for mig, skal jeg holde mit Ord.

Igaar, Dagen efter min Ankomst hertil, erfarer jeg, at Mr. *Garonne* er rejst til Deres By; jeg kan tænke, at han nu, lykkeligere end jeg, har talt med Dem, og af Deres egen Mund hørt, hvad jeg var bemyndiget at skulle sige ham fra Dem.

De tillader, at jeg her sender Mlle de *Voss* Forsikringen om min Ærbødighed, saasom en ond Skæbne hindrede mig i at se hende, inden min Afrejse.

Jeg bønfalder Dem om endnu en Gunst: send mig en lille Smule af mit gode Humør, som er blevet til-

bage i Kbhvn., jeg forlanger kun saameget deraf, som jeg behøver for ikke at kede mig i den Grad som jeg gør det, hvor jeg end er.

Men hvor tosset er jeg ikke! Nu skriver jeg paa den tredie Side, og jeg skriver, som om jeg var paa Begyndelsen af den første, uden at være bange for at trætte Dem! Det kan man kalde at være fordringsfuld! Jeg vil imidlertid, som Følge af denne Erkendelse, nu indskrænke mig til at bede Dem formelde min dybeste Ærbødighed for Mr. og Mdme *Zinn* og i mit Sted omfavne hele Deres elskværdige Familie. Jeg anbefaler mig i Deres venlige Erindring, og medens jeg venter paa den ovenfor omtalte lille Smule gode Humør, beder jeg Dem tro paa Ægtheden af mine Følelser.

Med al mulig Oprigtighed, Deres

hengivne Tjener etc.

F. H. Mazza.

Hamborg, d. 4. 11. 1791.

Jeg tror ikke, jeg bliver her mere end 10—12 Dage. I den Tid haaber jeg — — — —. Herfra reiser jeg til Bremen.

TIL SIDE 52

Jeg sender her, charmante *Sophie*, det som jeg igaar omtalte med saa stor Vigtighed. Bjærget har født en Mus. Tro dog blot ikke, at jeg er Digter af Profession, og hvis De i disse rimede Linier finder noget, som kan behage Deres Aand og Deres Øre, da tilskriv det Emnet alene, som kan begejstre selv de dummeste Hoveder og de koldeste Hjærter. Da det henvender

sig til tvende, vedlægger jeg to Exemplarer. Hav den Godhed at beholde det ene og at sende det andet videre.

Deres henrivende Veninde har lovet mig at sove godt i Nat, jeg har saamegen Tillid til hende, at jeg troer, hun har holdt Ord.

Og De! De gode Efterretninger, som De i Dagens Løb modtog, har de ikke forstyrret eller afbrudt Deres Søvn? Dog, den Søvnløshed, som Lykken fremkalder, er forfriskende, og i hvert Tilfælde haaber jeg at erfare, at Deres Velbefindende er ligesaa godt som igaar Aftes.

Adieu! Tæl mig imellem Deres og *Charlottes* varmeste Beundrere, og vær overbevist om, at dette ikke er Smiger, men en god grov Oprigtighed.

Min venligste Hilsen til Deres intersessante Familie.

Duveyrier.

TIL SIDE 55

Hvormange Planer der fattes med Glæde, bliver ikke ødelagte eller opgivne! Svage Menneskehed! Bedrageriske og flygtige Illusioner!

Man vilde lære mig Dansk — jeg havde endog to Lærerinder for én, og jeg kan endnu ikke et Ord Dansk.

Man vilde uddanne sig i Fransk, og i 8 Dage har jeg ikke set et fransk Ord.

Man vilde bestemme en Dag, paa hvilken der skulde læses et Udkast til en Opera, der nu keder sig i min Skuffe, ventende paa den Opstandelsens Dag, der aldrig kommer.

Man vilde opgive mig den Dag, som var valgt af „*Julie*“ og *Charlotte* [1]). Den stakkels „*Julie*“, som det gælder om at trøste og helbrede og som stadig er der med sit Brev i Haanden, drømmende om „St. Preux“! Jeg, jeg drømmer om alle, og *Sophie* drømmer om intet!

Man vilde gøre mange andre Ting: læse en Tragedie, arrangere et Bal, oversætte de to Kapitler af *Baggesen* om Caroline Mathilde, og man glemmer alt, alt, endogsaa Mathilde.

Jeg har oversat det smukke Digt „Marys Dream“, thi jeg vil gøre Løjer med det overfor *Julie*. Jeg vil at „St. Preux“, ikke som et Spøgelse med gustne Kinder og hule Øjne, men som en pyntet Junker hoppende, springende, dansende, syngende flyver fra Skønhed til Skønhed og i hvert Vers siger til hende: Søde *Julie*, græd ej mere for mig!

Gode *Sophie!* Luk denne arme interessante „*Julie*“ ind i Deres Hjærte. Trøstens Engel! Trøst Deres Veninde, saa at hun lever uden Hjærtekvaler og uden Sindslidelser. Dæmp denne Smertens og Bitterhedens Kval! Mindet om en saadan Velgerning vil hvile som en uforgængelig Duft over Deres hele Liv, og Venskabet vil nedkalde Himlens Velsignelser over Dem.

Farvel *Sophie*, tusinde ærbødige Hilsner til hele Deres Familie.

Honoré Duveyrier.

TIL SIDE 58

„St. Preux“ [ɔ: *Garonne*] er en Person for hvem jeg interesserer mig meget lidt. Jeg kan godt undvære

1) „Julie“ er Trine Fiedler og Charlotte er Charlotte Voss.

at spise til Middag med ham. Jeg er næsten sikker paa, at han vil mishage mig, trætte mig, vække min Medlidenhed. Jeg vil blive gnaven og saa meget desto værre for ham. Men „*Julie*"*!* O, „*Julie*" interesserer mig mest af alt. Jeg vil ikke, at hun skal være ulykkelig for en Mands Skyld, som ikke fortjener at blive lykkelig med hende. Jeg vil, jeg vil! — Jeg Taabe! Hvilken Magt har vel jeg over det menneskelige Hjærte!

Duveyrier.

TIL SIDE ~~60~~ 66

Der er Øjeblikke, hvor man føler for stærkt til at kunne tænke. Da jeg havde forladt Dem, falder det mig ind, at jeg, efter at have forklaret Dem Fingersætningen, bare havde glemt den første Anvisning — saa vidt kan Begejstringen — den musikalske — føre et Menneske. Jeg er bange for, at De ved at øve Dem paa egen Haand let vil faa nogle smaa Uvaner, der vil gøre Dem lidt ked af det de første Gange, De skal i Lag med et en Smule indviklet Akkompagnement. Jeg paatager mig derfor i min Ensomhed Lærerens strenge og frygtindgydende Holdning og Mine og beder Dem ikke at røre ved Guitarren, førend De engang har set mig spille Skalaen; er De utaalmodig, kan De jo snart sende Bud efter mig. — Jeg har altsaa givet Budet Ordre til at faa Guitarren med tilbage. Derimod kan De saa udmærket beholde Noderne. Kommer De imorgen paa Koncerten i Kronprinsens Klub?

Jeg har den Ære etc.

Auguste Garonne.

TIL SIDE 71 68

Elskværdige *Sophie!*

Jeg har været paa tysk Komedie, og De véd nok, at min eneste Grund dertil var at kunne tilbringe nogle Minutter sammen med „*Julie*“. Sandelig, Salen, Stykket, Skuespillerne, Tilskuerne, alt var beundringsværdigt. Men jeg ulykkelige fremmede Mand, der ikke forstaar et tysk Ord og som af alle de danske Damer i hele Salen kun kendte „*Julie*“, jeg vilde — det maa De indrømme — uden „*Julie*“ have været en sand Eremit midt i den talrige og elskværdige Forsamling.

Jeg havde givet den tykke Papa *Bügel* Instrux om at blive ved Døren og sige mig, om hun var kommen, eller naar hun kom og hvor hun satte sig. Min Dørvogter var meget heldig valgt. Nogle Minutter efter ser jeg Mlle *Fiedler* og hendes Veninde Mlle *Hey*, fulgt af min Kommissionær, der meget behændigt og uden at sige noget ledede deres Skridt i Retning af mig og førte dem til min Plads paa Balkonen. Jeg veg ikke mere fra dem. *Garonnne* kom et Øjeblik efter, og *Garonne* flagrede om fra højre til venstre, hilste, lorgnetterede, dyrkede de Bekendtskaber, han havde gjort, og stiftede nye, men fik dog af og til Stunder at glæde os med flere fortrolige Tête-à-Têter. Jeg var meget tilfreds med Deres interessante Kusines Sjælstilstand. Synet af Uhyret lader hende endnu ikke uberørt; men hun har Herredømme over sig selv, tilstrækkeligt Herredømme til ikke engang at bryde sig om at skjule den uskyldige Fornøjelse, hun endnu føler ved at se ham og tale med ham. Hun kunde uden Tvivl ikke

fremhykle den naive Munterhed og den spøgende Lethed, som hun lagde for Dagen overfor ham. Hun har forsikret mig, at hun meget bestemt har erklæret ham, at hun var forlovet, og jeg tvivler ikke om, at hvis han rejste i Dag uden at give Tilsagn om sin Tilbagekomst, vilde „*Julie*“ inden en Maaned have genvundet hele sin Sindsro, og Mindet om hendes Lidelser vilde kun være som den næsten behagelige Kildren, som en let Berøring af et nyligt lægt Saar forvolder.

Julie interesserer mig mere end de to *Charlotter*, mere end Fru *Lindholm*, mere end De selv, højst elskværdige *Sophie*, fordi dette blide og svage Barn af Naturen har faaet større Evne til selv at føle end til at indgyde Følelser, medens De er skabt til at vække Følelser, hvor De ikke selv føler; fordi De har mere end De behøver, og fordi der mangler hende noget; fordi De vil blive lykkelig uden at vide af det, maaske uden at ville det, medens det vil koste hende mange Kampe ikke at blive ulykkelig.

Da jeg for min Part ikke kan leve uden en lidenskabelig Modtagelighed for Følelelser og en lidenskabelig Tilbøjelighed for Medfølelse — lad da hende være den sidste, som lægger Beslag paa min unyttige og uvirksomme Medfølelse. Jeg er til Tider saa betaget og henrevet og mit Hjærte føler saa mægtigt, at jeg uden Indsigelse vil give flere Aars Lykke — hvis jeg da skal blive lykkelig — for at hun kunde blive tilbedt af den hun elsker.

Apropos — hvorledes har De kunnet sige hende, at jeg rejser? Der synes mig ikke at være sket noget

imellem os to, der kan have indgivet Dem den Tanke, og siden min Reise til Göteborg har jeg altid talt som en Mand, der har bestemt sig til at tilbringe Vinteren her, ja maaske hele næste Aar. Det har jeg sagt til „*Julie*", hun syntes ikke ligegyldig derved, og i det mindste vilde hendes: „saa meget desto bedre" og det Blik, som ledsagede disse Ord, faa mig til at blive, selv om jeg burde rejse.

Vi blev enige om, at hun vilde besøge Dem paa Mandag Aften, men i hvert Tilfælde skriver hun til Dem om Søndagen.

Sig til rette Vedkommende, at jeg forhen i Kjøbenhavn har kendt en Demoiselle *Charlotte de Voss*. Hun var meget smuk, spillede meget godt Harpe og Klaver, talte meget godt Fransk og var i høj Grad barnlig, livlig og henrivende, men det er saa længe, længe siden, saa længe, at hvis jeg husker det, husker jeg det daarligt.

Farvel fornuftigste og elskværdigste af alle *Sophier!* Paa Gensyn paa Mandag, hvis jeg ikke faar nærmere Ordre. Mine ærbødigste Hilsner til hele Familien.

H. Duveyrier.

TIL SIDE 71

Grouvelle er ved at gøre mig gal, for at jeg skal lære ham hende at kende, som bar det patriotiske Skærf! Jeg maa vel altsaa bede Papa om Tilladelse til at forestille ham for Dem.

TIL SIDE 72

Det vil glæde mig meget, elskværdige *Sophie*, at se Dem i Aften, — for det første for at overbevise mig om at De befinder Dem vel og dernæst for sammen med Dem at udføre et stort Arbejde!

De husker uden Tvivl nok, at *Delamarre* en Dag, da han spiste til Middag hos Mr. *Cramer*, lovede at ville gøre et Bal, naar Toulon blev erobret tilbage. — Nu er Toulon tilbageerobret, — ikke ved Forræderi, men med Ære og betalt med vore tapre Soldaters Blod! Vi skal da have et Bal, og for at det i enhver Henseende kan blive smukt, har *Delamarre* paalagt mig at bede Dem om at være saa venlig i Forening med Mlle *Cramer* at træffe alle Forberedelserne til det, samt at gøre honneurs ved Festen.

Vi kan tale nærmere derom i Aften, hvis Deres Helbred tillader Dem at modtage mig. Ballet skal være paa Onsdag eller Torsdag, eller senest Fredag. Betragt mig altid som en af dem, der ærer, agter og elsker Dem mest.

Duveyrier.

TIL SIDE 80

Borgerinde! Jeg sender Dem her min nye Udgave af Carmagnolen. Vi trak os tilbage igaar med Hjærtet fuldt af Taknemlighed, og førend vi gik i Seng, tilbragte vi en prægtig halv Time med at udvexle vore Følelser. Vi indsaa, at Deres Familie var den eneste, der indtil nu havde modtaget os med den ligefremme Hjærtelighed og den aabne Tillid, der vidner om Overensstem-

melse i Følelser og Ønsker. Hvis den franske Republik naaer den Magt og den Ære, som sikkerlig venter den, og hvis man vil lytte til de Franskmænd, som De igaar har modtaget saa venligt, vil Familien *Zinn* i Kjøbenhavn blive betegnet som vor Nations oprigtigste Ven!

Henrivende *Sophie*, gem disse Udtryk for en patriotisk Taknemlighed i Deres Hjærte, og lad dette være Deres eneste Fortrolige. Hvis disse uskyldige Ord bliver kendte, kan de maaske vække Forargelse, og jeg vil ikke paa Dem og paa mig anvende de Skriftens Ord, som Deres Fader nok kender: qui scandalum amat, per scandalum peribit!

Adieu Borgerinde! De har vundet alle franske Hjærter!

6' Pluviose, Aar 2 [ɔ: 25. Jan. 1794].

TIL SIDE 83

„Jeg hilser Dig, Du Femtende April! Jeg hilser Dig, Du Dag, som saa *Sophie* fødes! Du Dag, som skabte Lykke for dem, der lærte hende at kende! Du Dag, som skabte Dyd og Hjærtets Godhed, Ynde, Aand, Fuldkommenhed! O, lykkelige Dag! fuldend dit Værk, vend min Venindes Hjærte om! Føres hun til andre Himmelstrøg vil hun forskønne dem, og den, som bliver hendes, vil forme sig efter hendes Væsen og blive hende lig — — — tvende Naturens Udkaarne har Du da skabt for én.

O, Femtende April, Du er mig hellig!

TIL SIDE 87

Tanken om *Sophie* er nu kun en fortærende Gift for mig! — Hvorfor er det ikke sagt mig, at alt Haab var forgæves!

Sophie — ak, og jeg dybt ulykkelig! Det er altsaa min Skæbne!

Den stirrer mig ret ind i mine Øjne, og for at gøre min Smerte end mere kvalfuld, er den dog ikke nær nok til at gøre mig blind for hvad jeg har mistet!

TIL SIDE 87

Endskønt Skæbnen søgte at hindre mig deri, elskværdige *Sophie*, har jeg dog tilbragt Dagen igaar sammen med Dem — idetmindste optaget af Dem og arbejdet for Dem: her er Noderne, som De har ønsket. Lykken for Dem, Sorgen for mig! Adieu!

TIL SIDE 105

Min Fortvivlelse bliver Raseri! — Den ærværdige Olding, der knælede for mig, har sagt mig, at jeg vilde ødelægge ham og alle hans, at jeg vilde frarane ham det, som han elskede højst af alt, — og han har mindet mig om sin gæstfri Modtagelse og om sit Venskab. Mine Anstrængelser for at faa ham til at rejse sig og mine Taarer var forgæves; han forlangte, at jeg skulde love ham, ikke mere at gense Dig, han bønfaldt mig derom! *Sophie*, ak min elskede *Sophie*, jeg har lovet ham det! — Ak, jeg har lovet mere, end jeg kan holde! Nej, nej, jeg rejser ikke uden at have gen-

set Dig! — grumme Forældre, de lover hende sin Frihed, og de nægter hende det, hendes Hjærte — — — — Nej, jeg *kan* ikke rejse uden at se Dig!

Ak, min Veninde, hvorfor afslog Du sammen med mig at kaste Dig i Din Faders Arme! Min *Sophies* Blik vilde have hindret mig i at love det, som jeg nu ikke kan holde. Mit Hjærte, mit svage Hjærte vilde have faaet Kraft til at modstaa de hvide Haar! — *Sophie*, Dine Taarer, og mine, — ja, de vilde have overtalt ham. Han holdt et Øjeblik op med sine Indsigelser, da jeg svor at bringe Dig tilbage igen om to Aar. Jeg saa det Øjeblik, da *Sophie* havde været min, hvis Du havde hjulpet mig! Hvad skal der blive af mig! Rejse uden at se Dig — jeg kan det ikke! Jeg er ikke mere Herre over mig selv!

Hjælp mig, *Sophie!* Ak, svar mig hurtigt, ellers — — — — For Guds Skyld, lad os ikke vække Uro i Dit Hjem, — men jeg han ikke beherske mig mere, — lad mig komme i Aften eller i Morgen, lad Din Fader og Din Moder være tilstede, men lad os undgaa Opsigt og Vidner. Jeg lover *Sophie* at lægge Baand paa mig selv, jeg lover endnu mere, jeg lover — — at lyde. Adskillelsen fra *Sophie* vil tynge haardt paa hendes Forældres Hjærter, ak, jeg føler kun altfor godt, hvilken den Smærte maa blive, — men *Sophie* vil blive lykkelig! *Sophie* vil se dem igen om to Aar! Din Fader véd, at i vor Forretning maa vi altid rejse. Kan han tvivle om at faa sin *Sophie* at se igen! *Sophie*, hvis Du *vil*, kan Din Fader ikke modsætte sig vor Lykke, han har lovet Dig det, han har svoret ikke at tvinge Dig. Er Ad-

skillelse da Død? Er han den første Fader, som Adskillelsen fra sin Datter har kostet saa meget! *Sophie*, hvis det er sandt, at Du elsker mig — da ligger min Skæbne i Dine Hænder. Du véd, hvor meget jeg har maattet lægge Baand paa mig i Sommer. Du ved, hvor jeg tilbeder Dig! Ak *Sophie* — svar mig hurtigt.

TIL SIDE 107

Hvilke er disse Grunde? Din Fader har ikke sagt mig dem, han har kun talt om Adskillelsen fra hans *Sophie*, — hvilke er da disse Grunde?

Skulde det være, fordi jeg er Fremmed, fordi der ikke er nogen her, som har været i mit Hjem? *Sophie* véd sikkert, at — — Min Stolthed lider i dette Øjeblik, og mit Hjærte lider end mere. *Sophie*, lad Din Fader beholde alt; har jeg nogensinde tænkt paa andet end paa min *Sophie!* Men nej, det er ikke hans Grunde. Han maa kende mig. Hvilke er da disse Grunde? Sig mig dem *Sophie*, sig mig dem! Hvis Du vil, ja hvis Du vil, kan vi bekæmpe dem, ak, hvor vilde jeg ikke være stærk, hjulpet af *Sophie*, min *Sophie!* Forlad mig ikke *Sophie! Sophie! Sophie!* Hjælp mig, hjælp mig!

TIL SIDE 108

Adieu *Sophie!* Farvel altfor elskede, ja altfor elskede *Sophie!* Ak, hvor kunde jeg have ventet at maatte rejse uden at se Dig! Jeg sagde igaar til Din Fader, at han sikkert burde stole paa, at jeg vilde holde det Løfte, han havde fravristet mig: ikke at se Dig mere. Men er det

virkelig, fordi jeg har lovet ham det, eller er det, fordi *Sophie* i sit sidste Brev har bedt mig derom som et sidste Bevis paa min Kjærlighed til hende? Ak, jeg kan ikke svare derpaa!

Din Faders Besøg var mig en stor Trøst, thi jeg kunde tale frit om min elskede *Sophie*, og at tale om hende, er den eneste Trøst, jeg har tilbage. Din Fader maa i det mindste have været tilfreds med mig, thi jeg talte med lidt af den Ro, han forlangte, — ganske vist: jeg havde udgydt saa mange Taarer, at jeg ikke havde flere tilbage. Han vilde først og fremmest tale mig til Fornuft, som om det at elske *Sophie* ikke var det bedste Bevis paa et velorganiseret Hoved! Ak, hvis jeg havde troet at kunne overbevise ham, hvor mit Hjærte da vilde have givet mig Veltalenhed til at slaa hans Grunde til Jorden. Ja, *Sophie*, hvis jeg ikke havde været sikker, hvis jeg ikke havde været vis paa Midlerne til at gøre Dig lykkelig! Ja, jeg elskede Dig for højt til at ville bevæge Dig til at følge mig. Det alene — var det ikke nok til at modbevise alt, hvad Din Fader kunde sige mig?

Tilsidst har Din Fader dog bragt mig en Glæde i min Sorg. Han forsikrede mig, at han holdt af mig som før, han gav mig Lejlighed til at bebrejde ham hans Kulde hele sidste Sommer, — han vilde have sagt mig Grunden, hvis jeg havde spurgt ham derom.

Sophie, jeg har endnu en Bøn til Dig. *Ludvig* vil kunne sige, i hvilken Tilstand jeg har været. *Sophie*, skænk mig en Smule Trøst! Naar jeg rejser fra Dig, vil Dine Breve være en stor Trøst i min Sorg — — Vil Du, *Sophie*? Ak, min Veninde, gør det! *Auguste*

fortjener det. Men skriv ikke Breve, som ikke er dikterede af *Sophies* Hjærte; hvis de er forbeholdne — ak *Sophie*, saa send mig dem ikke, Du vilde da kun gøre mig endnu mere bedrøvet!

Nu vel! Vil jeg ved min Ankomst til Hamborg finde en Smule Trøst?

Mine Breve kommer til mig under Adresse: *Seers & Co.*

Farvel, Farvel, — elskede *Sophie!*

PERSON-REGISTER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG

MEMOIRER OG BREVE

UDGIVNE AF

JULIUS CLAUSEN OG P. FR. RIST

Tidligere udkom:

I. *Islænderen Jon Olafssons Oplevelser* som Bøsseskytte under Christian den IV., nedskrevne af ham selv. **(Udsolgt.)**

II. *Den helsingørske Færgemand Lars Bache.* Hans By og hans Hjem i Begyndelsen af det 19de Aarhundrede. Hans Søns Optegnelser. **(Udsolgt.)**

III. *Fra Hoffet og Byen.* Stemninger og Tilstande 1793—1822 i Breve til Joh. Bülow til Sanderumgaard. **(Udsolgt.)**

Under Udarbejdelse er:

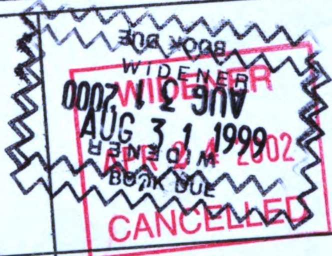
V. *H. C. Andersens sidste Aar* (1868—75). Efter hans Dagbøger ved Jonas og Benedicte Collin.

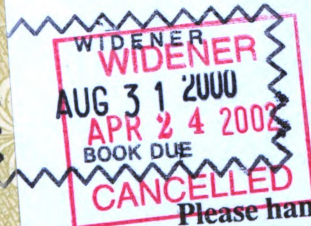
VI. *Portraitmalerens Dagbog.* Portraitmaler Hans Hansens Optegnelser om dansk Købstads- og Herregaardsliv i Slutningen af 18. Aarhundrede.

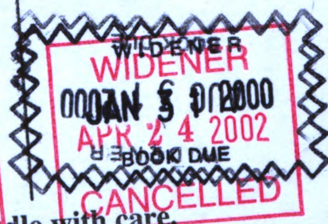
VII. *Islænderen Jon Olafssons Oplevelser* som Ostindiefarer under Christian IV. Nedskrevne af ham selv. Oversat af S. Blöndal.

HDI
HW 2PTT N

WIDENER
AUG 3 1 1999
APR 2 4 2002
BOOK DUE
CANCELLED

WIDENER
AUG 3 1 2000
APR 2 4 2002
BOOK DUE
CANCELLED

WIDENER
APR 2 4 2002
BOOK DUE
CANCELLED

